

שמואל א'

שאלות ומשימות ללימוד עצמי

כתבה: יעל בן ארזה

www.daat.ac.il

אתר דעת

אב תשע"ה

כתבה: יעל בן ארזה
טלפון: 026518128
0524167880
סדר ועימוד: נקודות
גרפיקה: נעמי מרגולין

מתפרסם באתר דעת www.daat.ac.il ברשות המחברת

בסדרה זו יצאו החוברת הבאות:

ספר יהושע
ספר שופטים
ספר שמואל א'
ספר שמואל ב'

כולם מתפרסמים במדור תנ"ך שבאתר דעת

תוכן העניינים

1	מספר שופטים לספר שמואל
2	אלקנה וחנה / פרק א
6	תפילת חנה, חפני ופנחס במשכן שילה / פרק ב
11	עלי ושמואל / פרק ג
13	חורבן שילה / פרק ד
16	נדודי הארון ונפלאותיו בפלשתים / פרקים ה-ו
18	"וישפט שמואל את ישראל" / פרק ז
20	דרכו של שמואל
22	100 שנות מאבק בפלשתים
24	ממשכן למקדש
26	דף חזרה לפרקים א-ז
28	העם מבקש מלך / פרק ח
32	דרכו של שאול אל המלוכה / פרק ט
34	"יחי המלך" / פרק י
36	מלחמת שאול בנחש העמוני / פרק יא
38	שמואל נפרד מהעם / פרק יב
40	מלחמת מכמש / פרק יג
42	"כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט" / פרק יד
44	כתב חידה ושאלות בקיאות
46	מלחמת שאול בעמלק / פרק טו
49	דוד נמשח למלך / פרק טז
51	מלחמת דוד וגולית / פרק יז
54	שאול מנסה לפגוע בדוד / פרקים יח-יט
58	דוד נפרד מיהונתן / פרק כ
60	נדודי דוד / פרק כא
62	חורבן נוב / פרק כב
64	כתב חידה ושאלות בקיאות
68	שאול מחפש את דוד / פרק כג
70	מפגש שאול ודוד במערה / פרק כד
72	דוד ואביגיל / פרק כה
75	המפגש האחרון בין שאול ודוד / פרק כו
77	דוד בורח לארץ פלשתים / פרק כז
79	תאור נדודי דוד בספר תהלים
83	שאול בעין דור / פרק כח
86	מעשי דוד בארץ פלשתים / פרקים כט-ל
88	מות שאול / פרק לא
90	כתב חידה ושאלות בקיאות
93	מבנה ספר שמואל
94	חידות על ספר שמואל

בעזרת ה'

תודה וברכה

למנהל האולפנא הרב מאיר יעקובוביץ
 שיזם עודד וסייע בהוצאת החוברת לאור.
 וכן לרב שמואל כ"ץ – רב האולפנא,
 למורות לתנ"ך: גב' אסתר פרבשטיין, גב' רחל קינרייך,
 גב' רחל גולד וגב' רבקה טרופ –
 על ההערות המועילות והעצות המחכימות.

*ולבנות כיתה ח' – 'תלמידותי יותר מכולם...' –
 תודה מיוחדת על חלקן הרב בעבודה זו.*

להכנת החוברת נעזרתי בין השאר בספרים הבאים:
 פרשיות בספרי נביאים – לרב יצחק לוי ז"ל
 מה בין שאול לדוד – לרב יהושע בכרך
 דעת מקרא לספר שמואל
 עוז מלך – לרב יגאל אריאל
 'שם לשמואל' – בעריכת הרב ישראל רזן
 מדריך למורה על ספר שמואל – מאת ד"ר שמחה פישר
 הערות ותיקונים יתקבלו בברכה.

יעל בן-ארזה

אלול תשנ"ז

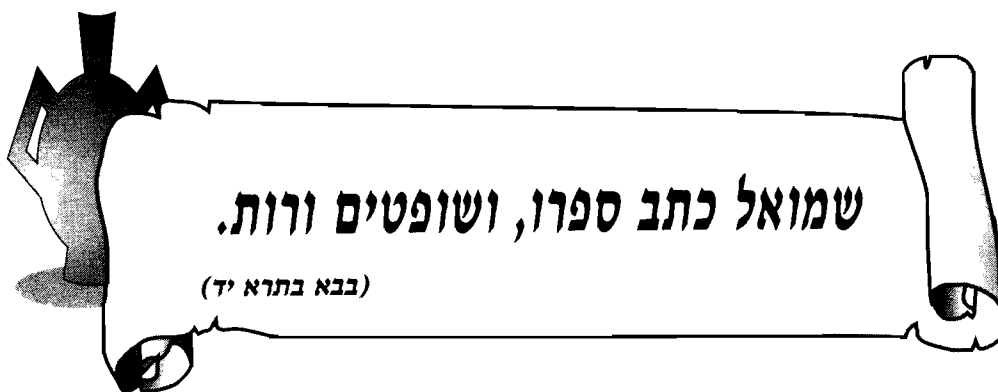
מספר שופטים לספר שמואל

**שלוש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתם לארץ:
למנות להם מלך
למחות את זכר עמלק
ולבנות את בית הבחירה.**

(סנהדרין כ, ע"ב)

מעת כניסתם של ישראל לארץ, כבר חלפו 380 שנה, ושלוש מצוות אלו עדיין לא קוימו. בספר שמואל מונח היסוד לקיום מצוות אלו. בתחילת הספר עובר העם מהנהגת השופטים אל הנהגת המלך. שמואל, השופט האחרון – ממליך את שאול, המלך הראשון. בהמשך מסופר על מלחמת שאול בעמלק, ובסוף הספר נמצא מקום המזבח בגורן ארוונה היבوسی שם יבנה המקדש.

נוסף להתהוות ההנהגה בישראל, מתרחשים במשך תקופה זו שני תהליכים חשובים אחרים המשפיעים על חיי העם. האחד הוא האיום הפלשתי, המעמיד בסכנה את עצם קיומו של העם בארץ. והספר כולו רצוף בסיפור המלחמות עם הפלשתים עד להכנעתם הסופית בימי דוד. התהליך השני הוא המעבר ממשכן למקדש. הספר פותח בתיאור חורבן שילה ומסתיים בהקמת מזבח בהר המוריה בירושלים, שם יבנה מאוחר יותר המקדש.

(לפי מסורת חכמינו כתב שמואל את ספרו עד פרק כ"ח פסוק ג': "ושמואל מת" ומשם ואילך השלימוהו גד החוזה ונתן הנביא).

פרק א' אלקנה וחנה

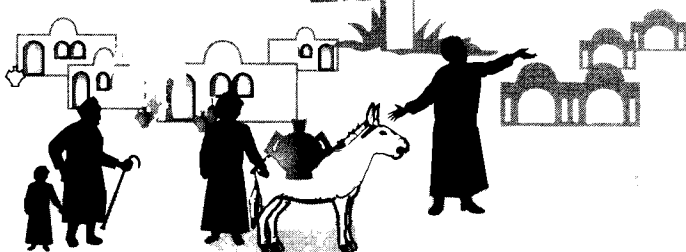
בסוף ספר שופטים למדנו על המצב הרוחני הירוד בתקופה זו. רבים מבני ישראל עבדו עבודה-זרה, ואימצו לעצמם מנהגים כנעניים שלמדו מיושבי הארץ. הנביא מסכם את ספר שופטים בפסוק:

בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיֵּשֶׁד בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה (שופטים כ"א, כ"ה)

ספר שמואל פותח ב'איש אחד' מרמתיים צופים, שהחליט לעשות מעשה ולפעול לשינוי המצב הרוחני בעם.

אלקנה

- מוצאו משבט _____ (דברי הימים א' _____ פרק ו' פסוקים יח-כג).
מקום מגוריו ב _____
בנחלת שבט _____ (העזרי במפה).
מספר פעמים בשנה עלה אלקנה למשכן ה' _____
אשר ב _____ "לְהִשְׁתַּחֲוֹת וּלְזַבֵּחַ לַה'" (ג).

ז ב ו ל ו ן

י ש ש כ ר

מגידו

ה ש נ מ

שכס

א פ ר י מ

שילה

רמתיים צופים

בנימין צרעה

יבוס ירושלים בית לחם

יהודה

"ועלה האיש ההוא: אלקנה ואשתו, בנו ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל, ובאים ולנים ברחובה של עיר. והיתה המדינה מְרֻגֶשֶׁת (=סוערת). והיו שואלין אותן: להיכן תלכו? ואומרים: לבית ה' שבשילה, שמשם תצא תורה ומצוות. - ואתם, למה לא תבואו עמנו ונלך יחד? מיד ענינהם משגרות דמעות. אומרים להם: נלך עמכם. ואומרים להם: הן. עד לשנה הבאה - חמישה בתים; לשנה אחרת - עשרה בתים, עד שהיו כולם עולים. ובדרך שהיה עולה שנה זו, לא היה עולה שנה אחרת, עד שהיו כולם עולים. אמר לו הקב"ה: אלקנה, אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחונכתם במצוות וזכו רבים על ידך, אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם למצוות.

2. כיצד גרם אלקנה לשינוי במצב הרוחני בעם?

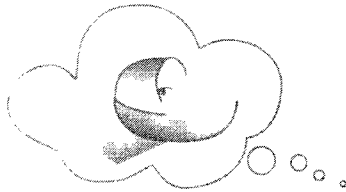
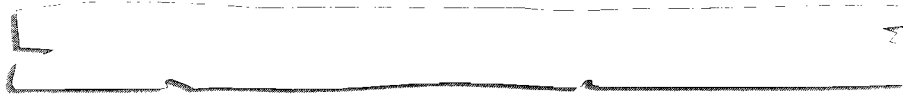
חנה

חנה היתה אשתו הראשונה של אלקנה.

כיון שחנה היתה _____, נשא אלקנה לאשה שניה ("צרה") את

פנינה הוסיפה על סבלה של חנה בכך ש

אלקנה מפייס את חנה: (צטטי)

תפילת חנה להולדת בן

בשמחה הכללית ששררה בין עולי הרגל, יושבת חנה כאבלה בין חוגגים. שמונה-עשרה שנה היא מצפה לילד – ונכזבת. הסעודה המשפחתית אך מגבירה את חסרונה וצערָה, ומיד בסיומה היא הולכת לבית ה', לבכות, להשיח את ליבה ולהתחנן בתפילה.

וְהִיא מָרַת נַפְשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה' וּבְכָה תִבְכֶּה (י')

בעת צרתה נדרה חנה כי אם

היא תעשה ככל אשר ביכולתה שבנה זה כשיגדל יהיה

מתפילת חנה למדו חז"ל (ברכות לא) הלכות בעניני תפילה.

מתחי קו בין ההלכה לפסוק ממנו היא נלמדת.

"רַק שִׁפְתֵיהָ נִעוֹת"

"וְחָנָה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל לִבָּהּ"

"וַיַּחְשְׁבֶהָ עָלַי לְשִׁכְרָה"

וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמָע"

מכאן למתפלל צריך שיכוון ליבו.

מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו.

מכאן שאסור להגביה קולו בתפילתו.

מכאן ששיכור אסור להתפלל.

בפסוקים יב-יח מתואר דר־שיח בין חנה ועלי. גם משיחה זו למדו חז"ל שלוש הנהגות. צטטי את הפסוק ממנו נלמד כל ענין.

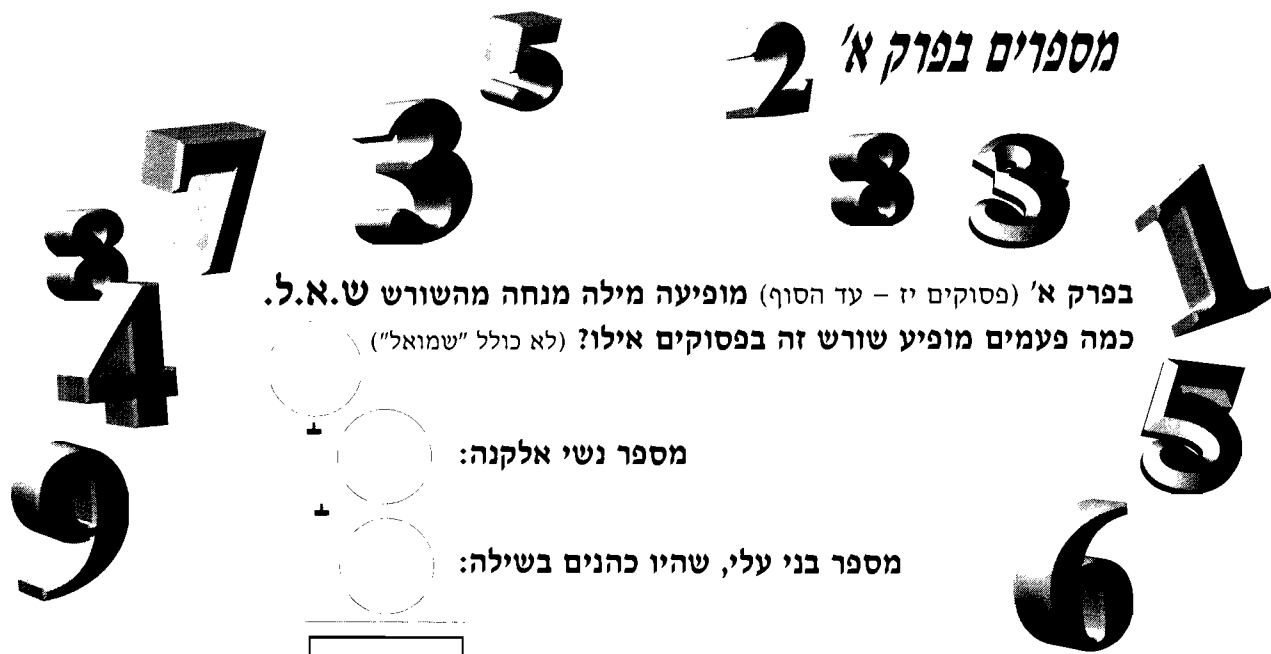
1. אמר רבי אליעזר: מכאן לרואה בחברו דבר שאינו הגון, צריך להוכיחו.

2. מכאן לנחשד בדבר שאין בו, שצריך להודיעו. (הנחשד צריך להודיע לחושד, שאין בו אותו דבר מגונה)

3. מכאן לחושד בחברו בדבר שאין בו, שצריך לפייסו... ולברכו.

מדוע קראה חנה לבנה "שמואל"?

מספרים בפרק א' 2

בפרק א' (פסוקים יז - עד הסוף) מופיעה מילה מנחה מהשורש ש.א.ל. כמה פעמים מופיע שורש זה בפסוקים אלו? (לא כולל "שמואל")

מספר נשי אלקנה:

מספר בני עלי, שהיו כהנים בשילה:

=

מן המספר שקיבלת הפחיתי את המספר החסר בפסוק:

בָּנִים"

"הֲלוֹא אָנֹכִי טוֹב לְךָ מִ

=

המספר שקיבלת, מופיע מספר פעמים בפרק א'. היכן?

מספר שופטים – לספר שמואל

גם בתחילת ספר שמואל, נזכרים שנים,
 אב ובנו מהר אפרים.
 משבט לוי מוצאם,
 תשובה ותשועה הביאו לעם.

בסוף ספר שופטים נזכרים שנים
 שהלכו להר אפרים.
 משבט לוי מוצאם,
 תקלה ומכשול נגרמו על ידם.

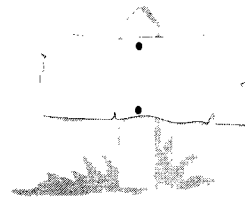

1. בחידה מוזכרות ארבע דמויות. מי הן? (רמז: שופטים פרק יז, ז-ח / פרק יט, א)

2. איזה קלקול נגרם בשל שני הלויים המוזכרים בסוף ספר שופטים?

3. איזו טובה הביאו לעם שני הלויים המוזכרים בתחילת ספר שמואל?

איזה מקום מופיע בפרק האחרון של ספר שופטים ובפרקנו?

איזה ביטוי מוזכר בהקשר למקום זה, וגם הוא מופיע בשני הפרקים?

פירי

תפילת חנה

שתי תפילות לחנה, האחת תחינה ובקשה, והשניה הלל והודיה.

"שתי נשים הן שהיו בעולם ואמרו שירות ותשבחות לקב"ה,
ששום גבר בעולם לא אמר כן. ומי הן? דבורה וחנה".

את תפילת חנה ניתן לחלק לשלושה חלקים.

1. צייני את הפסוקים המתאימים לכל חלק מן התפילה.
2. ציטטי פסוק עיקרי אחד בכל נושא.

<p>סיום השירה הוא בקשה ונבואה לעתיד.</p> <p>פסוקים: _____</p> <p>ציטוט: _____</p>	<p>במרכז השירה עומד הרעיון של השגחת ה' בעולם.</p> <p>פסוקים: _____</p> <p>ציטוט: _____</p>	<p>חנה פותחת בתיאור רגשותיה: שמחה ותודה, ושבח הקב"ה.</p> <p>פסוקים: _____</p> <p>ציטוט: _____</p>
--	---	--

1. בתפילת חנה מתוארות דרכי ה' בהנהגת העולם, והשגחתו על הכלל ועל הפרט. השלימי את המילים החסרות במשבצות 1, 1-3.
2. הביאי דוגמאות נוספות מן הפסוקים לתיאור עליות ומורדות בחיי האדם, ומלאי בתרשים במקומות המתאימים. (משבצות: 2,4,5,6).

כי כל עניני העולם

וצרכי בני אדם

תלווים ביד הבורא וברצונו

והוא משגיח על הכלל והפרט.

ואפילו אם נדמה לו לאדם שאין הקב"ה עושה כחפצו, אל ימנע מלהתפלל אליו בכל נפשו וכוחו.

(רד"ק ה)

<p>3 "עד"</p> <p>ילדה "שבעה"</p> <p>אמללה</p> <p>☹️ ☺️</p>	<p>2</p>	<p>1 "קשת"</p> <p>אזרו חיל"</p> <p>חתיים... ("חתיים" - לשון שבירה)</p> <p>☺️ ☹️</p>
<p>6</p>	<p>5</p>	<p>4</p>

חנה לא מזכירה בפירוש את הנס הפרטי שארע לה, אך ניתן למצוא רמזים לכך, בכמה פסוקים בתפילתה. הביאי שתי דוגמאות לכך:

כל התשובות בתשבץ - לפי הכתיב בתנ"ך.

ח	ה	נ	ה	נ	ח	1
נ	ה	נ	ח	ה	ח	2
ח	ח	נ	ח	ח	ח	3
ח	ח	ח	ח	ח	ח	4
ח	ח	ח	ח	ח	ח	5
ח	ח	ח	ח	ח	ח	6
ח	ח	ח	ח	ח	ח	7

1. חמש מילים מן הפסוקים, שמשמעותן: ניצחונו וגבורתו של האדם, אינם תלויים בכוחו, אלא ברצון ה'.
2. ארבע מילים מן הפסוקים שמשמעותן: הקב"ה יודע הכל, ואין נסתר ממנו.
3. "עלץ לבי בה'... רחב פי על אויבי"
4. "אל תדברו דברי גאווה והתרברבות, אל תרבו תדברו"
5. חנה היתה אחת משבע הנביאות שעמדו לישראל, באלו מילים בשירה נתנבאה חנה כי שמואל בנה, ימשח את מלך ישראל? "וַיִּתֵּן עֹז לְמֶלְכוֹ"
6. שלוש מילים בפסוק הראשון של השירה, המקבילות לשלוש המילים האחרונות שבשירה.
7. "מִקִּים מְעַפֵּר דָּל מֵאַשְׁפַּת יָרִים אֲבִיוֹן"

מה קיבלת בטור המודגש?

מה הקשר לתפילת חנה? (מצאי שני הקשרים!)

חפני ופנחס במשכן שילה פירוק ב

וְשֵׁם שְׁנֵי בְנֵי עֲלִי חֲפְנִי וּפְנַחֵס כְּהֲנִים לָהּ... (ג)

חפני ופנחס כהני ה' במשכן שילה לא מילאו את תפקידם כראוי. הם נהגו זילזול בקרבנות ובעלי הקרבנות.

מעשי בני עלי

"וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים אֶת הָעָם כָּל אִישׁ זִבְחַת וּזְבַח וּבָא הַנֶּעֶר הַכֹּהֵן כְּבָשָׂל הַבָּשָׂר... וְהָקָה בְּכִיּוֹר... כָּל אֲשֶׁר יַעֲלֶה הַמְזֻלָּג יִקַּח" (פסוקים יג-יד)
ומלבד המשפט שהוא חזה ושוק (שלפני משפט התורה מותר לכהנים לקחת מן הקרבן רק חזה ושוק) היה הנער הכהן לוקח משאר הבשר, שהיה חלק הבעלים. כאשר יעלה המזולג בבת אחת, וזה היה גזל ששמו הכהנים על ישראל.

"גַּם בְּטָרִם יִקְטְרוּן אֶת הַחֵלֶב, וּבָא נֶעֶר הַכֹּהֵן וְאָמַר לְאִישׁ הַזִּבְחַת תִּנֶּה בָּשָׂר..." (פסוק טו)

גם בטרם ההקטרה היו לוקחים את הבשר ואוכלים קודם הקטרת האימורים, וזה רעה רבה, כי לא נתן להם הא-ל אלא שיזכו משלחנו אחר שיזרקו הדם ויקטרו החלבים.

"וְאֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבֵן אֶת הַנְּשִׁים הַצְּבָאוֹת פָּתַח אֵהָל מוֹעֵד" (פסוק כב)
שהיו מעלות הנשים קרבנותיהן לשילה, והם היו משהים אותן, וגרמו להן ללון חוץ לבתיהן לילה אחד.

1. במה פגע הנער הכהן במקריב הקרבנות?

2. מתי מותר לכהן לקחת את הבשר המגיע לו מן הקרבן? כיצד נהג הנער הכהן?

3. כיצד פגעו בני עלי בנשים שהביאו קרבן לאחר שילדו?

לעומת מעשיהם השלייליים של בני עלי, מתארים הפסוקים את עליתו של שמואל במדרגות עבודת ה', עד שהיה לנביא לה', נאמן בכל ישראל.

לפיך פסוקים המתארים את בני עלי ואת שמואל. כתבי בצבע אחד את הפסוקים העוסקים בבני עלי, ובצבע שונה את הפסוקים העוסקים בשמואל.

פס' יא:

פס' יב:

פס' יז:

פס' יח:

פס' כא:

פסוקים כד-כה:

פס' כו:

עלי מוכיח את בניו על מעשיהם.

"אם יחטא איש לאיש ופללו אלהים ואם לה' יחטא איש מי יתפלל לו..." (ב, כה).

1. קראי את פרוש המהרש"א לפסוק, ופסקי את הפסוק בצורה נכונה.

אם יחטא אדם לחברו, הדיונים ("אלהים" - דיונים) יעשו פשרה ביניהם, ואם לה' יחטא איש מי יתפלל לו? שהכל תלוי בו, שאם יעשה תשובה ימחל לו.

(מהרש"א יומא פו)

2. סמני בעיגול את מספרי המשפטים הנכונים:

- 1) החלק הראשון של הפסוק עוסק בחטא שבין אדם לחברו, והחלק השני עוסק בחטא שבין אדם למקום.
- 2) בשני חלקי הפסוק מדובר בחטא שבין אדם למקום.
- 3) בפסוק נאמר כי בכל סוגי החטאים, המשפט נעשה רק בידי הקב"ה.
- 4) הפסוק עוסק במשפט הנעשה בידי בית דין ובידי שמים.
- 5) פעמיים מופיע השורש 'פלל' בפסוק ובשתי הפעמים משמעותו זהה.
- 6) בחלק הראשון של הפסוק השורש 'פלל' - לשון משפט, ובחלק השני השורש 'פלל' - לשון תפילה.

כִּי מְכַבְּדֵי אֶכְבֵּד וּבְזֵי יִקְלוּ (ל)

תוכחתו של עלי לבניו, היתה רכה מדי, ונאמרה מאוחר מדי.
איש האלוקים ניגלה אל עלי, ומתנבא על אחרית בית עלי.

1. מה יהיה עונשו של בית עלי? (פס' לא-לו)

2. מתי הפסיקו בני עלי לכהן בבית ה'? (מלכים א', פרק ב' פסוק כז)

מעשה היה במשפחה אחת בירושלים שהיו מתים בני י"ח
(מתו כשהיו בני שמונה עשרה). באו והודיעו את רבן יוחנן
בן זכאי. אמר להם: שמא ממשפחת עלי אתם, שכתוב בו
'וכל מרבית ביתך ימותו אנשים?' לכו ועיסקו בתורה - וחיו.
הלכו ועסקו בתורה וחיו.

מי אמר למי?

"זֶה לֶךָ הָאוֹת אֲשֶׁר יָבֵא אֶל שְׁנֵי בְנֵיךָ אֶל חֲפְנֵי וּפִינָחַס
בְּיוֹם אֶחָד יָמוּתוּ שְׁנֵיהֶם"

"כִּי עָתָה תָּתֵן וְאִם לֹא לְקַחְתִּי בְּחֻזְקָה"

"אֵל בְּנֵי כִּי לֹא טוֹבָה הַשְּׁמָעָה אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁמֵעַ"

"יֵשֶׁם ה' לְךָ זֶרַע מִן הָאִשָּׁה הַזֹּאת
תַּחַת הַשְּׁאֵלָה אֲשֶׁר שָׁאֵל לָהּ"

"כִּי מְכַבְּדֵי אֶכְבֵּד וּבְזֵי יִקְלוּ"

פרק ו

עלי ושמואל

וַדְבַר ה' הָיָה יָקָר בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חֲזוֹן נִפְרָץ (א)

סמני בעיגול את ההסבר הנכון של פסוק זה.

1. בימים ההם היו הרבה נביאים, אנשים רבים בעם הגיעו למדרגת הנבואה.
2. בימים ההם אנשים הקשיבו לדברי הנביא, ורצו לשומעו.
3. בימים ההם לא היתה הנבואה דבר מצוי, אלא ענין נדיר.

וְנַר אֱלֹקִים טָרַם יִכָּבֵה וְשְׁמוּאֵל שָׁכַב
בְּהִיכַל ה' אֲשֶׁר שָׁם אָרוֹן אֱלֹקִים (ג)

השעה היא שעת לילה מאוחרת, טרם עלות השחר. נרות המנורה עדיין דולקים, וביניהם נר התמיד – "נר אלקים". הכהנים והלוויים שומרים את משמרתם. עלי הכהן שכב סמוך להיכל, שמואל שוכב בעזרת הלוויים, רחוק יותר מן ההיכל. והנה, מתוך הדממה, שומע שמואל קול:

וַיִּקְרָא ה' אֶל שְׁמוּאֵל

שמואל סבור שהקורא אליו הוא _____, ומשיב מיד: _____

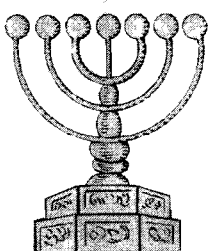
אך מתברר כי עלי לא קרא לשמואל, ושמואל חוזר למקומו.

ושוב בשנית, קורא ה' לשמואל, ושמואל קם והולך אל _____ ועונה: _____

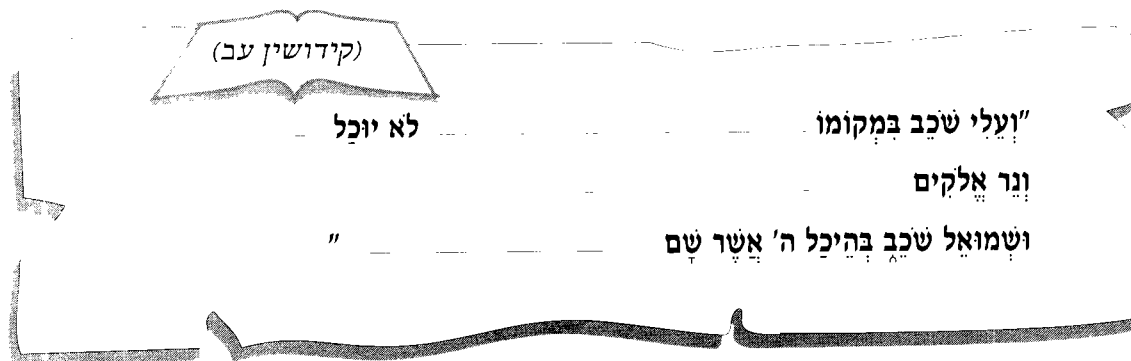
שמואל לא ידע כי ה' הוא הקורא אליו, כיון ש _____

בפעם השלישית עדיין סבור שמואל כי עלי הוא הקורא אליו, אך עלי עצמו כבר מבין כי הקול ששמע שמואל, הוא קול הנבואה.

עלי מורה לשמואל לשוב למקומו, וכשישמע שוב את הקול, יאמר:

'אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו...
שנאמר: 'זרח השמש ובא (שקע) השמש' (קהלת א. ה)
עד שלא כבתה שמשו של עלי, זרחה שמשו של שמואל הרמתי.

נבואתו הראשונה של שמואל היא נבואת פורענות על חורבן שילה, ועונשו של בית עלי.
"ויאמר ה' אל שמואל הנה אנכי עשה דבר בישראל אשר כל שמעו תצלינה שתי אֲזְנֵי"ו"
במשך כל ימי השופטים, על אף כל התוכחות, לא שבו ישראל אל ה', ולא שמרו על
עבודת ה' הראויה, במשכן שילה.

כל כוונת המשכן היא: "ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלקים".
וכאשר ישראל אינם שומרים את משמרת ה', למה להם משכן?
השכינה נוטשת את המשכן, והוא נופל בידי האויבים.

כיצד הגיב עלי, כשמע את נבואת שמואל?

השלימי את המילים החסרות לפי הכתיב בתנ"ך. כל תשובה פותחת באות בה הסתיימה התשובה הקודמת.

1. מילה נרדפת למילה נבואה.
2. מילה נרדפת למילה מצוי, מתפשט.
3. "הנה אנכי עשה דבר בישראל אשר כל שמעו ת — שתי אֲזְנֵי"ו"
4. תגובת עלי לנבואת שמואל: "ה' הוא — בעיני יעשה"
5. עיר דרומית, המוזכרת בביטוי ששמעו כי שמואל הוחזק לנביא אמת בכל ישראל.
6. שמואל עונה לה': "דבר כי שמע"
7. שורש המופיע פעמיים בפרקנו, בקשר לעלי. פעם על עיניו, ופעם על בניו.

1	2	3	4	5	6	7													
---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

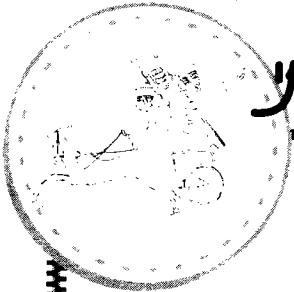
השלימי בדף "דרכו של שמואל" (עמ' 20) את משבצות מס' 1, 2, 3.

פרק ד

חורבן שילה

בפרק ד' מתרחשים המאורעות עליהם ניבאו איש האלוקים (בפרק ב') ושמואל (בפרק ג').

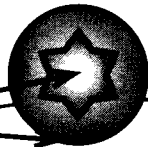
חיומנו של ישראלי, חיה פלישתית

היום הראשון של הקרב עם בני ישראל נסתיים כמובן, בנצחוננו!
 ישראל חנו ב _____ , ואנו חנינו ב _____
 צבאנו היכה כ _____ איש מבני ישראל, ונראה לי כי מחר נוכל להכניע לגמרי
 את צבאם, ולהשתלט על אזורים נוספים בארצם. כפי ששמענו, האוירה במחנה
 ישראל קשה, הם חוששים כי גם מחר יפסידו במערכה, ומנסים לטכס עצה כיצד
 להילחם בנו. אבל ברור לי כי אין להם סיכוי לנצחון, מה כבר יוכלו לעשות, עד שיחל
 הקרב שוב? צבאנו החזק והמאומן ינצחם שנית, ואנו נחזור הביתה עטורי ניצחון...

מחנה
פלישתים

חיומנו של אדמתן, חיה ישראלית

יום קשה עבר עלינו היום, אבידות רבות ספגנו, ובלב כולנו
 עולה השאלה: "למה _____ - מדוע נכשלנו? מה עלינו
 לעשות כדי שהקב"ה יסייע בידינו לנצח את הפלשתים? ברגע זה, מגיע חברי יעקב
 ובפיו ידיעה מרעישה, זקננו מצאו פיתרון לבעיה הקשה! עצה נפלאה כיצד נוכל
 לנצח את הפלשתים! עלינו לקחת את _____ הנמצא ב _____
 ולהביאו לשדה הקרב, הארון יגן עלינו מפני אויבינו! הרי לא יתכן כי הקב"ה יתן
 לפלשתים לפגוע בארון הקדוש או לקחתו בשבי, בזכות הארון ננצח! האוירה
 במחנה משתפרת מיד, הותרו הספקות, נמצאו התשובות לשאלות, ונצחוננו מובטח!

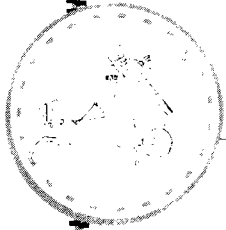
מחנה
ישראל

בני ישראל מתלבטים בשאלה "למה נגפנו ה' היום לפני פלשתים?"

1. האם לדעתך הפתרון שנמצא הוא הפתרון הנכון לבעיה? _____

2. מדוע? _____

3. מה לדעתך צריכים היו ישראל לעשות לאחר שהפסידו במערכה הראשונה? _____

היום התחיל בפחד ובמבוכה. פתאום שמענו קול תרועה ממחנה ישראל,
ולאחר בירור קצר נודע לנו כי _____ הובא אל המחנה.
אימה גדולה נפלה עלינו, שמענו מאבותינו כי _____
ועתה, ארון הזהב ועליו הכרובים – ניצב מולנו בקרב – מה נעשה עתה?
חשתי כי רגלי רועדות, ואני מוכן לנוס לכיוון המחנה בפלשתים, בשום אופן
איני מוכן להלחם עם אלקי ישראל, אך באותו הרגע פנה אלינו, גולית, ממפקדי
המחנה ואמר: _____

דבריו חיזקו את כל החיילים. נילחמנו בגבורה ובאומץ לב,

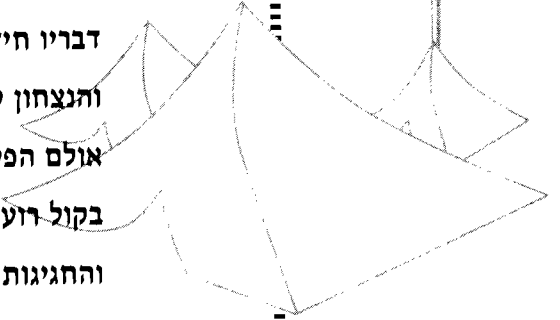
והנצחון שוב בידינו!!!

אולם הפעם לא ניצחנו רק את עם ישראל, הפעם ניצחנו את אלוקי ישראל!

בקול רועד מהתרגשות הודיע לנו גולית: ארון ה' בידינו!!!

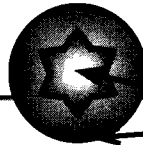
והחגיגות במחנה כבר החלו...

מחנה
פלשתים

מחנה
ישראל

לא יתכן !!!
איני מאמין,
כיצד ארע כדבר הזה?
ארון ה' נישבה בידי הפלשתים? שילה חרבה?
במה טעינו?!

בשילה, יושב עלי ומצפה בכליון עיניים לידיעה על תוצאות המלחמה.

**וַיֵּרֶץ אִישׁ בְּנֵימִן מִהַמְעֵרָה וַיָּבֵא שְׁלָה בַּיּוֹם הַהוּא
וַיִּמְדֵּיו קִרְעִים וַאֲדָמָה עַל רֹאשׁוֹ (יב)**

(על פי המדרש, איש בנימין זה היה שאול, שהיה בשדה הקרב, ושמע שנישבו הלוחות, והלך וחטפן מגולית ובא לשילה)

ארבע ידיעות מרות מביא עמו איש בנימין. מה הן?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

מאיזו בשורה הזדעזע עלי ביותר?

מה ארע לו לאחר ששמע בשורה זו?

באותו יום מתו שני בני עלי – חפני ופנחס, עלי עצמו, וכלתו.

לפני מותה קרא אשת פנחס לבנה _____

מדוע קראה לו בשם זה?

מה גרם לחורבן שילה?

עייני במקורות הבאים, ואת התשובה כתבי בדף "ממשכן למקדש" (עמ' 24 שאלה 1).

שמואל, פרק ב' פסוקים יב-יד, כב, כג.

שמואל, פרק ד', פסוק ג-ד.

תהלים, מזמור עח, פסוקים נו-סב.

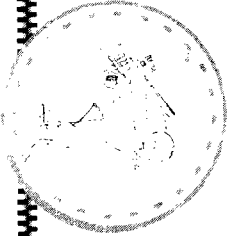
**כשמת עלי הכהן, חרבה שילה,
והמרכז הדוחני עבר לעיר נוב.**

נדודי הארון ונפלאותיו בפלשתים

פרקי ר"ו

לאחר חילול השם הגדול במלחמה באבן העזר, הולך ומתקדש שם ה' בארץ פלשתים.

התק מיומנו של ישיב, חיה פלשת

שבנו מנצחים הביתה, ושם חיכתה לנו קבלת פנים חגיגית ורבת משתתפים. שכן לא סתם ארון שבינו,

אלא את שוכן הארון שבינו, אלוקי ישראל בדינו!

משדה המערכה, הובא הארון לעירונו החשובה, _____, שם הועמד

אצל _____,

יבוא המנוצח ויעבוד למנצח!

בבוקר המחרת באנו לבית דגון והנה _____

מיהרנו לקחת את דגון ו _____

אך גם בבוקר הבא ארע ארוע לא נעים – מצאנו את דגון _____

לא נמצא שום הסבר הגיוני לתופעה מוזרה זו. אך מאותו יום כל הבאים לבית דגון _____

סבל רב עובר בימים אלו על תושבי אשדוד, מגפה קשה של פצעים וטחורים (עפלים) פשטה בעיר,

ותושביה נאנחים וכואבים. לאור המצב, החליטו אנשי העיר לאסוף את _____

ולבדוק שמא יש קשר בין המגפה ו _____ . סרני הפלשתים הציעו: _____

אך גם בעיר זו החלה מהומה ומגפה, ותיכף ומיד לקחו אנשי העיר את הארון, ושלחו אותו _____

ל _____.

שם כבר שמעו את אשר עולל הארון והם כלל לא היו מוכנים לקבלו בעירם,

לפיכך נתכנסה אסיפה דחופה ושם הוחלט: _____

_____ חודשים שהה הארון במקומו, עד שהתברר מעל לכל ספק, כי לא נוכל

להמשיך ולהשאירו אצלנו, ועליו לשוב לגבול ישראל. הכהנים ו _____

יעצו שלא לשלוח את הארון _____ אלא לשלחו בכבוד הראוי לו.

לכן יש לקחת _____ כנגד כל אחד מסרני הפלשתים.

וכדי שנדע בצורה ברורה ומוחלטת שכל המכות שניחתו עלינו לא באו במקרה,

אלא יד אלוקי ישראל היתה בנו. עלינו לעשות עגלה חדשה ולרתום אליה שתי _____

(אלו פרות מניקות שאינן ראויות למשוך בעגלה)

ולהשיב את בניהם _____ . (פרות אלו ירצו בדרך הטבע ללכת אל עגליהן הכלואים בבית).

ועתה נראה: אם _____ סימן הוא כי _____

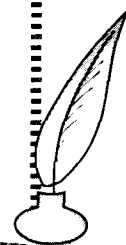
ואם _____ נדע כי _____

אנשינו מילאו בנאמנות אחר הוראות הקוסמים, ואחר נתכנסנו כולנו לצפות כיצד ינהגו הפרות.

והפרות, צעדו בבטחה... "וישרנה" _____ ושמאול" _____

אמנם ניצחנו את עם ישראל, אך לא יכולנו לו לאלוקי ישראל, גדול וחזק הוא ממנו,

כבודו מלא עולם...

ובית שמש קצרים קציר חטים בעמק וישאו את עיניהם ויראו את הארון, וישמחו לראות (יג)

מה עשו אנשי בית שמש לאחר שהעגלה עצרה בשדה יהושע?

”וַיֵּךְ בְּאֲנָשֵׁי בֵּית שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ בְּאֲרוֹן ה'” -

רש"י: נהגו בו קלות ראש, ולא היו מסתכלין בו באימה ודרך כבוד.

”וַיֵּךְ בְּעַם שְׁבַעִים אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁ” - אברבנאל: שבעים איש היכה הארון באנשי בית שמש, וחמישים אלף איש הוא המספר הכולל של ההרוגים בפלשתים ובבית שמש יחד.

אנשי בית שמש חיפשו בין אחיהם בני ישראל, את האנשים הראויים יותר מהם, לשמור על

קדושת הארון. להיכן הובא הארון מבית שמש?

מי הופקד לשמר? (פרק ז', פסוק א')

סמני במפה בצבע את נדודי הארון, החל משילה, לשדה הקרב

באבן העזר, ועד שובו לגבול ישראל.

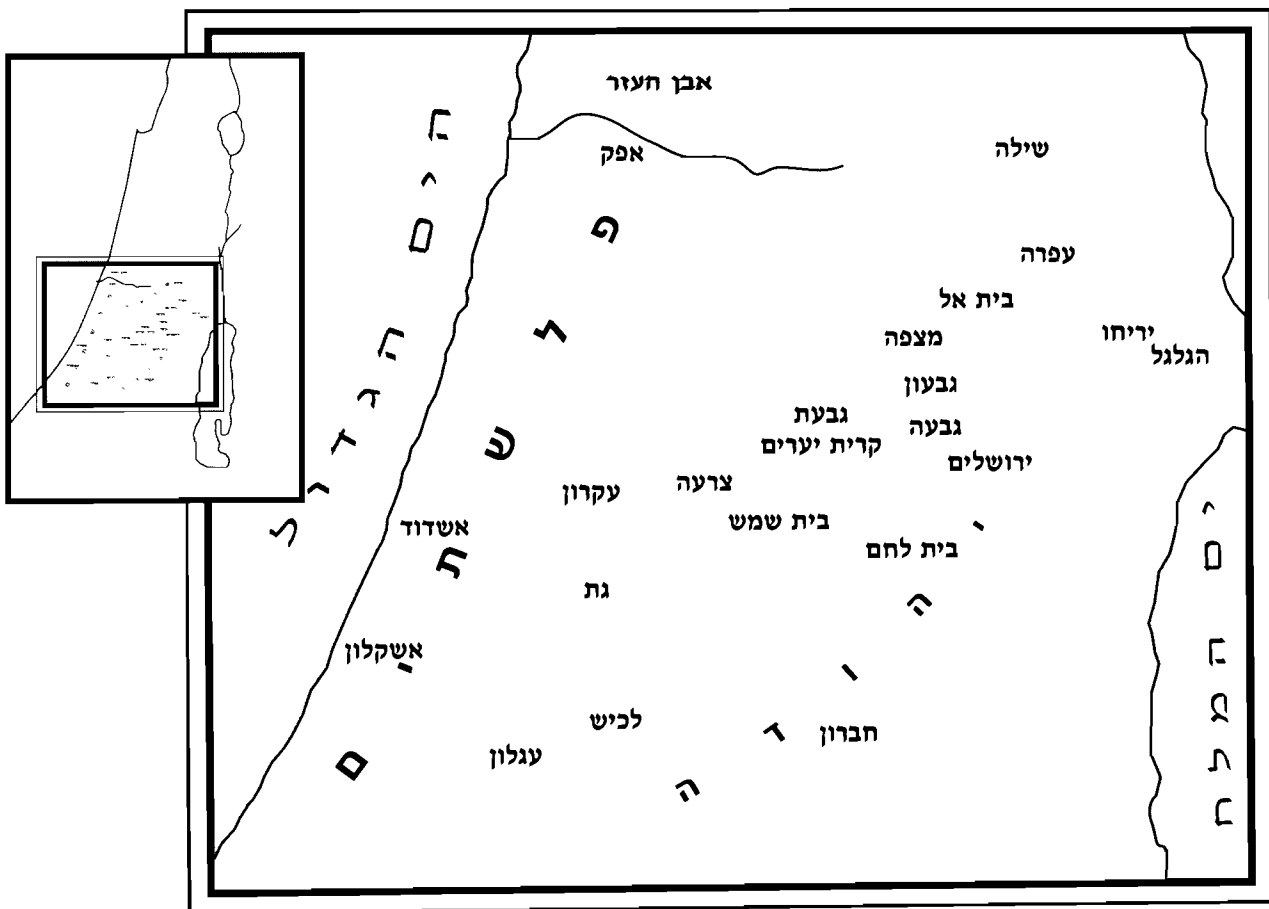
השלימי בדף "ממשכן למקדש"

(עמ' 22) את משבצת מס' 2.

השלימי בדף "ממשכן למקדש"

את הפרטים החסרים. (עמ' 24, שאלה 2)

במפה הקטנה מסומן אזור מפה זו במלבן.

פרק ז

"וַיִּשְׁפֹּט שְׂמוּאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל"

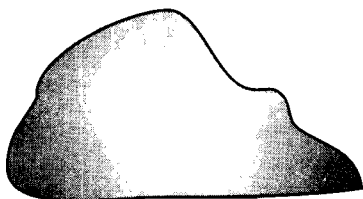
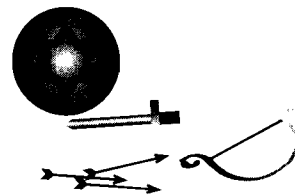
המשכן ניטש, עלי מת, הכל שקע וחרב. מבין ההריסות קם שמואל ומתחיל מבראשית. הוא הולך ממקום למקום, בא אל אנשי ישראל, מוכיחם, שופטם, ומלמדם את דרך ה'.

וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבַת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יַעֲרִים וַיֵּדְבוּ הַיָּמִים
וַיְהִיו עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיִּנְהוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי ה' (ב')

בפרקנו מתואר המפנה הרוחני שחולל שמואל בעם ישראל, ובעקבותיו שפור המצב המדיני וניצחון על הפלשתים.

בכל משפט מן המשפטים הבאים, ישנו פרט אחד שאינו נכון. מחקי אותו, וכתבי במקומו את העובדה הנכונה. (בחלק מן המשפטים אין צורך לתקן את הטעות, אלא רק למחוק אותה)

1. "הִסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֹּכַח מִתּוֹכְכֶם" – אמר שמואל לאנשי בית שמש.
2. שמואל אסף את העם בשכם לעצרת תשובה והתחזקות בעבודת ה'.
3. באספה זו, צמו ישראל, שאבו מים – שהוא סימן להכנעה ושפלות רוח, התוודו וקראו את פרשת הברכה והקללה.
4. הכנענים חשבו כי ישראל נאספו במצפה כדי לצאת למלחמה נגדם, וקיבצו את צבאם למלחמה בישראל.
5. בניגוד למלחמה הקודמת בעמק יזרעאל, הבינו ישראל כי נצחונם במלחמה תלוי במעשיהם הטובים והליכה בדרך ה', ולא בגורם חיצוני כמו הבאת ארון ה' למערכה.
6. בני ישראל ביקשו משמואל שיתפלל בעדם אל ה', ויצא בראש הלוחמים.
7. הקב"ה נענה לתפילת שמואל, ובחצות הלילה הטיל בפלשתים מהומה ופחד ששיבשו את מערכות צבאם.
8. שמואל לוקח אבן גדולה וקורא לה בשם "אבן העזר", כשם המקום ששם נחלו מפלה, כדי לסמל כי לאחר ששבו ישראל בתשובה, זכו לעזרת ה'. את האבן הזו, הניח שמואל באפק.

9. לאחר ניצחון זה לא הוסיפו הפלשתים לבוא בגבול ישראל

כל ימי שפיטת שמואל וימי מלכות שאול.

10. ישראל השיבו לגבולם את הערים אשר כבשו מהם הפלשתים בעבר: עקרון, גת וגזר.

דרכו של שמואל

למילה מסוימת בפרקנו הובאו במפרשים מספר הסברים.

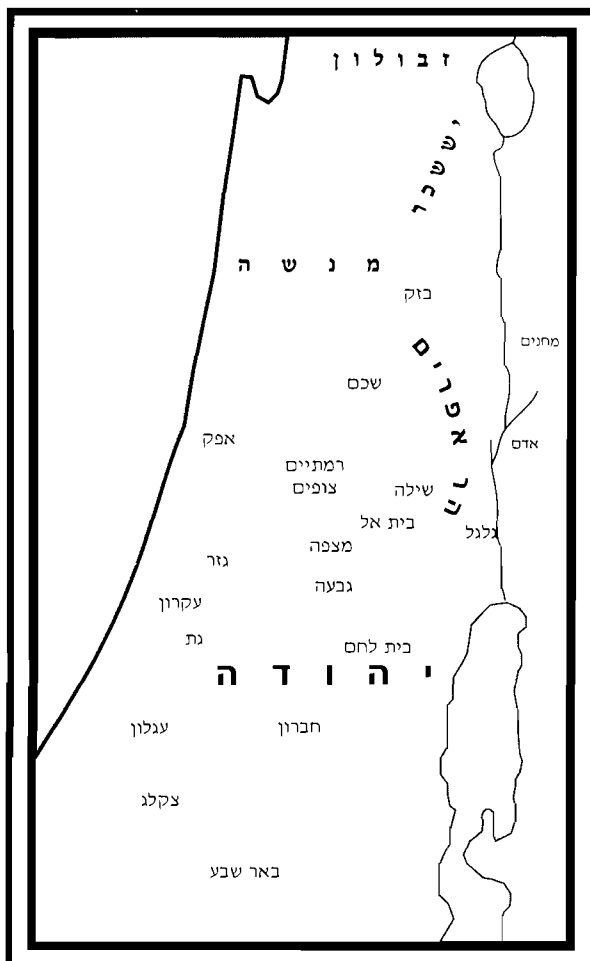
קראי את ההסברים הבאים ומצאי באיזו מילה מדובר? (עיני בפסוקים הראשונים בפרק ז')

1. לשון בכי - בני ישראל בכו והתחרטו על מעשיהם הרעים ושבנו ללכת אחר ה'.
2. לשון המשכה - בני ישראל נמשכו ופנו אל דרך ה'.
3. לשון אספה - בני ישראל נאספו אחרי ה' ועבדוהו.

המילה המבוקשת:

צטטי את הפסוק בו מופיעה מילה זו, בדף "דרכו של שמואל" (עמ' 20), במשבצת מספר 4.

עייני בפסוקים טו-יז : באלו מקומות סבב שמואל?
סמני בצבע את מסלול הליכתו של שמואל במפה.

(נראה ששמואל סבב בערים נוספות, אך בפסוק הזכרו רק כמה ערים מרכזיות).

במה שונה דרכו של שמואל בהנהגת העם
מדרכם של השופטים שקדמו לו?

(עייני גם בשופטים ד, ד-ה)

איזו דמות נוספת המוזכרת בתחילת הספר
סבבה אף היא בין ערי ישראל?

צטטי את הפסוקים המתאימים מפרקנו
בדף "דרכו של שמואל" (עמ' 20, במשבצת 5)
ובדף "מאה שנות מאבק בפלשתים" (עמ' 22 במשבצת 3)

דרכו של שמואל

1

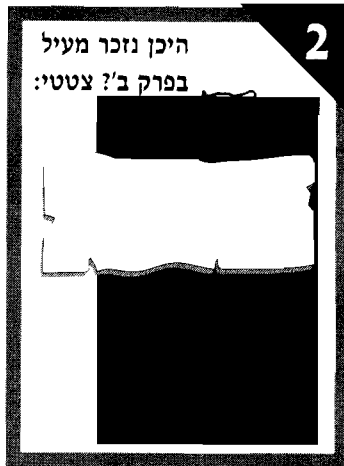
שמואל

שם אביו: _____

שם אמו: _____

משבט: _____

משמעות שמו: _____

3

השלימי:

1 "וְשִׁמּוּאֵל מִשָּׂרַת אֶת פְּנֵי ה' עָרַר חֲגוּר

2 "וְהִנְעֵר שִׁמּוּאֵל וְטוֹב,

3 "וַיֵּדַע כָּל יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד

כי " _____

גם עם _____ וגם עם _____

4

בהדרכת שמואל, התחרטו ישראל על אלוהי הנכר שהיו עובדים, נמשכו ונאספו לעבוד את ה' לבדו, כמו שכתוב:

5

"היה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם... שנאמר: _____

(שבת נו)

וכי איני יודע ששם ביתו? אלא שכל מקום שהיה הולך שם, היה נושא כלי תשמישי ביתו עמו, ואוהל חנייתו, שלא להנות משל אחרים. (ע"פ ברכות י' ועוד)

6

7

לאחר ניצחון שאול על נחש העמוני, הגיעה שעתו של שמואל לפרוש מתפקידו כשופט. בדברי פרידתו לעם מדגיש שמואל, כי ה' הוא מלכם, ורק אם ילכו בדרכיו, תתקיים מלכותם. שמואל מבקש מהעם להעידו על נקיון כפיו מן הגזל. צטטי:

8

9

10

ושמואל מת ויספדו לו כל ישראל ויקברוהו ברמה

שמואל היה לוי ומשרת בקודש, נזיר ונביא, שופט ומחוקק, מורה לעם, ורב לנביאים. בכוח הנהגתו הצליח ללכד את העם מבחינה רוחנית ולאומית. שמואל מת בכ"ח באייר והוא בן 52 שנה.

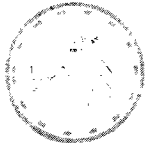
11

פלשתים

100 שנות מאבק בפלשתים

הפלשתים חדרו לארץ בימי השופטים (אין אלו הפלשתים המוזכרים בימי האבות), והתיישבו ליד חוף הים. ממלכת הפלשתים מורכבת מברית בין חמש ערים: אשדוד, אשקלון, גת, עזה ועקרון, שבראשה עמדו "הסרנים". הפלשתים היו אנשי מלחמה מנעוריהם, חמושים בכלי נשק רבים, ופרנסתם מן הביזה שהיו לוקחים במלחמות.

נצחון פלשתים

נצחון ישראל

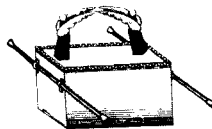
מלחמות ישראל – פלשתים

שמשון

"וְהוּא יָחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים" (שופטים יג, ה)
שמשון הקל את עול השעבוד מעל ישראל, במשך 40 שנה. הוא פעל לבדו ועל ידי תואנות ועלילות התנקם ופגע בפלשתים.

מלחמת אפק – אבן העזר (פרק ד) תוצאות המלחמה: (צטטי מפרק ד' פס' יז)

1. "נָס" _____
2. _____
3. _____
4. _____

לאחר _____ חודשים, השיבו הפלשתים את ארון ה'.

פלשתים

מלחמת אבן העזר השניה (פרק ז)

למלחמה זו קדמו תשובה ותפילה, צום ווידוי. בהדרת שמואל היכו ישראל את הפלשתים.

"וַתְּהִי יַד ה' בְּפִלְשְׁתִּים כָּל _____"

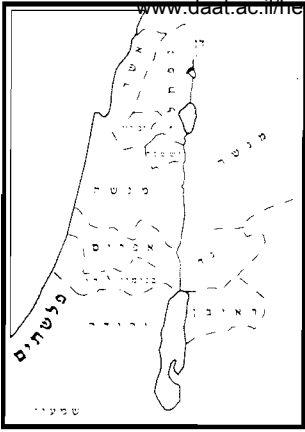
ישראל

הפלשתים שבים להציק לישראל

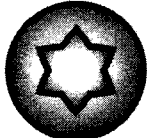
כאשר זקן שמואל, הציבו הפלשתים נציבים בישראל וישבו לפגוע בהם.

פלשתים

נצחון פלשתים

נצחון ישראל

מלחמות ישראל – פלשתים

מקום הקרב: _____ (פרק יג)
 יהונתן הורג את _____ בגבע, והפלשתים השיבו מלחמה. שאול ויהונתן היכו בפלשתים וצימצמו את מספר הערים בהם שלטו הפלשתים.

מקום הקרב: _____ (פרק יז)
 הפלשתים רצו להשתלט על הרי יהודה. דוד נלחם ב _____ ומכריעו. אך ישראל לא היכו את כל ערי הפלשתים.

מקום הקרב: _____ (פרק לא)
 מתו מות גיבורים בשדה הקרב, ובני ישראל נחלו מפלה קשה.

הקרב בעמק רפאים ובמתג האמה
 לאחר משיחת דוד, עלו הפלשתים להילחם בו. הקרב הסתיים בנצחונו של דוד, והפלשתים נכנעו לגמרי לישראל.

וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיִּכְנָעוּם
 (שמואל ב', פרק ח')

ממשכן למקדש

המשכן בגלגל

עמד 14 שנה

לאחר שנכנסו ישראל לארץ, נקבע מקום המשכן בגלגל, ואילו ארון ה' הלך עמם במלחמותיהם. המשכן בגלגל עמד במשך 14 שנים של כיבוש וחלוקה.

מהגלגל, עבר המשכן לשילה.

על מה חרבה שילה?

1. _____
2. _____
3. _____

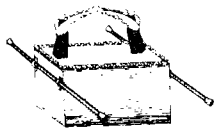

לאחר חורבן שילה נישבה ארון ה' על ידי _____

חזר לישראל לעיר _____ הונח למשמרת ב _____

משכן שילה

עמד 369 שנה

מאז חורבן שילה היה המשכן ללא ארון. (הארון נשאר בקרית יערים).

משכן נב

עמד 11 שנה*

* ע"פ מהרש"א זבחים נד.

לאחר חורבן שילה, עבר המשכן לנוב.

"וְדוֹד בָּרַח וַיִּמְלֹט וַיָּבֵא אֶל שְׁמוּאֵל הַרְמָתָה... (יט, יח) בלילה ההוא עסקו שמואל ודוד בחיפוש המקום בו יבנה בעתיד בית המקדש. 'שהיו יושבים ברמה ועוסקים בנויו של עולם' (זבחים נד).

ובאותו הלילה מסר שמואל לדוד את מגילת המקדש, אשר נמסרה למשה ועברה ליהושע, לזקנים ולנביאים. (מדרש שמואל)

3 כיצד חרבה נוב?

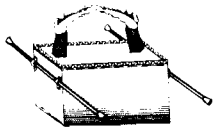
4 דוד כובש את ירושלים ומעלה לשם את ארון ה' (שמואל ב' פרק ו')

משכן גבעון

עמד 46 שנה

לאחר חורבן נוב, עמד המשכן בגבעון.

משכן זה נתקיים עד שנבנה בית המקדש.

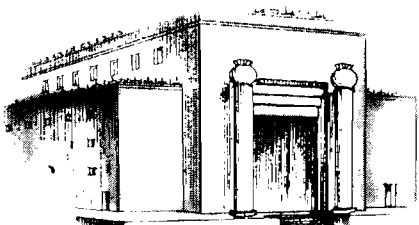

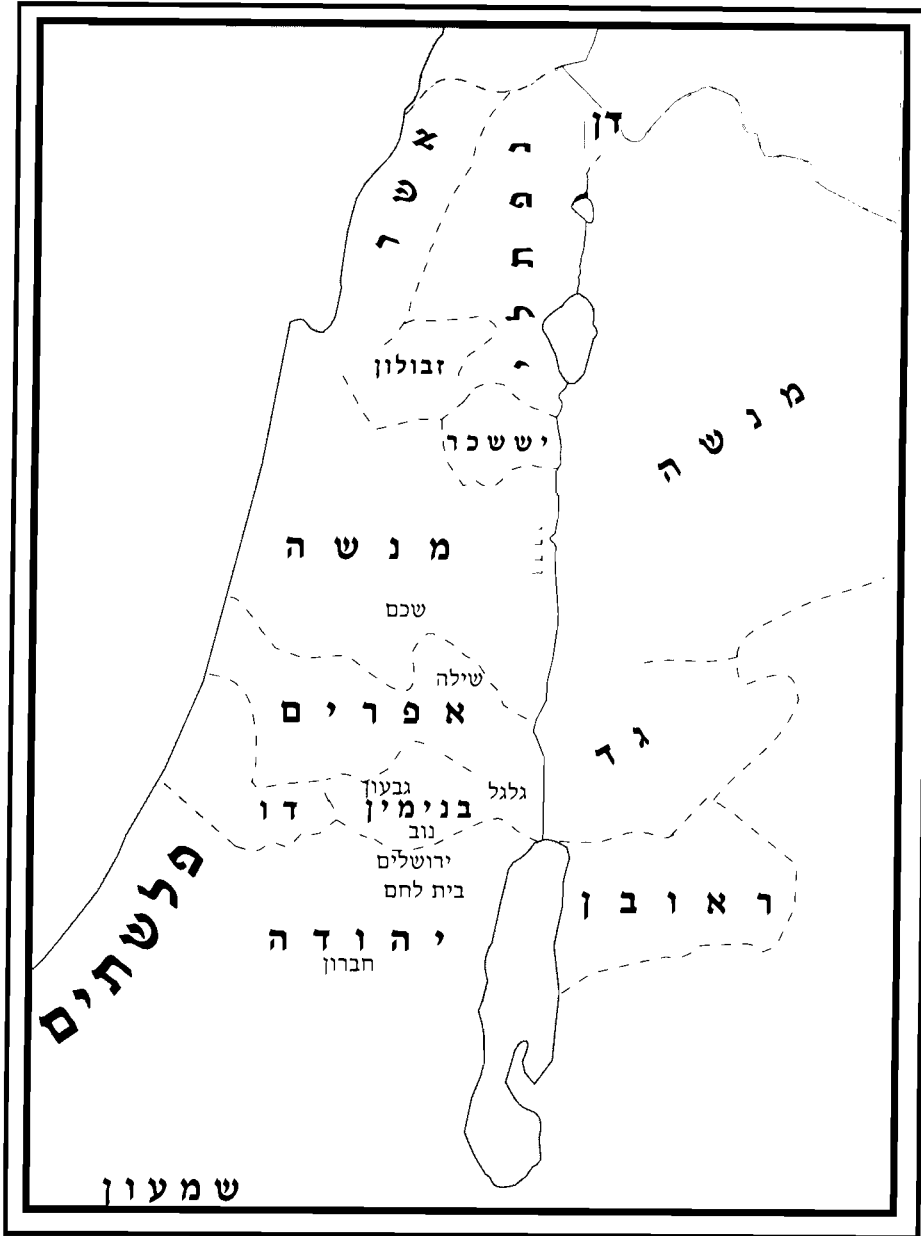
לאחר העלאת הארון, מבקש דוד לבנות את בית ה', אך ה' משיב לו, כי את הבית יבנה בנו. אע"פ שלא ניתנה לדוד הרשות לבנות את המקדש, עשה כל אשר ביכולתו להכין את מעשה בנייתו. הכין את חומרי הבנין הדרושים ואת התוכניות לבנין המקדש וכליו. (שמואל ב' , פרק ז')

6 בעת המגפה מצטווה דוד להקים מזבח בגורן ארונה היבوسی. (הוא הר המוריה - מקום המקדש).

דוד קונה את הגורן בכסף מלא.

כך הניח את היסוד לבניית בית הבחירה בירושלים. (שמואל ב', פרק כ"ד)

1. סמני במפה בצבע את דרכו של משכן ה' מהגלגל ועד לגבעון.
2. בנחלת אלו שבטים שכן המשכן?

יעקב אבינו לפני מותו, הבטיח בנבואתו את המלכות לשבט יהודה.
 "לא יסור שבט מיהודה ומחקק מבין רגליו" (בראשית מט, י)
 אך לפני שניתנה המלכות ליהודה, זכו בה באופן זמני "בית יוסף"
 - בני רחל, יוסף ובנימין.

כך ראינו את מלכות שאול, משבט בנימין, קודמת למלכות דוד.
 כמו כן משכן ה' היה תחילה בנחלת יוסף ובנימין, ורק אחר כך
 עבר למשכנו הקבוע בירושלים.
 ואף לעתיד לבוא יקדים משיח בן יוסף את
 מלכותו הנצחית של משיח בן דוד.

3 מצוה אפרקים א-3

השלימי את שמות האיברים החסרים בפסוקים.

1. "ונתתיו לה' כל ימי חייו ומורה לא יעלה על _____."
2. "וחנה היא מדברת על _____, רק _____ נעות וקולה לא ישמע."
3. "ויאמר ה' אל שמואל, הנה אנכי עשה דבר בישראל אשר כל שמעו תצלינה שתי _____."
4. "והנה דגון נפל לפניו ארצה... ו _____ דגון ושתי _____ כרתות אל המפתן."
5. "ובית שמש קצרים קציר חטים בעמק וישאו את _____ ויראו את הארון וישחחו לראות."

השלימי את המספרים החסרים בפסוקים.

123

1. "ויהי איש _____ מן הרמתים צופים מהר אפרים ושמו אלקנה."
2. "ושם _____ בני עלי חפני ופנחס כהנים לה'."
3. "ויאמר לה אלקנה אישה, חנה למה תבכי ולמה ירע לבבך, הלא אנכי טוב לך _____ בנים."
4. "ומשפט הכהנים את העם כל איש זבח זבח ובא נער הכהן כבשל הבשר והמזלג _____ השנים בידו."
5. "ויהי ארון ה' בשדה פלשתים _____ חדשים."
6. "ויהי מיום שבת הארון בקרית יערים וירבו הימים ויהיו _____ שנה, וינהו כל בית ישראל אחרי ה'."

מי אני?

1. "ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה להשתחות ולזבח לה' צבאות בשלה."
2. "אני האשה הנצבת עמכה בזה להתפלל אל ה'."
3. "ותקרא לנער _____ לאמר גלה כבוד מִיִּשְׂרָאֵל."
4. "ומדיו קרעים ואדמה על ראשו."

5. "והנה - - - ישב על הכסא... מצפה, כי היה לבו חרד על ארון האלקים".

6. "וישרנה ה - - - בדרך על דרך בית שמש במסלה... ולא סרו ימין ושמאול".

7. "והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה".

8. "ויקרא את שמה - - - ויאמר עד הנה עזרנו ה".

מי אמר למי?

"לכי לשלום ואלקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו"

"הנני כי קראת לי"

"הודיענו במה נשלחנו למקומו".

"עד מתי תשתכרין הסירי את ייגך מעליך"

"ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו".

"אם יחטא איש לאיש ופללו אלהים,
ואם לה' יחטא איש - מי יתפלל לו?"

"כי עתה תתן ואם לא לקחתי בחזקה".

"ה' הוא הטוב בעינינו יעשה".

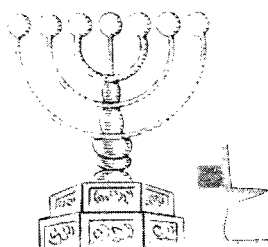
"אל תחרש ממנו מזעק אל ה' אלקינו וישענו מיד פלשתים".

"הסירו את אלהי הנכר מתוככם והעשיתרות והכינו לבבכם אל ה'"

איזה

סוג התחייבות; אותו אמרה חנה בשעת תפילה ותחנונים,
שני אות אחת, ותקבלי נער צעיר, רך בשנים.
הורדי אות אחת, והמילה המבוקשת
עדיין דולקת!

צטטי את הפסוק בו הופיעה המילה האחרונה:

פרק ה

העם מבקש מלך

וַיְהִי כַאֲשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל וַיֵּשֶׁם אֶת בְּנָיו שֹׁפְטִים לְיִשְׂרָאֵל...
וְלֹא הָלְכוּ בְנָיו בְּדַרְכּוֹ וַיֵּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצֵעַ וַיִּקְחוּ שֶׁחַד וַיֵּטּוּ מִשִּׁפְטֵי (א, ג)

שמואל זקן וכבר אין הוא יכול לסובב בערי ישראל כפי שנהג בעבר, בניו שופטים את ישראל במקומו, אך אינם ממשיכים בדרך בה נהג אביהם.

היכן שפטו בני שמואל את ישראל? סמני זאת במפה בפרק ז'.

אמר ר' יונתן: כל האומר בני שמואל חטאו (רש"י: בשוחר והטיית הדין) – אינו אלא טועה... אלא שלא עשו כמעשה אביהם, שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם... והם לא עשו כן, אלא ישבו בעריהם, כדי להרבות שכר לחזניהם ולסופריהם.

(שבת נה-נו)

לעת זקנותו של שמואל, שבה ועולה ההתלבטות בשאלת ההנהגה בעם ישראל, האם יש לעבור מהנהגת שופט להנהגת מלך?

שופט כשמואל לא קם לישראל בכל דור, הוא תרם רבות לעם מבחינה רוחנית ומדינית, אבל עתה הוא זקן ואינו יכול לפעול כבעבר, בניו אינם הולכים בדרכו, זה הזמן המתאים לשינוי בשיטת ההנהגה, לעבור משופט למלך. יש לחפש מנהיג חדש ולמנותו **עתה** למלך!

יתכן ואתה צודק, ועלינו לעבור ממנהיג שופט – למלך, גם בתורה ישנה מצוה להמליך מלך בישראל. אבל בשום אופן לא עכשיו! שמואל עדיין חי עמנו, והשפעתו ניכרת בכל התחומים. בקשת מלך עתה היא פגיעה בשמואל, זילזול וכפיות טובה בכל מפעלו למען העם. יתכן וצריך מלך, אך לא בחיי שמואל!

לעניות דעתי הגיע הזמן ליסד בארצנו בית מלכות. כך נהוג ומקובל אצל כל העמים השכנים, לכולם יש מלך המשליט חוק וסדר. גם אנו זקוקים למלך שכזה. צריך לפנות לשמואל ולבקש ממנו שישים לנו מלך!

האם את מסכימה עם דעה זו? הביעי את דעתך בענן הריק.

קשה לחיות בארץ שלנו, אויבים רבים מנסים לשעבד אותנו, ולפגוע בנו. יש צורך דחוף במלך שילחם את מלחמותינו, המלך יקים צבא חזק ומאומן, מצויד בכלי נשק חדישים – עליו נוכל לסמוך בעת צרה. כך ישתנה המצב הבטחוני, ונחיה בשלום, בלי פחד ודאגה מן האויבים.

הביעי את דעתך על דעה זו בענן הריק.

מצות המלכת מלך מוזכרת בתורה, בספר דברים:

שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ
מִקֶּרֶב אַחֶיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ:
(דברים יז, טו)

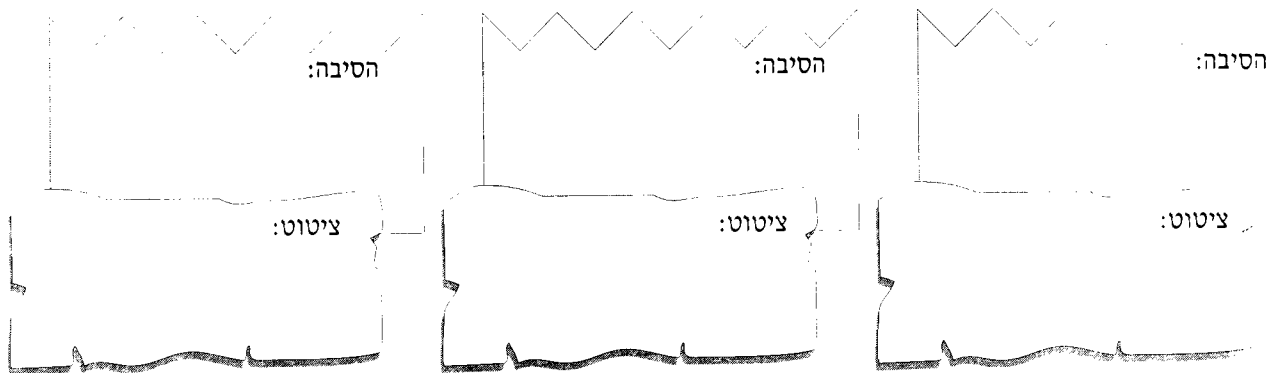
על מצוה זו נצטוו ישראל משעת כניסתם לארץ:

שלוש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ: למנות להם מלך,
למחות את זכר עמלק, ולבנות את בית הבחירה..."

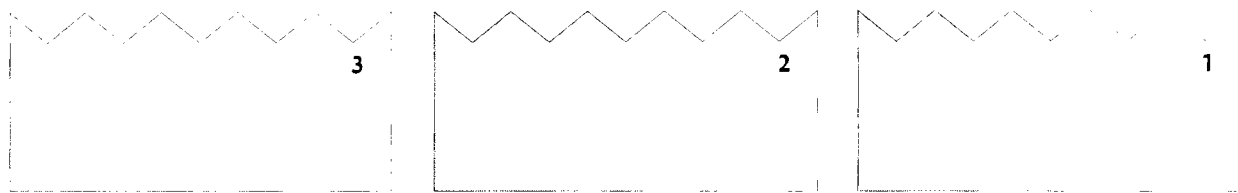
לעת זקנותו של שמואל מבקשים ישראל מלך, כיצד נימקו את בקשתם? כתבי שלוש סיבות
לבקשת המלך, וצטטי ליד כל סיבה את המילים המתאימות מן הפסוקים. (עייני בפסוקים א-ח, יט-כ)

שימה לנו מלך

מה היתה תגובת שמואל לבקשת העם?

מדוע בקשת המלך היתה רעה בעיני ה' ובעיני שמואל? עני על שאלה זו לפי הפרשנים המובאים בהמשך.

רמב"ן (בראשית מט, י): ...מפני שהיה שמואל שופט ונביא, ולוחם מלחמותיהם על פי ה'... ולא היה להם לשאול מלך בימיו.

רלב"ג (פסוק ד): ...והנה טעו בזה כי ישראל אינם באופן שישפוט להם המלך לפי מה שירצה כמו הענין במלכי הגויים
שמייסדים לעמם נימוסים כאשר יעלה על רוחם... שישראל נקשרים לקיים התורה, ועל פי התורה
ינהיגם, ולא בנימוסים אחרים.

רד"ק (פסוק ה): ...אבל כשאמרו שימה לנו מלך - זה היה רע ומיעוט בטחון בה'...
אם היו שומרים דרך ה' - הוא הלוחם את מלחמתם...
אברבנאל: ...לפי שישראל נושע בה' והוא הנלחם להם...

זקנים שבדור שאלו בהוגן – שאמרו "תנה לנו מלך לשפטנו"
 אבל עמי הארץ שבהם קלקלו שאמרו "והיינו גם אנחנו ככל הגויים
 ושפטנו מלכנו..."

(סנהדרין ב)

לאחר ששמואל פונה לה', והקב"ה משיב לו כי בבקשת העם ישנה פגיעה לא רק בשמואל,
 אלא בעיקר במלכות ה', מצוה אותו הקב"ה:

וְעַתָּה שְׁמַע בְּקוֹלִם אֲךְ הֶעֱד תַּעֲיִד בָּהֶם
 וְהַגְדַּת לָהֶם מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם (ט)

"משפט המלך"

"משפט המלך" הם המעשים שזכותו של המלך לעשות כדי לקיים את שלטונו.

הביאי דוגמאות כיצד מותר למלך לנהוג:

בבניכם -

בבנותיכם -

ברכושכם -

בכם - "וְאַתֶּם תְּהִיוּ לוֹ לְ"

מדוע לדעתך מפרט שמואל עתה את "משפט המלך" לישראל?

האם העם שינה את דעתו לאחר ששמע את זכויותיו של המלך?

וַיֹּאמֶר ה' אֶל שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹלִם וְהַמְלִכָה לָהֶם מֶלֶךְ (כב)

נפלה ההכרעה, נסתיימה תקופת השופטים והחלה תקופת המלוכה.

פרק ט דרכו של שאול אל המלוכה

וַיֹּאמֶר ה' אֶל שְׂמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹלְךָ וְהַמְלִכָה לָהֶם מֶלֶךְ.
וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לָכֵן אִישׁ לְעִירוֹ (פרק ח' פסוק כ"ב)

העם התפזר לביתו, בימים הבאים ודאי חשבו, ודנו במועמדים אפשריים למלך. איש מעלה, מיוחס, גבור חיל, הידוע במעשיו ובתכונותיו הטובות. אך הבחירה נפלה דוקא על דמות עלומת שם, מקטני שבטי ישראל. (שבט זה היה קטן בגלל המלחמה בעקבות "פילגש בגבעה").

וַיְהִי אִישׁ מִבְּנֵי-יְמִין וְשְׁמוֹ קִישׁ בֶּן אֲבִיאל בֶּן צְדוֹר...
וְלוֹ הָיָה בֶן וְשְׁמוֹ שְׂאוּל (ט, א-ב)

מתחי קו בין חלקי הפסוק בטור א', ופירושיהם בטור ב'.

שלם בתוארו וביופיו
נבחר במעשיו
ניכר במידותיו הטובות

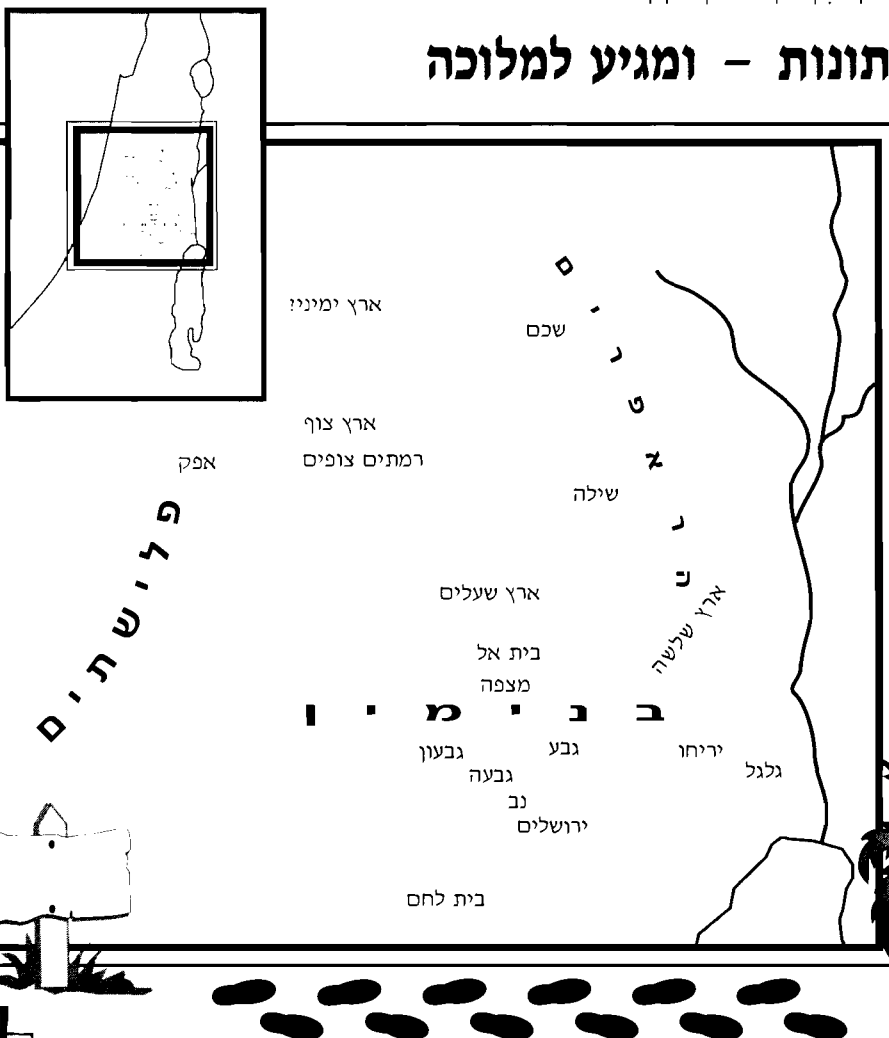
"וְלוֹ הָיָה בֶן וְשְׁמוֹ שְׂאוּל בְּחֹר וטוֹב
וַאִין אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ
מִשְׁכֻּמוֹ וּמַעֲלָה גְבָה מִכָּל הָעָם..."

שאול מחפש את האתונות - ומגיע למלוכה

שאול יוצא מבית אביו כדי לחפש את האתונות האובדות, אבל האתונות לא נמצאו והדרך מתארכת...

סמני במפה בצבע את דרכם של שאול ונערו מנחלתם בבנימין.

המקום האחרון אליו הגיעו שאול ונערו בחיפושיהם היה _____

כבר עברו שלושה ימים של חיפושים נרחבים, ושאל חושב כבר אבל נערו אינו מתייאש. אם סובב אותנו הקב"ה להגיע לארץ צוף, יש סיבה בדבר. ולכן הוא מציע:

(בזמן ההוא היה נהוג שהנביא עונה גם על שאלות אישיות, ומתייחס לעניינים פרטיים. הנביא קיבל חפץ מן האדם שפנה אליו, התבודד והתרכז בענייני בעל החפץ וכך קבל את הנבואה הקשורה בו).
שאל שומע לעצת נערו והם עולים בכיוון העיר. בדרך פגשו ובהדרגתן הגיעו לעיר.

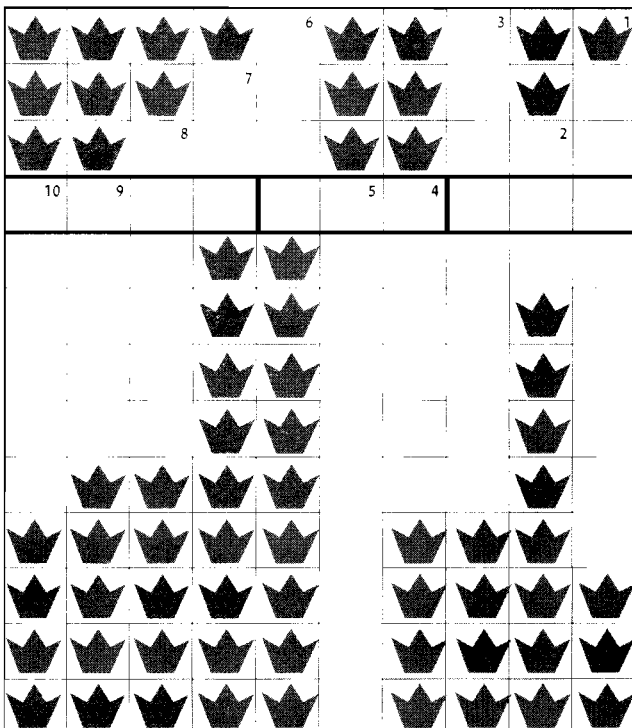
שמואל כבר ידע מיום האתמול כי

והוא יוצא לקראת שאול. אך שאול, שלא הכיר את שמואל, ולא זיהה אותו, פונה אליו ושואלו:
"שמואל עונה:"

ועוד לפני שהודיע לו על מציאת האתונות, ולפני שרומז לו על המלוכה, הוא מזמינו:

שאל הבין את הרמז בדברי שמואל בענין המלוכה, ועונה לשמואל:

שמואל אינו משיב לשאלת שאול. הוא מושיבו במקום מכובד בראש הקרואים, ונותן לו את המנה המכובדת ביותר מן הזבח. לאחר שנסתיימה סעודת הזבח, עלו שמואל ושאול ל שם דיבר שמואל עם שאול ביחידות, גילה לו סתרי תורה ועניינים אלוקיים, והכינו לתפקיד החדש אליו נבחר – **מלך ישראל**.

פתרי את התשבץ לפי ההגדרות. (כל התשובות לפי הכתיב בתנ"ך)
בטור המודגש תקבלי שאלה קצרה. לשאלה זו תשובה ארוכה,
ועל כך אמרו חז"ל שששים דברניות הן...

1. תאוררו החיצוני של שאול "מִשְׁכְּמוֹ וּמַעֲלָה" _____
2. אביו של שאול.
3. התשורה שנתנו שאול ונערו לאיש האלוקים.
4. שאול היה משבט _____
5. "וְהָ עָנָהוּ הַנָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ" _____
6. "לְנִבְיֵי הַיּוֹם יִקְרָא לְפָנִים" _____
7. שערי, מדוע נקרא הנביא בשם זה?
8. מזבח להקריב עליו קורבנות מחוץ למשכן.
9. בארץ זו גר שמואל.
10. אותנו איבד קיש.
11. "וּלְמִי כָל חֲמַדַּת יִשְׂרָאֵל" _____
12. ולכל בית אביד".

מה קיבלת בשורה המודגשת?

הירי

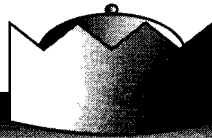
"יחי המלך"

שמואל ושאול נמצאו לבדם כאשר נמשח שאול לנגיד על ישראל. למרות ששמואל הוכיח את העם, ולא ראה בעין יפה את בקשת המלך, נהג בשאול בכבוד ובחיבה, ויחיד הוא שאול בכל המלכים, שנביא נשקו, והדריכו בענייני המלוכה.

ויקח שמואל את פך השמן ויצק על ראשו וישקהו (א)

ובטרם נפרדו נתן שמואל לשאול שלשה אותות שיסמלו את עליתו למלכות. שלושת האותות הללו מסודרים על דרך ההדרגה הן מבחינת מספר האנשים שיפגוש בכל מקום, והן מבחינת תוכן הבשורות אשר יבשרו לו בדיבור או במעשים.

השלימי את המילים החסרות:

1 המקום: _____
2 את מי יפגוש: _____
3 מה יקרה לשאול: _____

1 המקום: _____
2 כמה אנשים יפגוש: _____
3 אנשים אלו עולים לבמה בבית-אל להקריב קרבנות. הם יחלקו כבוד לשאול, ויתנו לו _____

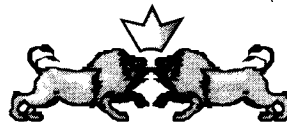
1 המקום בו יתרחש: _____
2 כמה אנשים יפגוש: _____
3 דברי האנשים רומזים לשאול כי מעתה לא יתעסק עוד בעניינים פרטים ובעסקי אביו, אלא יפנה לעסוק בענייני הכלל. _____

בפרקנו מופיע ביטוי (בו משתמשים גם היום) ובו תמיהה על אדם פשוט שלא ניכר עד היום כבעל מעלה – והנה עלה לגדולה, ונתפרסמה מעלתו. מהו הביטוי?

אחת ממעלותיו של שאול בגללה נבחר למלכות, היתה הענוה והצניעות. הביאי ארבע דוגמאות מפרקים ט-י המעידות על הענוה שהיתה בשאול:
 1. ביחסו ובדבריו לנערו (פרק ט' פסוק ה')

2. תשובתו לשמואל לאחר שרמז לו על המלוכה (פרק ט')

3. לפני שהומלך (בפרק י')
4. שאול (בפרק י')

המלכת שאול

1. היכן נערכה?
 2. סמני מקום זה במפה. (בסוף פרק ו' בעמ' 17)
 3. במקום זה נהגו ישראל להתאסף כבר מימי יהושע וגם בספרנו הוזכרה אספה שערך שם שמואל. לשם מה נאספו אז ישראל?

1. כיצד נודע לעם מיהו המלך הנבחר?
 2. שמואל אמר: "
 העם הריע ואמר: "
 בני הבליעל ביזוהו ואמרו: "
 ותגובת שאול: "

אמר רב יהודה אמר רב: "מפני מה נענש שאול?
 מפני שמחל על כבודו".

אחרי ששאל נתמנה למלך, חל עליו הדין: 'מלך שמחל על כבודו, אין כבודו מחול', שנאמר: "שום תשים עליך מלך" - שתהא אימתו עליך (קידושין לב). ומכיון ששאל לא העניש את המבזים אותו, פגם בזה במלכותו.

ט	ה	ד	ג	א	ר	ב	נ
א	י	ל	י	כ	ח	נ	ב
י	מ	ב	ה	ש	ב	פ	צ
מ	כ	נ	ו	א	א	ג	ה
נ	ת	ב	ל	א	ש	מ	ר
א	ש	ל	ה	ל	ה	ט	ע
מ	מ	י	כ	א	ח	ב	נ

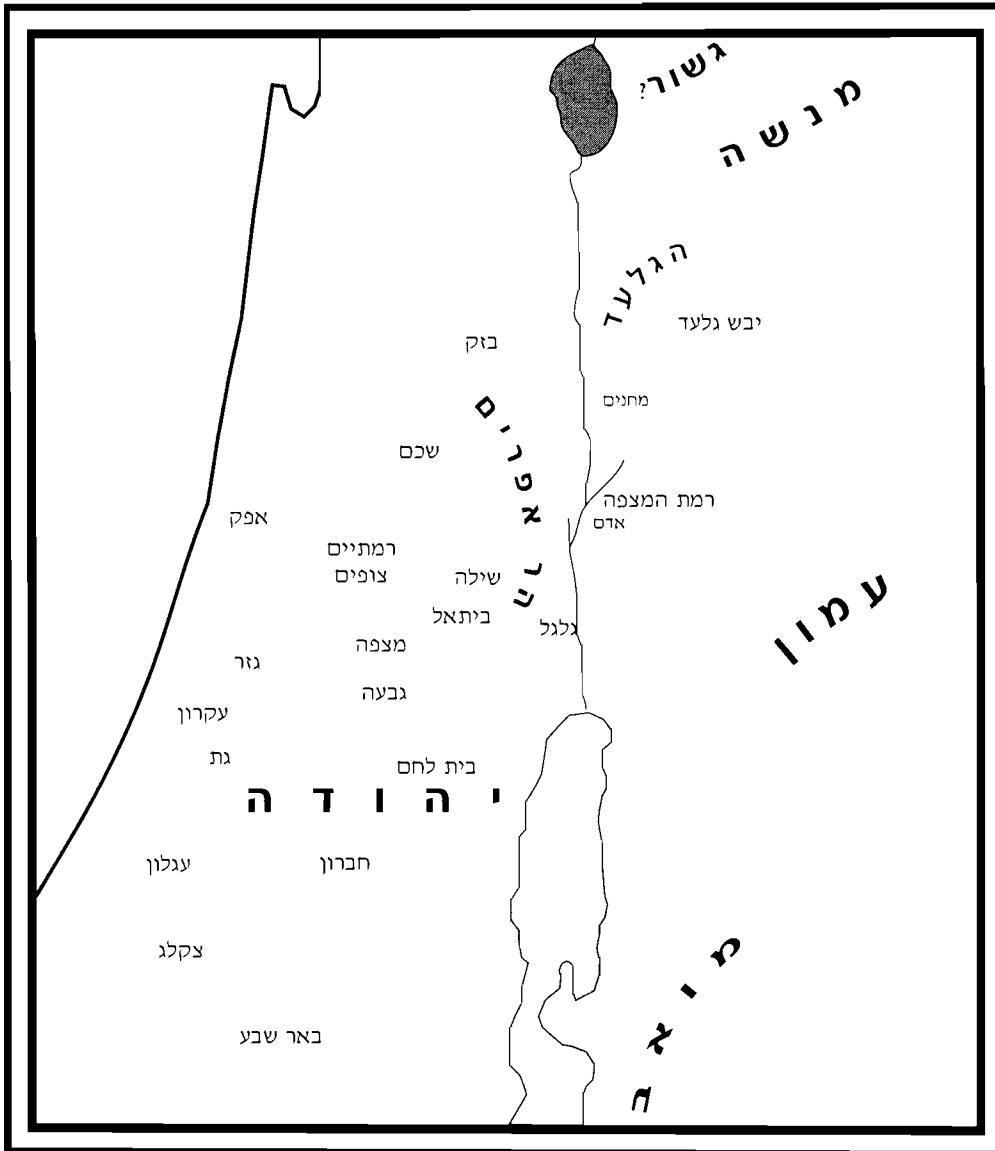
מצאי בתפזורת שני ביטויים המופיעים בפרקנו, שמשמעותם:

1. תמיהה על אדם פשוט שעלה לגדולה.

2. אדם צנוע, הבורח מן הכבוד.

חפשי לאורך לרוחב ובאלכסון.

מלחמת שאול בנחש העמוני

1. "וַיַּעַל נָחֵשׁ הָעַמּוֹנִי וַיַּחֲזֵק עַל יְבִישׁ גַּלְעָד" - סמני זאת במפה, בחץ בצבע אדום.
 2. בני עמון ניסו להילחם בישראל גם בימי השופטים. איזה שופט נילחם בהם וניצחם? _____
- אנשי יבש גלעד מציעים לנחש העמוני כי יכנעו לו, וישלמו לו מס עובד. אך נחש מוכן לכרות עימם ברית, רק בתנאי אכזרי משפיל ביותר. מהו? _____
- מה ענו אנשי יבש גלעד? _____
- מדוע לדעתך לא פנו אנשי יבש גלעד מיד לשאול? _____

1. כיצד גייס שאול את צבאו?
 תגובת העם: "וַיִּפֹּל פֶּחַד ה' עַל הָעָם"
 2. בספר שופטים מתואר מעשה דומה למעשהו של שאול, ותגובה זהה של העם.
 באיזה מעשה מדובר?
 1. השלימי את המספרים החסרים בקטע.
 שאול הצליח לגייס צבא של _____ לוחמים.
 הלוחמים מתאספים בבזק, ובהנהגת שאול עוברים את הירדן. באשמורת הבוקר הם
 מפתיעים את בני עמון, כשההתקפה מתבצעת מ _____ כיוונים, בני עמון בורחים
 מיבש גלעד, ושאול רודף אחריהם עד ש"לא נשארו בם _____ יחד".
 2. סמני במפה, בצבע כחול, את דרכו של צבא שאול בנצחונו על עמון.
 שלוש פעמים הומלך שאול למלך. במלבן מופיעים פרטים השייכים להמלכות שאול.
 כתבי כל פרט במקום המתאים.

גלגל, רמה, מצפה, "וישקהו", כל העם, נבחר על ידי הקב"ה בגורל, שמואל ושאול, כל העם,
 "נחבא אל הכלים", "ויזבחו שם זבחים", "וירעו כל העם ויאמרו יחי המלך"
 "וישמח שם שאול וכל אנשי ישראל עד מאד",
 שאול מתקבל על כל העם בזכות מעשיו וגבורתו במלחמה, "ובני בליעל אמרו מה ישענו זה? ויבזהו",

ההמלכה השלישית

פרק י"א פסוק י"ד-ט"ז
 מקום ההמלכה:

 מי נוכח בעת ההמלכה:

 יחס העם לשאול:

 פרטים נוספים:

ההמלכה השנייה

פרק י' פסוק י"ז-כ"ז
 מקום ההמלכה:

 מי נוכח בעת ההמלכה:

 יחס העם לשאול:

 פרטים נוספים:

המלכת שאול הראשונה

פרק י' פסוק א'
 מקום ההמלכה:

 מי נוכח בעת ההמלכה:

 יחס העם לשאול:

 פרטים נוספים:

פרק יב

שמואל נפרד מהעם

לאחר שכל ישראל קיבלו עליהם את שאול למלך, פסק שמואל מלשמש כשופט, ולכן הוא נפרד עתה מן העם. בדבריו הוא מסכם את תקופת שפיטתו, ואת תקופת השופטים כולה.

את בְּנֵיכֶם יִקַּח...
 וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם יִקַּח...
 וְאֶת כְּרֹמֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח...
 וְאֶת חֲמוֹרֵיכֶם יִקַּח...

1. במי מדובר בפסוקים אלו? מי יקח?

2. בפרקנו ישנו פסוק שהוא ניגוד גמור לפסוקים אלו, מהו? צטטי.

3. דברים דומים נאמרו בעבר לעם, על ידי מנהיג אחר. מיהו? (במדבר פרשת קרח, טז, טו - פרקנו משמש כהפטרה לפרשת קרח)

4. מהי תשובת העם לשאלת שמואל?

וְה' אֱלֹקֵיכֶם מִלְכְּכֶם (יב)

בחלק השני של נאומו פונה שמואל לאנשים שביקשו כי ההנהגה תעבור לידי מלך. בדבריו הוא מזכיר אירועים מן העבר, למשל:

1.

3.

2.

שמואל מזכיר ארבעה שופטים שהושיעו את ישראל.

1.

3.

2.

— זה שמשון שמשבט דן בא (רש"י)

4.

מהו התנאי להמשך המלכות בישראל?

שמואל מדגיש שוב כי ההיסטוריה של עם ישראל תלויה במעשיהם. כשהתרחקו ישראל מהקב"ה, נמסרו ביד אויביהם, וכשהתקרבו אל ה' – נושעו מצרתם. וממילא המלכת המלך אינה מעלה ואינה מורידה במאומה.

הַתִּיַצְבוּ וְרֵאוּ אֶת הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר ה' עָשָׂה לְעֵינֵיכֶם (20)

1. מהו "הדבר הגדול" שנעשה?

"...מהאות עצמו שהוא המטר והקולות – שהם טובים בעת הזריעה, ורעים בקיץ, תבינו כי כן גם אתם שאלתם דבר שלא בעונתו. שאם היה המלך טוב לכם אחרי מותי... הוא רע לכם בעודני חי ובעוד ה' צבאות מגן עליכם".

(מלבי"ם)

2. מה היתה מטרת האות?

האות מן השמים הביא את העם לידי הכרת החטא, והם חוששים שעתה יענשו. מה אומר להם שמואל כדי להרגיע את חששם?

כיצד נאמר בלשון הפסוקים? (כל התשובות מתחילות באות ע').

ע

1. העידו בי
2. גזלתי את ממונו
3. בלשון זו נוהגים העדים לענות כדי לקיים את עדותם

ו	ב	ו	מ	ר	א	ש	ט	י	ש
ר	ע	ב	ע	ת	ת	ה	ב	א	ל
ש	מ	ו	ה	ג	א	כ	מ	ל	י
י	כ	ל	ו	ד	ת	ק	ו	ל	כ
ה	ח	ט	ע	ו	ש	ע	ל	צ	פ
ו	א	י	ל	ה	ל	מ	ע	מ	ד

בתפזורת מסתתר פסוק שמשמעותו: ה' לא יעזוב את עמו, גם אם יחטאו, כדי שלא יתחלל שמו בין הגויים.

באיזה פסוק מדובר?

מצאי אותו בתפזורת (למעלה, למטה ובאלכסון).

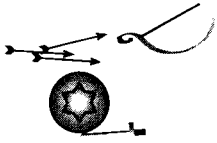
השלימי את שאלה 7 בדף "דרכו של שמואל" (עמ' 20).

פרק יג

מלחמת מכמש

חז"ל דרשו כי אדם העולה לגדולה נמחלים לו עוונותיו והוא טהור מחטאים כמו תינוק בן שנתו.
הוכיחי מפרקנו:

שאל מכונן צבא קבוע של לוחמים, ומתחיל לארגן וליסד את ממלכת ישראל.
האויבים שהציקו לישראל במשך תקופה ארוכה היו הפלשתים. הם הציבו נציבים בישובי היהודים, ואף אסרו עליהם לעסוק ביצירת כלי מתכת, כדי למנוע מהם לעשות כלי מלחמה. בגלל איסור זה נאלצו ישראל לרדת לערי הפלשתים כדי לתקן את כלי עבודתם שנשברו.

1. הפרק פותח בתקרית בין יונתן ונציב פלשתים. מה עשה יונתן? היכן ארע הדבר?
כתבי את התשובה במשבצת המתאימה במפה. כתבי בריבוע הקטן בפינת המשבצת את הספרה 1.

" וְשָׂאוֹל תָּקַע בְּשׁוֹפָר בְּכָל הָאָרֶץ לֵאמֹר יִשְׁמְעוּ הָעִבְרִים "

העברים היו אנשים מבני ישראל שהיו משועבדים לפלשתים, גרו בארצם ונאלצו לעזור להם במלחמה.
2. כיצד הגיבו הפלשתים על מעשהו של יונתן?

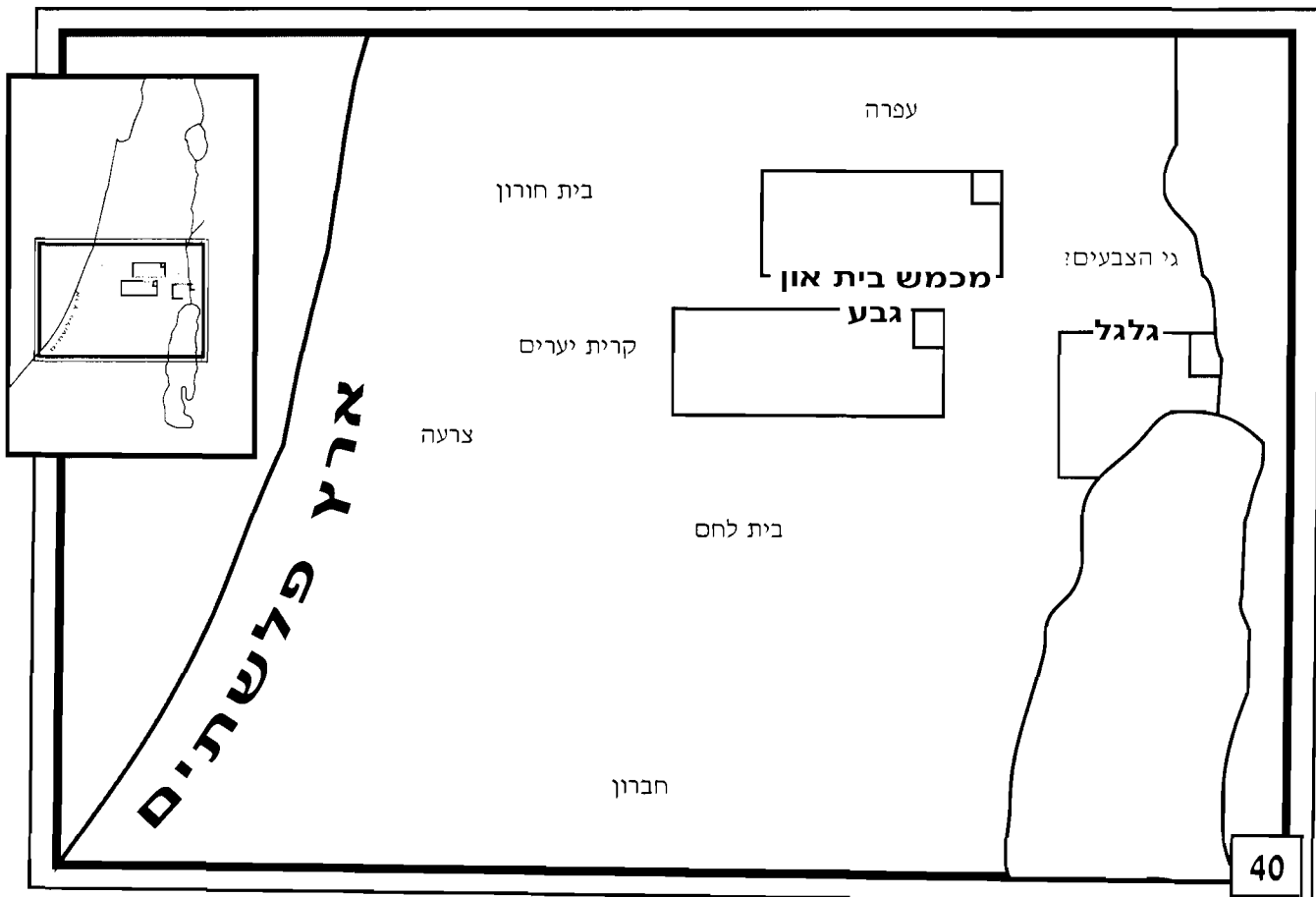
כתבי את התשובה במפה, במשבצת המתאימה, וצייני בריבוע את הספרה 2.

1. מה עשו "איש ישראל" כשמעו על כוונת הפלשתים?

2. מדוע נהגו כך? פסוק ה:

פסוקים יט-כב:

היכן היה שאל באותה שעה? מדוע חיכה שם? כתבי את התשובה במפה, וצייני בריבוע את הספרה 3.

הנסיון של שאול בגלגל

הפלשתים נערכים לקרב, ומתכוננים להתקפה על ישראל. ובמחנה שאול בגלגל האוירה קשה ומתוחה, שמואל ציוה את שאול להמתין לו בגלגל: "שבעה ימים תוחל עד בואי אליך והודעתי לך את אשר תעשה" (י' ח'). ובנתיים אנשיו חרדים וחוששים, מצפים לפעולת הצלה מהירה מצד שאול, אך שאול עדיין ממתין לשמואל...

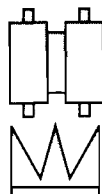

1. השלימי בעיגולים הריקים תגובות נוספות שהיו לפי דעתך במחנה ישראל.

2. כמה אנשים נשארו בסופו של דבר עם שאול? (פס' טו)

מה עשה שאול ביום השביעי?

שמואל מגיע למחנה בגלגל, שומע את אשר ארע ושואל את שאול: "מה עשית"? כיצד הסביר שאול את מעשהו?

ובכל זאת מוכיח שמואל את שאול "נִסְכַּלְתָּ", גם כשיקול הדעת, והסברה ההגיונית מורים אחרת, גם אם העם לוחץ ונראה שאין לחכות עוד, עליך - כמלך ישראל, להישמע לצו ה' ולבטוח בו בלבד. היה עליך להמשיך ולהמתין "וישועת ה' כהרף עין".

מלבי"ם: 'לא היה לך לפרש פרושים ולסבור סברות רק לקיים בתמימות כדבר הנביא' (יג, יג).

מה מנבא שמואל לאחר כשלונו של שאול?

ישראל והפלשתים עדיין חונים אלה מול אלה. הפלשתים שולחים גדודי חיילים - "המשחית" מן המחנה במכמש לכיוונים שונים בארץ כדי להתגרות בישראל.

סמני במפה (בעמוד הקודם) בחיצים לאיזה מקומות פנו גדודי הפלשתים. כתבי על כל חץ את הספרה 4.

נור"י

"כִּי אֵין לֵה' מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוּ בְמַעֲט" (1)

צטטי את הפסוק המתאים:

שאלו ואנשיו עדיין יושבים בקצה הגבעה באפס מעשה, מצפים לישועת ה'. ההצלה באה על ידי יונתן המציע לנערו לבוא עמו ולהתקרב למחנה הפלשתים. הדרך למחנה הפלשתים היתה קשה ומסוכנת, כיון שהיתה שן סלע תלולה מן הצד הפלשתי, ושן סלע מן הצד השני. המעבר היה תלול ומסוכן, והיו מוכרחים לעלות בטיפוס ידיים ורגליים. אומנם צעד זה נראה לכאורה חסר סיכוי, אך יונתן מסביר לנערו כי:

יונתן מחליט לבדוק את האוירה במחנה הפלשתים, האם הם יראים מבני ישראל או בטוחים בנצחונם, לכן עשה לו סימן. אם יאמרו הפלשתים:

סימן הוא שהם בטוחים בנצחונם, ויונתן ונערו לא יעלו אליהם.

ואם יאמרו הפלשתים:

סימן הוא שהם יראים מבני ישראל, חוששים להתקרב אל שני החיילים,

ויונתן יוכל בגבורה להפתיעם ולהכותם.

ואכן הפלשתים מבחינים ביונתן ונערו, ולא עלה כלל בדעתם שכוונתם להילחם בהם. יונתן מטפס במעלה התלול והחלק עד שהגיע אל מצב הפלשתים. מרוב פחד ותדהמה לא נלחמו בו הפלשתים ויונתן ונערו הרגו רבים מהם.

הצופים אשר לשאול רואים את המהומה במחנה האויב, ושאלו מבין כי המהומה נגרמה

על ידי אחד מאנשיו. הוא שואל:

בתחילה חשב שאול לשאול באורים ותומים מה עליו לעשות, אך אחר כך הוא אומר לכהן:

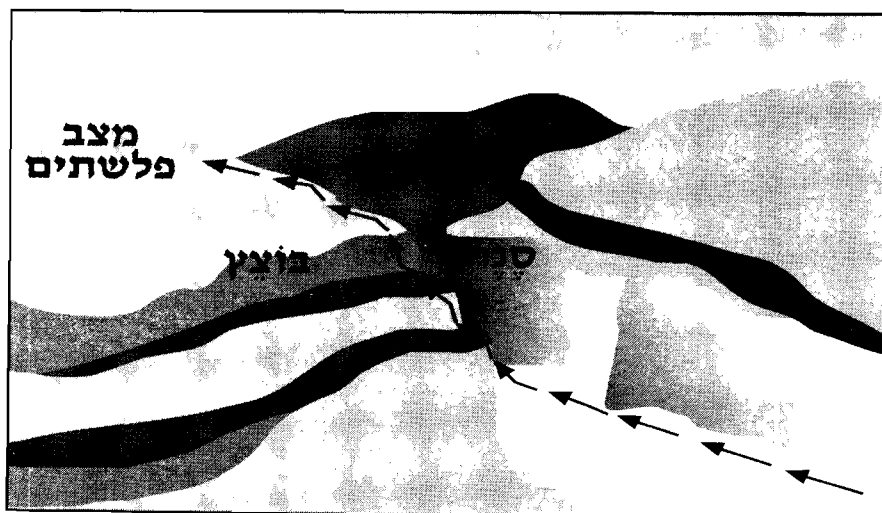
כיון שאין פנאי לשאול עתה, ויש להילחם מיד באויב.

שאלו מזעיק את שש מאות האנשים שעמו ומגיע למקום המלחמה, והנה אין עליהם להילחם כלל,

כיון ש:

למלחמה מצטרפים גם והיא מסתיימת בנצחון ישראל.

שמואל הנביא מסכם את הצלת ישראל כאן, בלשון דומה ללשון התורה בנס קריעת ים סוף:

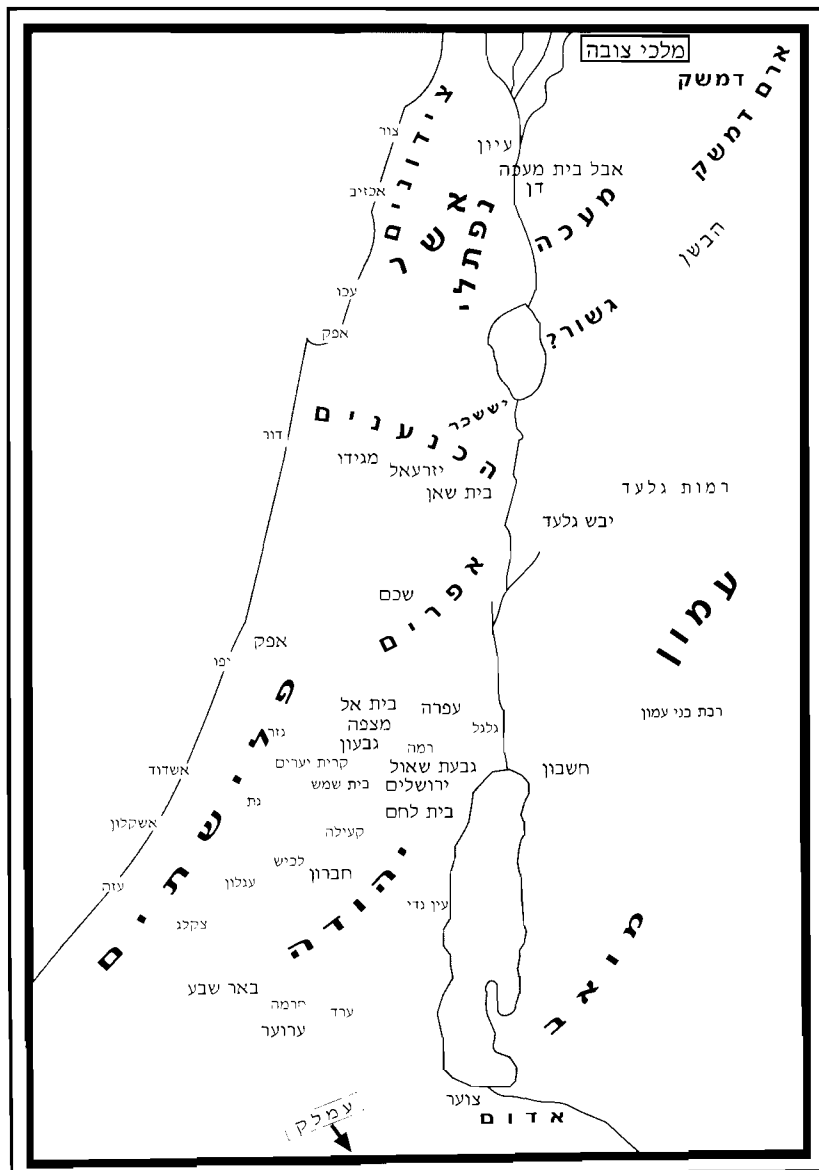

דרכם של יונתן ונערו אל מצב פלשתים

בפסוקים כד – הסוף מסופר על אירועים שאירעו ביום המלחמה ובערב שלאחריו.

לפניך שבעה פסוקים. מתחי קו בין הפסוק בטור א' לתשובה הנכונה בטור ב', ומטור ב' לתשובה הנכונה בטור ג'.

הפסוק	מי אמר למי?	מדוע?
1. "אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יֹאכַל לֶחֶם עַד הָעֶרֶב"	יונתן לאנשים שעמו	שאלו השביע את העם שלא יעסקו במאכל ובמשתה, אלא ירדפו מיד אחר האויב.
2. "עֲכַר אָבִי אֶת הָאָרֶץ"	שאלו לעם	העם היה תשוש ורעב, ומרוב להיטותו אכל את הבשר קודם זריקת הדם.
3. "הֲנֵה הָעָם חֲטָאִים לָהּ לֶאֱכַל עַל הַדָּם"	שאלו לעם	יונתן לא הבין את כוונת השבועה של אביו, וחשב כי טעה בשיקול דעתו.
4. "בְּגַדְתֶּם"	הוגד לשאלו	הנה ה' הושיע אתכם היום, ואתם מזלזלים במצוותיו.
5. "פָּצוּ בָעַם וְאִמְרַתֶּם לָהֶם הֲגִישׁוּ אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ... וְשַׁחַטְתֶּם בְּזֶה"	שאלו לעבדיו	כיון שה' לא ענה לשאלו באורים ותומים, הבין שאלו כי נעשה חטא כלשהוא.
6. "בַּמָּה הִיְתָה הַחֲטָאת הַזֹּאת הַיּוֹם"	העם לשאלו	שאלו מצוה את העם לשחוט את הבשר בנוכחותו כדי למנוע את החטא.
7. "הַיּוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל"	שאלו לעם	העם פודה את יונתן כיון שעבר על השבועה בשוגג.

וְשָׂאוֹל לְכַד הַמְּלוּכָה עַל יִשְׂרָאֵל (מז)

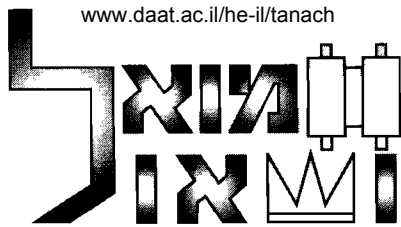
רק ימים מספר עברו ממישחתו של שאול למלך, וכבר השיג הישגים גדולים. הוא שחרר את בני יבש גלעד מאיומי בני עמון, גירש את הפלשתים ממרכז הארץ והם נסוגו לעריהם, והוא ממשיך להושיע את ישראל מכל אויביהם.

- צבעי במפה את כל העמים בהם נלחם שאול.
- השלימי בדף "100 שנות מאבק בפלשתים"
- (עמ' 23) את משבצת מס' 5.

"וְשָׂאוֹל לְכַד הַמְּלוּכָה עַל יִשְׂרָאֵל" – שהיה ענו, שהיה שפל רוח, שהיה ירא חטא, שהיה מבוזז נכסיו, וחס על נכסיהן של ישראל. יהודה בר נחמן בשם רבי שמעון בן לקיש – שהיה בן תורה...

פתרי את הרמזים המופיעים בכתב היחידה.

כונן אוזיה
זפרקים א-ב-ג

**שמו של הנגיד¹ רמוז בשמו של הרואה², כפי שאמרה האם לכהן³.
ובהמשך נתברר כי דרכיהם נקשרו, בחייהם ובמותם.**

השניים נפגשו לראשונה כאשר "הבחור גבה הקומה"⁴ הלך לבקש את אבידת אביו⁵.
לרואה היה מידע מוקדם⁶, על הופעתו הצפויה של הנבחר. הוא יצא לקדם את פניו,
ורמז לו על התפקיד שיועד לו. הנבחר הגבוה, "הקטן והצעיר"⁷ לא ראה עצמו ראוי
לתפקיד, והרי הוא מפליטי שבט⁸ שכמעט ונכחד במעשה פילגש בגבעה.

שלושה אותות נועדו לחזק את ליבו של בחיר ה'. האחד – פגישת זוג בקבר אם שבט⁹,
השני – פגישת שלוש, שלוש, שלוש¹⁰, השלישי – פגישה עם "חבורת חוזים"¹¹ נושאים
כלי שיר. בחיר ה' יצטרף לחבורה, ויחול בו שינוי מהפכני¹². באותה שעה נצטווה ב"צו
המתנה"¹³, בו תיבחן מלכותו. דברי הרואה התגשמו, ובעקבותיהם נוצר "משל"¹⁴ ידוע בעם.

הפרסום הרשמי של השינוי בהנהגה התבצע באסיפה כללית, הוכחת הבחירה נעשתה
באמצעות "הקרבה"¹⁵, והנבחר נמצא לבסוף "בין הכלים"¹⁶. המבחן הראשון של הנגיד,
היה נגד מלך אכזר ששמו כשם חיה ארורה¹⁷, המושיע הגיע מ"אחרי הבקר",
ובאיום הבקר¹⁸, יצא לקרב. בעקבות ניצחוננו ניתן תוקף מחודש למינוי, בזביחה ובשמחה¹⁹.

בנאום תוכחה גשום²⁰, נפרד הרואה מעמו. והמלך החדש החל לבסס ולייסד את ממלכתו.
הקרב השני החל בהתנקשות בחיי "הממונה"²¹, והתפתח לאיום מסוכן מצד "הערלים"²².
"בן השנה"²³, הקדים את המאוחר²⁴, והחמיץ שושלת לדורות.
מכה הנציב²⁵, היכה בשנית, ובעקבות מכתו – חרד המחנה, וניצחו המעטים את הרבים.

- 1. _____ 2. _____ 3. צטטי מפרק א' פס' כח: _____
- 4. צטטי: _____ 5. _____ 6. כיצד ידע הרואה על כך? _____
- 7. צטטי: _____ 8. _____ 9. _____
- 10. _____ 11. (רמז, פרק ג' פסוק א') _____
- 12. צטטי: _____ 13. מה היה "צו המתנה"?
- 14. _____ 15. צטטי: _____
- 16. צטטי: _____ 17. _____ 18. _____
- 19. צטטי: _____ 20. _____ 21. _____
- 22. _____ 23. _____ 24. _____ 25. _____

33 גזרה אפרקים א-3

מי אמר למי?

"הִישׁ בְּזָה הָרְאָה?"

"כִּי לֹא אֶתְךָ מֵאֶסוּ כִּי אֶתִי מֵאֶסוּ מִמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם"

"וְהֵינּוּ גַם אֲנַחְנוּ כְּכֹל הַגּוֹיִם"

"הֲנִנִּי עֲנוּ בִּי נֶגְדַת ה' וְנֶגְדַת מְשִׁיחוֹ"

"וְאִם אֵין מוֹשִׁיעַ אֶתְנוּ וְיִצְאֵנוּ אֵלֶיךָ"

"דַּמּוּ עַד הִגִּיעֵנוּ אֵלֵיכֶם"

"וְלִמִּי כָּל חֲמַדַּת יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לְךָ וּלְכֹל בֵּית אָבִיךָ"

"אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יֹאכַל לֶחֶם עַד הָעֶרֶב"

על מי נאמר?

1. "וְאֵת בְּנוֹתֵיכֶם יִקַּח לְרִקְחוֹת"

2. "וְנִהְפְּכֵת לְאִישׁ אֲחֵר"

3. "בְּחֹר וְטוֹב"

4. "וְיִתְחַבְּאוּ... בַּמְעָרוֹת וּבַחֲוָחִים וּבַסְּלָעִים וּבַצְּרָחִים וּבַבְּרוֹת"

5. "וַיִּבְזְהוּ וְלֹא הִבִּיאוּ לוֹ מִנְחָה"

6. "לֹא יִמְצָא בְּכֹל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל"

7. "וַיֵּשֶׁב יְדוּ אֶל פִּי וַתֵּאֲרֶנָּה עֵינָיו"

השלימי את הפסוק...

"הִנֵּה אֶתְּךָ זָקֵנָת וּבְנִיךָ לֹא הִלְכוּ בְּדַרְכֵיהָ, עֲתָה שִׁימָה לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטֵנוּ כְּכֹל

"כִּי לִנְבִיא הַיּוֹם יִקְרָא לְפָנָיִם

"וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אֶת פֶּדֶת הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל רֹאשׁוֹ

"וַיֹּאמֶר הָעַם אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ מַה זֶה הָיָה לָבֵן קִישׁ, הֲגַם

"הֲנִנִּי עֲנוּ בִּי נֶגְדַת ה' וְנֶגְדַת מְשִׁיחוֹ אֶת שׁוֹר מִי

וְאֵת מִי

"כִּי לֹא יִטֵּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בְּעִבּוֹר

"כִּי אֵין לָהּ מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ

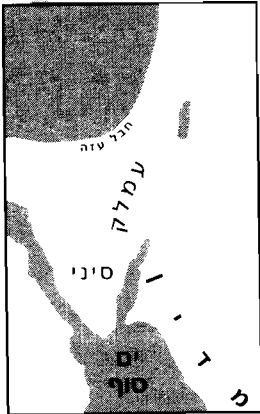
פרק נו

מלחמת שאול בעמלק

שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם את בית הבחירה.

(סנהדרין כ)

עתה, לאחר שנמשח שאול למלך על ישראל והכניע את אויביו מסביב, הגיעה העת לקיים את מצות מחיית עמלק.

מיהו עמלק? השלימי את הפרטים החסרים בקטע.

עמלק נזכר לראשונה בתנ"ך כנכדו של _____ (בראשית לו, יב). העם שיצא ממנו היה עם של שבטים נודדים שישבו בצפון סיני ובנגב. (צבעי אותו במפה) בספר שמות אנו פוגשים את עמלק כאויב הראשון שהעז להתקיף את בני ישראל לאחר יציאתם ממצרים. המלחמה עם עמלק נערכה ב _____ (שמות יז, ח-טז), ונוהלה על ידי _____ במישור הרוחני, ועל ידי _____ במישור הצבאי.

בספר דברים (כה, יז-יט) נצטוו ישראל: "את אשר עשה לך עמלק" וכאשר יכניעו את אויביהם מסביב, עליהם: _____ את המצוה המוזכרת בספר דברים, אנו נוהגים לקרוא ב _____

לעומת הציווי הקשה הקשור לעמלק, נוהג שאול במידת החסד והרחמים כלפי עם אחר.

1. באיזה עם מדובר? _____

2. מה אמר להם שאול? _____

3. אלו שתי דמויות אנו מכירים מעם זה? (שמות יח, א-ה / שופטים ד יז-כא) _____

שמואל ציוה את שאול:

וְהִכִּיתָ אֶת עַמְלֵק וְהָחַרְמְתָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְלֹא תִחַמַּל עָלָיו וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד אִשָּׁה מֵעוֹלָל וְעַד יוֹנֵק מִשׁוּר וְעַד שֶׁהָ מִגְמָל וְעַד חֲמוֹר (ג')

1. במה סטה שאול מציווי שמואל? _____

2. _____

מה חשבו שאול והעם לעשות עם הצאן והבקר? (פסוק ט"ו) _____

1. הקב"ה מתגלה אל שמואל: "נִחַמְתִּי כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֵת דְּבָרֵי לֹא הִקִּים".

שמואל מצטער מאוד, וכואב את כשלונו של שאול. מה עשה כל הלילה? _____

2. מה עשה שמואל בבוקר? _____

תוכחת שמואל לשאול

שאול חשב כי מילא את שליחותו כראוי, בעצת העם החליט לדחות את הריגת אגג למועד מאוחר יותר, כדי לעשות את המעשה בפומבי ובפרסום גדול. את מיטב הצאן והבקר שאיר משלל עמלק כדי לזבחם לה'. בבוקר בנה שאול מצבה לזכר נצחוננו על עמלק ולאחר מכן הוא יורד לגלגל, שם הוא פוגש בשמואל, ומקדם את פניו:

שמואל שומע ברקע קולות אחרים, שלא צריכים היו להישמע. ושואל את שאול:

?

כיצד הסביר שאול את מעשיו? סמני בעיגול את התשובה הנכונה.

1. אני החלטתי שלא להרוג את הצאן והבקר כדי לזבחם לה'.

2. העם חמל על הצאן והבקר ואני התחשבתי בדעתם, את הצאן והבקר נזבח לה'.

שמואל עונה לשאול:

הֲלוֹא אִם קִטַּן אֶתָּה בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה! (ז)

מסביר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל:

שורש התביעה על שאול, היתה על מה ש"קטן אתה בעיניך" וזה הגורם שהביא לו מכשול... כלומר, הענוה מדה גדולה היא מאוד, אבל אך ורק כשהיא במקומה, אבל שאול - ראש שבטי ישראל, אין עליו להשתמש במידת הענוה, אלא לנהוג במנהג "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דבה"ב יז, ו) וכמו שדרשו חז"ל "שום תשים עליך מלך - שתהא אימתו עליך" ולא שיהא המלך ירא את העם.

(שיחות מוסר, תשל"ב, כ"ד)

שמואל ממשיך להוכיח את שאול:

" (כ"ב)

...כי הנה טוב שישמר אדם מהחטא ולא יצטרך לאלו הקרבנות, הנה לשמוע למצוות ה' הוא טוב יותר מהבאת הזבח, ולהקשיב למצוותיו הוא יותר, מהקרבת חלב אילים על מזבח ה'".

רלב"ג

1. מלאי בצבע את האותיות של המילים המביעות את רצון ה' מהאדם.

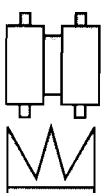
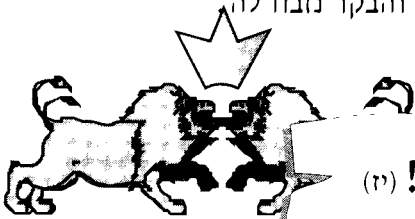
2. פסקי פסוק זה (פסוק כב) בצורה נכונה.

את שאר האותיות של שאר המילים - השאירי חלולות.

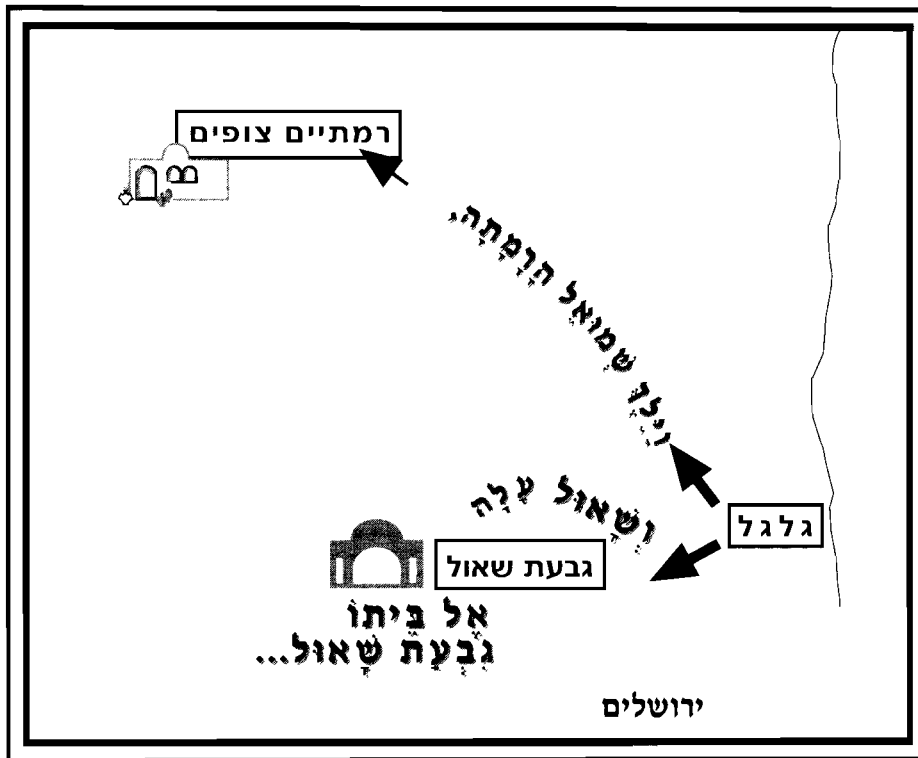
לשאול היו אומנם נימוקים נכבדים, מדוע לא הרג את אגג ואת הצאן, ושמע בקול העם, אולם היסוד של המלכות בישראל - הוא ציות מוחלט לדבר ה', בכל תנאי ובכל מצב.

שאול נכשל פעמיים בנסיון זה. בפעם הראשונה בגלגל - ואז נלקחה המלכות מזרעו,

ועתה - נקרעה המלכות גם ממנו.

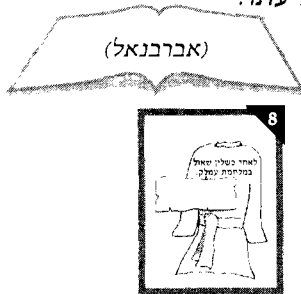

לאחר ששמואל השלים את המצוה, והרג את אגג, נפרדות דרכיהם של שאול ושמואל

...ולא יסף שמואל לראות את שאול עד יום מותו, כי התאבל שמואל אל שאול" (לד).

ושמואל היה אוהב אותו מאוד... והיה הוא המלך הראשון אשר נמשח על ישראל, ונעשה על ידו, ולכן לא יסף עוד לראותו כי נעצב על רעתו.

היכן הוזכר בפרקנו מעיל? מה מסמל המעשה שנעשה בו?

את התשובה כתבי בדף "דרכו של שמואל" במשבצת מס' 8 (עמ' 21).

קשרי בין תחילת הפסוק בטור א' לסופו בטור ב'.

ראש שבטי ישראל אתה"	"פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל...
כשמע בקול ה"	"וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם
כי לא אדם הוא להנחם"	"וישמע שאול את העם
עתה לד והכיתה את עמלק"	"הלוא אם קטן אתה בעיניך
ונתנה לרעה הטוב ממך"	"החפץ לה' בעלות וזבחים
ועתה שא נא את חטאתי ושוב עמי ואשתחוה לה"	"חטאתי כי עברתי את פי ה'
כן תשכל מנשים אמך"	"קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך
ויפקדם בטלאים"	"כאשר שכלה נשים חרבך

פרק ט"ז

דוד נמשח למלך

"ויאמר ה' אל שמואל עד מתי אתה מתאבל אל שאול..." (א)
שכן דרך צדיקים להיות מצטערים כשאינן נטועתן משובחת.

(מדרש שמואל פי"ח)

?

לאחר כשלונו של שאול במלחמת עמלק, נקרעה ממנו המלכות, וניבא שמואל כי תינתן המלכות "לרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ". בפרקנו מתברר מיהו אותו אדם שנבחר במקום שאול.

שמואל נשלח לבית לחם כדי למשוח את המלך החדש, אך שמואל מהסס, ומעדיף להימנע משליחות זו. מדוע?

שמואל הולך לבית לחם, לאחר הקרבת הזבח הוא מגיע לבית ישי ורואה את בניו. צטטי את הפרטים החסרים:

שם הבן: _____

תגובת שמואל: _____

מדוע חשב שמואל שהוא ראוי למלכות? (השוי פרק ט' פסוק ב', ופסוק ז' בפרקנו).

תגובת ה': _____

שם הבן: _____

שם הבן: _____

תגובת שמואל: _____

תגובת שמואל: _____

תגובת שמואל: _____

שמואל שואל: _____

ישי עונה: _____

שם הבן: _____

דברי ה': _____

'בדק לדוד בצאן ומצאו רועה יפה... היה מונע הגדולים מפני הקטנים, והיה מוציא הקטנים לרעות כדי שירעו עשב רך, ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינונית, ואחר כך מוציא הבחורים שיהיו אוכלין עשב הקשה. אמר הקב"ה: מו שיודע לרעות הצאן איש לפי כוחו יבוא וירעה בעמי...'

(שמות רבא ב')

שני מלכים משח שמואל, את שאול ואת דוד. ושתי ההמלכות היו שונות בנסיבות וברגשות המשתתפים. השלימי את הפרטים החסרים בטבלה.

משיחת דוד	משיחת שאול	
פרק ט"ו פסוק כ"ח; פרק ט"ז, פס' א'	פרק ח' פסוק כ"ב	הרקע והנסיבות למשיחת המלך
פרק ט"ז	פרק ט' פסוק ב'	תיאור המלך: מראהו,
פרק ט"ז	פרק ט' פסוק כ"א	מידותיו ותכונותיו
פרק ט"ז	פרק י' פסוק א', ב'	יחסו של שמואל למלך ורגשותיו כלפיו

"וַתִּצְלַח רוּחַ ה' אֶל דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמִעַלְהָ... וְרוּחַ ה' סָרָה מֵעַם שְׂאוּל" (יג, יד)

"ורוח ה' סרה" - רוח גודל הלבב כמו שראוי למלך ישראל. וזה היה בלתי אפשרי שיומצא בשניהם יחד. לכן מיד כאשר נמשח דוד צלחה עליו רוח ה', וסרה משאול, כי אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד.

(אברבנאל)

1. כיצד הגיע דוד "מן הצאן" אל בית שאול?

2. דוד מגיע לראשונה לבית המלך ובידו מנחה. מה הביא דוד לשאול?

3. שלוש מתנות אלו מזכירות לשאול את יומו הראשון במלכות. כיצד? (רמז: עייני בפרק י')

"וַיָּבֵא דָוִד אֶל שְׂאוּל וַיַּעֲמֵד לְפָנָיו וַיֹּאחֲזֵהוּ מְאֹד וַיְהִי לוֹ נִשְׂא כְּלִים" (טז, כא)

כיצד השפיעה נגינת דוד על שאול?

בתפזורת מסתתר חלק מפסוק, שמשמעותו: האדם רואה רק את הצד החיצוני של הדברים, אבל לא את פנימיותם. מצאי אותו בתפזורת. (קדימה, אחורה, ישר ובאלכסון)

כ	י	ר	א	ע	ה	א
ר	כ	י	א	ש	ה	ד
א	י	ל	א	ר	א	מ
ה	ל	מ	כ	י	ר	כ
כ	ע	י	ד	א	ה	י
ב	ל	נ	י	מ	ו	ה
ב	ל	ל	ה	א	ר	י

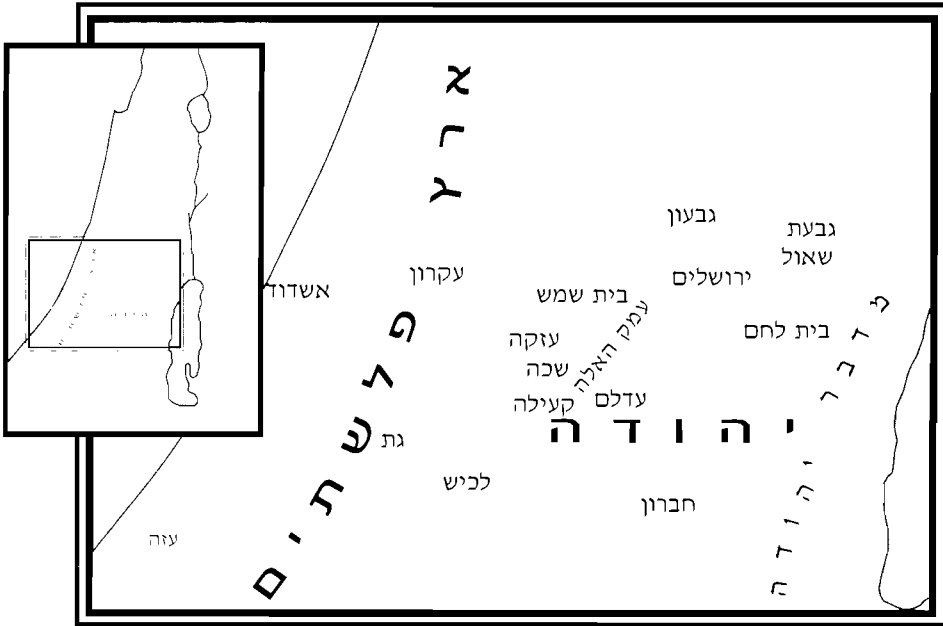
הפסוק: "

"

בני יי

מלחמת דוד וגולית

בפרק הקודם מסופר על סור רוח ה' מעם שאול. בפרקנו מסופר על הסתלקות רוח הגבורה מעמו. ולעומת זאת על רוח הגבורה הניכרת במעשי דוד. המלחמה הראשונה של שאול נגד הפלשתים נערכה במכמש ונסתיימה בנצחונו של שאול (פרקים יג-יד).
 עתה אספו הפלשתים שוב את מחניהם למלחמה, כדי לתקוף את ערי יהודה.

1. סמני במפה בצבע אדום היכן התאספו הפלשתים.
2. סמני בצבע כחול היכן נאספו ישראל.

**ופלשתים עמדים
אל החר מזה**

**וישראל עמדים
אל החר מזה והגיא ביניהם (ג)**

נציג ישראל - דוד

1. כיצד הגיע דוד אל שדה הקרב?

2. מדוע שאול לא הסכים בתחילה לשלוח את דוד כנגד גולית?

3. מדוע סיפר דוד לשאול את המעשה בארי ובדוב?

4. במה הצטייד דוד לקראת הקרב?

נציג הפלשתים - גולית

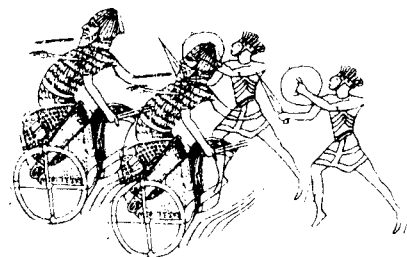
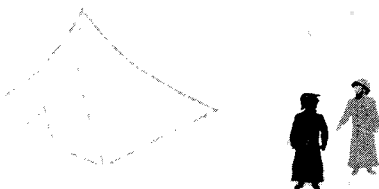
- א. כיצד מתואר גולית?

- ב. איזו הצעה הציע?

- ג. כמה פעמים קרא גולית את דבריו אל מחנה ישראל?

- ד. כיצד הגיבו ישראל על דברי גולית?

- ה. תארי דרשיח בין שני אנשים ממחנה ישראל בשמעם את דברי גולית:

כאשר רואה גולית את דוד, הוא לועג לו, מבזהו, ומקלל את דוד באלוקיו.
דוד רואה במצב שנוצר – השפלה לאומית, ויותר מכך – חילול ה'.

1. כיצד ענה דוד לגולית? (פסוק מה-מז)

2. כאשר יונתן ונערו יצאו למצב הפלשתים במכמש (פרק י"ד) אמר יונתן לנערו:

כִּי אֵין לֵהּ מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוּ בַמַּעַט

באיזה פסוק בדברי דוד, ישנו רעיון דומה? צטטי:

לאחר הנצחון לוקח דוד את חרב גולית. היכן הניח אותה? (עייני בפרק כ"א פסוקים א-י)

"והניח אותה שם לזכרון הנס הגדול והיה כל הבא...
לזבוח או להתפלל, היה רואה אותה וזוכר הנס ומודה
לא-ל יתברך ומישר לבבו אליו ומגדיל בטחונו בו."

(רד"ק נד)

קראי פסוקים נ"ה-נ"ז – איזה קושי עולה מקריאת פסוקים אלו?

כי פירש אדוני אבי ז"ל כי כאשר ראה שאול את דוד יוצא לקראת הפלשתי ללא פחד,
שאל לאבנר בן מי זה הנער, כלומר תדע אם ישי אביו היה גבור חיל שנבטח על גבורת
הבן, כי אם הוא גבור בן גבור יוסיף אומץ...
והדרש... שאול שאל אם מפרץ הוא או מזרח (שאל ביקש לברר על יחוסו של דוד האם
הוא ראוי למלכות), אם מפרץ הוא יהיה מלך, שהמלך פורץ לו דרך ועושה כרצונו,
אם מזרח הוא יהיה אדם חשוב לשון אזרח, אבל לא יהיה מלך.

(רד"ק נה)

מדוע דוקא עתה, מבקש שאול לתהות על מוצאו של דוד?

מלאי בדף "100 שנות מאבק בפלשתים" את משבצת מס' 6 (עמ' 23).

לפניך חידון **אב**. התשובה מתחילה באות המודגשת לפי סדר הא"ב.

1. שני אחים ושר צבא. **א** **א** **א**
2. שם עירו של דוד. **ב**
3. "איש הבנים" ושם עירו. **ג** **ג**
4. "בן איש אפרתי הזה". **ד**
5. "ופלשתים עמדים אל **הה** מזה, וישראל עמדים אל **הה** מזה".
6. "כל הקהל הזה כי לא בחרב **ו** הושיע ה'".
7. "למה **ז** ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן... אני ידעתי את **ז** כי למען ראות המלחמה ירדת".
8. חמשה מן הנחל. **ח**
9. "והאיש, בימי שאול, זקן בא באנשים" **י**
10. "ה **כ** אנכי כי אתה בא אלי במקלות?".
11. "אל יפל **ל** אדם עליו".
12. "אתה בא אלי בחרב ובחנית... ואנכי בא אליך בשם ה' צבאות אלקי **מ** ישראל".
13. "ויראה את דוד ויבזהו כי היה **נ** ואדמני עם יפה מראה".
14. "ויאמר דוד אל שאול לא אוכל ללכת באלה כי לא **נ**".
15. שם התאספו ישראל למלחמה. **ע**
16. "ערלים". **פ**
17. מגן גדול ללוחם (פסוק ז'). **צ**
18. כלי לזרוק בו אבנים למרחוק. **ק**
19. מקצועו של דוד. **ר**
20. הבטיח את בתו למכה גולית. **ש**
21. "אני חרפתי את מערכות ישראל היום הזה **ת** לי איש ונלחמה יחד".

מורה ירמיי

שאל מנסה לפגוע בדוד

נצחוננו של דוד על גולית הוא נקודת מפנה בחיים האישיים והציבוריים של דוד, וגם של שאול. שמשו של דוד עולה וזורחת, ושמשו של שאול יורדת ושוקעת.

וּנְפֹשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׂרָה בְּנַפְשׁ דָּוִד (א)

אהבת נפש נקשרה בין יהונתן בן שאול ודוד, אהבה שהיתה לסמל ל"אהבה שאינה תלויה בדבר" ועמדה במבחנים ובנסיונות שעברו שניהם.

1. יהונתן מוצא בדוד איש כלבבו. אלו תכונות משותפות ישנן בדוד וביהונתן? (השוויו בין מעשה יהונתן במכמש, ומלחמת דוד בגולית).

שמצד רוח הגבורה והקדושה היה קשר והתחברות בנפש, כי הדומה ימשך וישתוקק לדומה.

מלבי"ם

2. מה נתן יהונתן לדוד לחיזוק הברית ביניהם?
3. יהונתן נועד להיות יורשו של שאול. מה מסמלת נתינת חפצים אלו לדוד?

"שלושה הניחו כתרן בעולם הזה וירשו חיי העולם הבא, ואלו הן: יונתן בן שאול, ואליעזר בן עזריה וזקני בתירה".

(ירושלמי פסחים ה, א)

4. כיצד באה לידי ביטוי האהבה שבין יהונתן ודוד? (פרק יט פס' א-ז)

1. במשבצות העליונות מתוארים ענינים הקשורים לדוד. צטטי את יחס העם ויחסו של שאול לענינים אלו. את הפסוקים המתארים את יחס העם כתבי בצבע כחול, את הפסוקים המתארים את יחס שאול כתבי בצבע אדום.

	1	2	3	4
עניני דוד	<p>וישמהו שאול על אנשי המלחמה (ה)</p>	<p>ותענינה הנשים המשחקות ותאמרו, הכה שאול באלפו (דוד ברבבתיו) (ז)</p>	<p>וישימהו לו שד אלף... ויהי דוד לכל דרכו משכיל (וה' עמו) (יג)</p>	<p>...כי ה' עם דוד ומיכל בת שאול אהבתהו (כה)</p>
יחס העם לדוד				
יחס שאול לדוד				

2. סמני קו מתחת הפעלים המתארים את ההדרגה ביחסו של שאול לדוד.

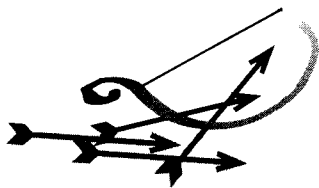
וְרוּחַ ה' סָדָה מֵעַם שָׁאוּל וּבִעַתְתוּ רוּחַ רָעָה (טז, יד)

"והיותו מתיישב אצלי, ששאל אחרי שסרה ממנו רוח ה' הנזכר, לא נשאר כיתר האנשים... והיה תמיד דמיונו מתעסק בעונשו ואיך קרע ה' את מלכות ישראל מעליו, ואיך רוחו סר מעליו".

אברבנאל

בשאל קיימים שני רגשות מנוגדים. מצד אחד אהבה והערכה לדוד
 "וַיָּבֵא דָוִד אֶל שָׁאוּל וַיַּעֲמֵד לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ מָדָד" (טז, כא),
 ומצד שני פחד וקנאה, שמא אל דוד התכוון שמואל באמרו
 "ונתנה לרעך הטוב ממך", ומכאן נמשכה "הרוח הרעה" והנסיגות לפגוע בדוד.

הביאי דוגמא מפרקנו ליחסו החיובי של שאול אל דוד.

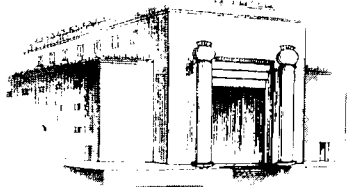

ציניי שלוש דוגמאות למעשי שאול בעת ששרתה עליו הרוח הרעה -

1. שאול מנסה להרוג את דוד בעצמו:

2. שאול מנסה להרוג את דוד בערמה:

3. שאול מנסה להרוג את דוד על ידי אנשיו:

מביתנו בורח דוד אל שמואל היושב ב _____, ובלילה ההוא למד דוד עם שמואל

'מה שאין תלמיד ותיק למד למאה שנה' (מדרש שמואל כב).

והיו יושבים ברמה ועוסקים ב"נויו של עולם" (זבחים נד).

["נויו של עולם" הוא כינוי לבית המקדש, והם עסקו בחיפוש המקום

בו יש לבנות את בית המקדש]

שאל שולח _____ לקחת את דוד, אך הם _____ . שאל מוסיף לשלוח
 עוד _____ משלחות, וגם הן _____ . לבסוף החליט שאל ללכת לשם
 בעצמו, ובדרכו גם הוא _____ . אירוע זה מזכיר לנו את שאירע בתחילת מלכות שאל.
 אז התנבא שאל – והיה זה סמל לזריחת ממלכתו. ואילו כאן, ההתנבאות היא סמל ל _____ ,
 "וַיִּפְּטֹט גַם הוּא בַּגָּדָיו" – פשט את בגדי המלכות שעליו.

כל תשובה מתחילה באות בה הסתיימה התשובה הקודמת. כל התשובות לפי הכתיב בתנ"ך.

1. שאלתו של שאל אל מיכל לאחר ששליחי המלך גילו "מי שוכב במיטת דוד".
2. "חִפֵּץ בְּדוֹד מָאד".
3. מילה מנחה בפרק י"ח פסוק א.
4. "וַיֵּלֶךְ הַלֹּךְ וַיִּתְנַבֵּא".
5. "אִם אֵינְךָ מִמַּלְט אֶת נַפְשְׁךָ הַ _____ מִחַר אַתָּה מוֹמֶת"
6. ביטוי בפי העם שהוזכר בשעת התנבאותו הראשונה של שאל, וגם בפרקנו.
7. "וְהָיָא נִתְנָה לְעַדְרִיאַל הַמְּחַלְתִּי לְאַשָּׁה".
8. אותה כרתו יהונתן ודוד כאות לאהבתם.
9. אותם הניחה מיכל במיטת דוד, כדי להטעות את שליחי שאל.
10. האשה היחידה במקרא שנאמר בה במפורש שאהבה איש.

																				1	
				5				4													2
																					3
																					4
																					5
																					6
																					7
																					8
																					9
																					10

דוד

דוד נפרד מיהונתן

בעוד שאול מתנבא בניית ברמה, בורח דוד אל יהונתן. יהונתן מנסה להרגיעו שאין סכנה נשקפת לו מאת אביו, אולם המציאות בסופו של דבר היתה שונה.

דוד ויהונתן מחליטים לבחון שוב את יחסו של שאול לדוד, לאחר התנבאותו אצל שמואל.

תוכנית דוד ויהונתן

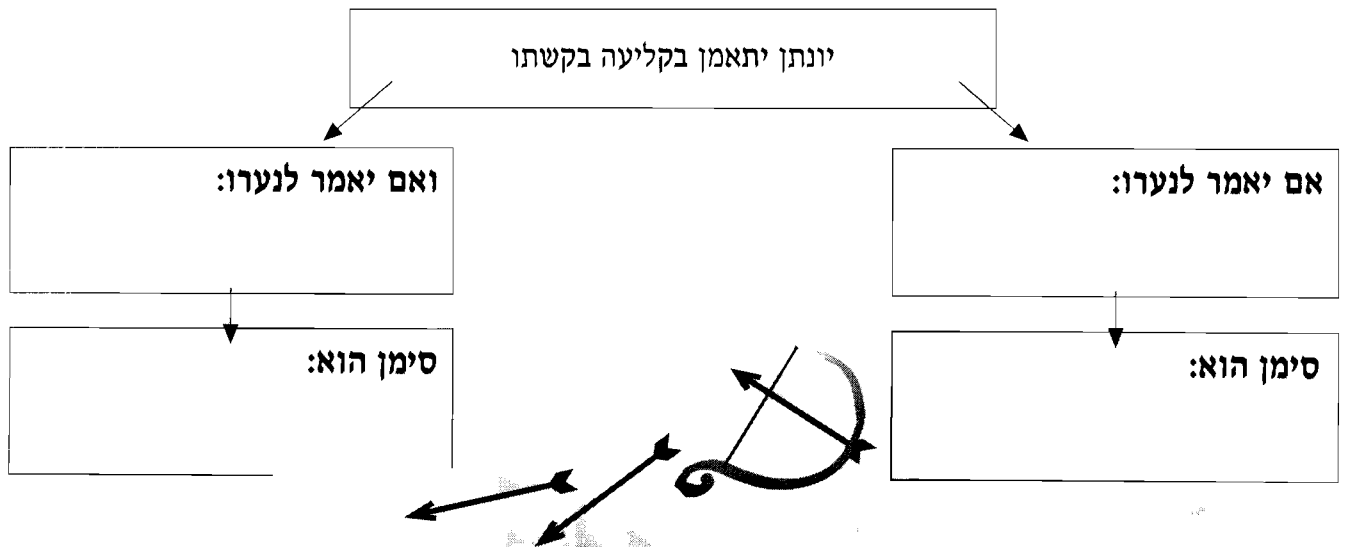
הארוע:

דוד יעדר מסעודת המלך בראש חודש

תגובת שאול: (לאחר הסברו של יונתן)

מסירת המידע הנ"ל לדוד:

1. השלימי את הפרטים החסרים בתרשים.
2. הדגישי בצבע אדום את המשבצות שהארועים המופיעים בהן אכן התרחשו במציאות.

מדוע כעס שאול גם על יהונתן בנו?

לפני ביצוע תוכניתם, מחזקים יהונתן ודוד את הברית ביניהם.

מה התחייבו זה לזה? יהונתן לדוד (פס' ג)

דוד ליהונתן (פס' טו)

כתבי את המשפטים הבאים בלשון הכתוב:

1. רק פסיעה אחת הפרידה ביני ובין המות

2. ראש חודש

3. מקום דוד נשאר פנוי

4. יתכן ודוד נטמא, ולכן אינו יכול לאכול מבשר הקודשים

5. בן עקשן ערמומי וסורר

הפטרות מספר שמואל א

1. פרק כ' הוא הפטרה בשבת, כאשר ראש חודש חל ביום ראשון.

מדוע? (צטטי שתי מילים!)

2. מהי הפטרת יום א' של ראש השנה?

3. מהי הפטרה של שבת זכור?

4. מהי הפטרת שבת קרח?

פרק כא

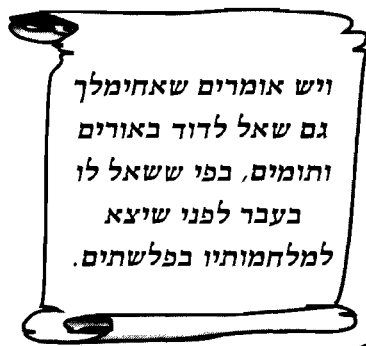
נדודי דוד

לאחר שהתברר לדוד כי המצאותו בבית שאול היא סכנת מוות לו, ברח וחיפש לעצמו מקום מקלט שם לא תשיגו חרב שאול. דוד נמלט ללא מזון וצידה, וכשהוא שרוי במצוקה ובמצב של פיקוח נפש, הגיע לנוב עיר הכהנים. (בנוב הוקמה הבמה הגדולה, ושם היה המרכז הרוחני לאחר חורבן שילה).

1. "ויבוא דוד נובה" 1. סמני במפה את בריחת דוד מבית שאול בגבעה לנוב.

2. מדוע לדעתך ברח דוד דוקא לשם?

מדוע הופתע אחימלך כשראה את דוד?

מה סיפר דוד לאחימלך? סמני בעיגול את מספר התשובה הנכונה.

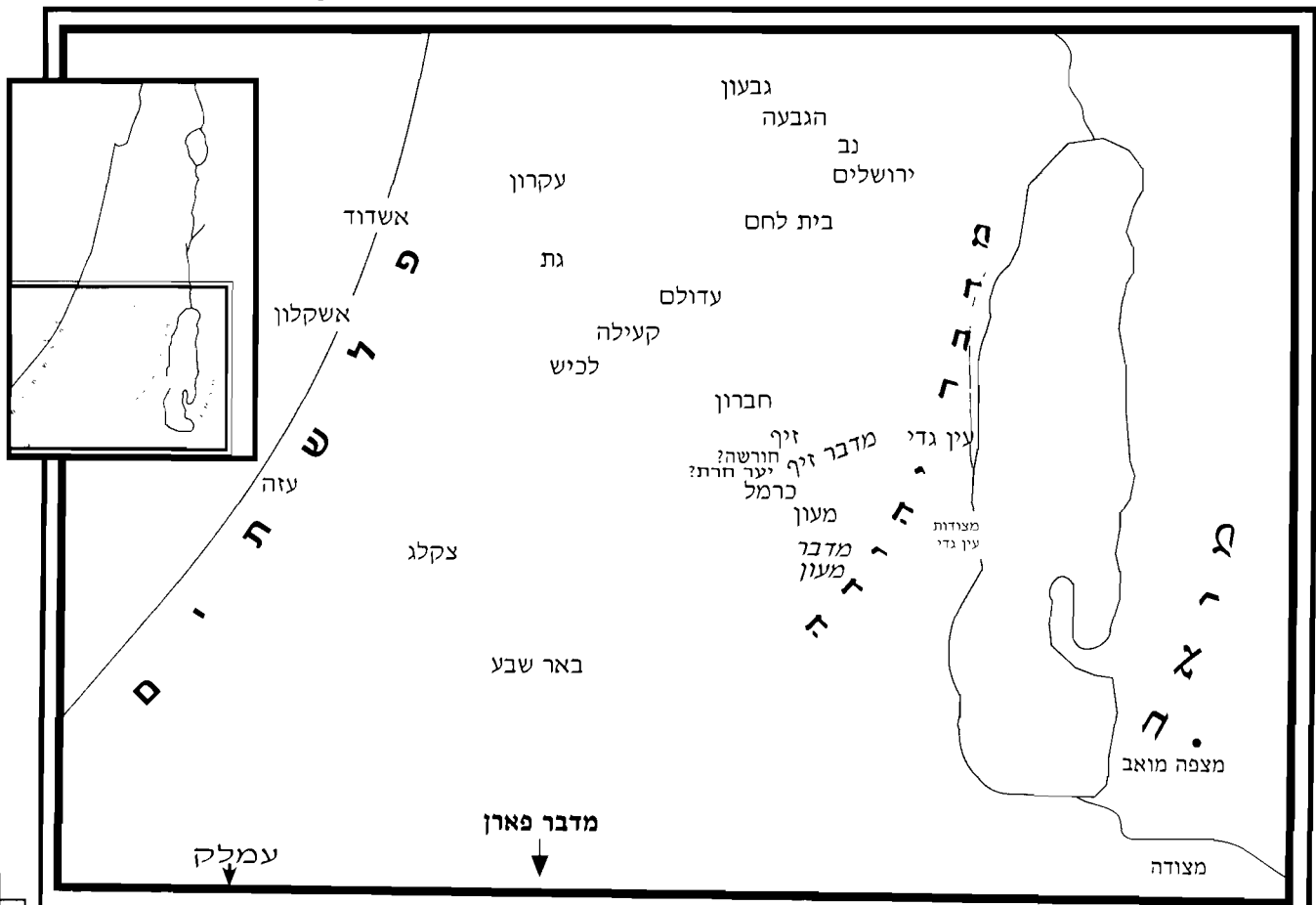
1. דוד רמז לאחימלך כי הוא בורח משאול, המנסה להרגו.

2. דוד אמר לאחימלך כי הוא יוצא בשליחות סודית דחופה בציווי המלך.

3. דוד סיפר כי עליו לצאת ולהרוג שנית בפלשתים.

איזה לחם נתן אחימלך לדוד?

איזו חרב לקח דוד?

מי היה בנוב באותה שעה? מה היה תפקידו בממלכת שאול?

1. לאן ברח דוד מנוב? סמני את בריחתו בצבע במפה. (המפה בעמוד הקודם).

2. מדוע חשבו עבדי אכיש כי יש להרוג את דוד?

3. כיצד ניצל דוד?

"אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם, כל מה שעשית בעולמך יפה, חוץ מן השטות. מה הנאה בשוטה הזה? אדם מהלך בשוק וקורע בגדיו והתינוקות משחקין בו ורצין אחריו... זה נאה לפניך?

אמר לו הקב"ה: על שטות אתה קורא תגר? חייך שתצטרך לו...

כשבא דוד לאכיש נתירא דוד. התחיל דוד להתפלל ואמר: רבונו של עולם, ענני בזו השעה.

אמר לו הקב"ה: דוד, מה אתה מבקש?

אמר לו: תן לי מעט מאותו דבר.

עשה עצמו כשוטה הזה, והיה כותב על הדלתות: אכיש מלך גת מחויב לי מאה ריבוא

ואשתו חמישים. וכתו של אכיש היתה שוטה והיתה צועקת ומשתטה בפנים ודוד צועק

ומשתטה בחוץ. אמר להם אכיש? "חסר משגעים אני?"

באותה שעה שמח דוד שמחה גדולה... הוא שכתוב "אברכה את ה' בכל עת".

סדרי את המילים בפסוקים הבאים:

כתבי מספרים ליד כל מלבן. העתיקי את הפסוק כסדרו. כתבי מי אמר למי?

1. אָנִי? עָלַי? אֵת זֶה לְהַשְׁתַּגֵּעַ חֶסֶד כִּי הִבַּאתָם מִשְׁגָּעִים

הפסוק: מי אמר למי?

2. כָּמוֹהַ לִי אֵין תִּנְנָה

הפסוק: מי אמר למי?

3. הֲלוֹא לָזֶה בְּמַחְלוֹת יַעֲנֵנוּ אֵת זֶה לְאֹמֵר הֲפֶה שְׂאוּל וְדוֹד בְּרַבְבָּתוֹ בְּאַלְפֹו

הפסוק: מי אמר למי?

עייני בפרק כ"ב פסוקים א-ו. בתחילת הפרק מצויינות עוד שלוש תחנות בדרכו של דוד.

1. המקום הראשון _____ מי הצטרף אליו לשם?

2. המקום השני _____ את מי השאיר שם דוד?

מדוע השאירם שם? (חשבי על מוצאו של דוד - רות)

3. המקום השלישי _____ מי יעץ לדוד להגיע לשם?

סמני בצבע במפה את נדודי דוד המוזכרים כאן. (אין אנו יודעים את מקומו המדויק של יער חרת).

פירי נב

חורבן נב

דוד חוזר לארץ יהודה, ושם הוא עומד בראש גדוד של ארבע מאות האנשים שנאספו אליו.
כיצד הגיב שאול כשנודעו לו עובדות אלו?

אלו פרטים סיפר דואג לשאול על אחימלך?

.1

.2

.3

האם עובדות אלו נכונות? (עייני גם בפסוק ט"ז)

מה לא סיפר דואג לשאול?

שאול מכנס את כהני נוב, הוא מסרב להאמין לתמימותם ודן אותם למות כיון שסייעו לדוד הנחשב כמורד במלכות. (על פי משפט המלך - המסייע למורד במלכות חייב גם הוא מיתה).

1. "ולא אָבו עבדי המֶלֶךְ לְשַׁלַּח אֶת יָדָם לִפְגַּע בְּכֹהֲנֵי ה'" (יז)

מה מלמדת עובדה זו על עבדי המלך?

דואג מבצע את פקודת שאול:

וְאֵת נֹב עִיר הַכֹּהֲנִים הִכָּה לְפִי חָרֵב

מֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה מֵעוֹלָל וְעַד יוֹנֵק וְשׁוֹר וְחֲמוֹר וְשָׂה לְפִי חָרֵב (יט)

1. לאיזה פסוק נוסף שלמדנו בספר שמואל, מקביל פסוק זה?

2. קשרי לכאן את דברי חז"ל:

כל מי שנעשה רחמן במקום (שצריך להיות) אכזרי
סוף שנעשה אכזרי במקום רחמן.

(קהלת רבה ז, לג)

1. כיצד נודע לדוד על האסון שאירע בנוב?

2. מה היתה תגובתו כששמע על כך?

כתבי את סימני הפיסוק המתאימים, בסוף כל פסוק. (סימן שאלה, סימן קריאה, פסיק או נקודה)

1. "גַם לְכֻלְכֶם יִתֵּן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׂדוֹת וּכְרָמִים _____

לְכֻלְכֶם יָשִׁים שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת" (פסוק ז')

2. "וַיִּשְׁאַל לוֹ בַּה" (י) _____

3. "הַיּוֹם הַחֲלַתִּי לְשֹׂאֵל לוֹ בְּאֲלָקִים" (ט"ו) _____

4. "אֲנֹכִי סַבְתִּי בְּכָל נַפֶּשׁ בַּיִת אֲבִיךָ" (כ"ב) _____

בכל הפסוקים הבאים חסרה אותה המילה (בהטיות שונות).

מהי המילה החסרה?

השלימי אותה בפסוקים.

1. "כַּבֵּד פֹּה וּכְבֹד _____ אֲנֹכִי". (שמות)

2. "אִזּוֹ יִמְלֹא שְׁחוֹק פִּינוֹ _____ רִנָּה". (תהלים)

3. "מֹות וּחַיִּים בִּיד הַ _____". (משלי)

4. "אֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַ _____". (קהלת)

5. "פִּיה פִּתְחָה בַּחֲכָמָה, וְתוֹרַת חֶסֶד עַל _____". (משלי)

6. "וַיָּחַד חֲרַב חֲדָה". (תהלים)

7. "אִם אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִדְבַק _____ לְחַפְּי...". (תהלים)

סמני בעיגול, אלו מן הפסוקים הנ"ל קשורים למה שמתואר בפרקנו.

פתחי בתהילים פרק נב.

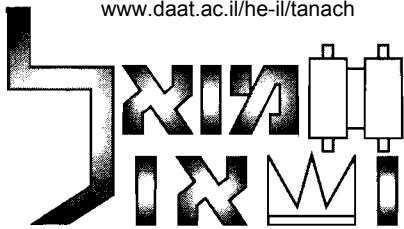
1. מהו הרקע לכתיבת מזמור זה?

2. מצאי בפרק זה שני פסוקים המתארים את לשונו של דואג האדומי.

כתבי בדף "ממשכן למקדש" (עמ' 24, שאלה 3) כיצד חרבה נוב.

לאחר חורבן נוב, עבר המרכז הרוחני לגבעון

עני על שאלה א' בדף "ממשכן למקדש" (עמ' 25).

פתרי את הרמזים המופיעים בכתב החידה.

כנס אויבה
זפריקים 16-22

שמו של שאול, רמוז בשמו של שמואל:

וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מֵה' שְׁאֵלְתִּיו...

וְגַם אֲנֹכִי הִשְׁאֵלְתִּיהוּ לַה' כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הוּא שָׂאֵל לַה'...

(שמואל א' כ', כ"ח)

ובהמשך נתברר כי דרכיהם נקשרו בחייהם ובמותם.

לאחר שהמלך המלך, הגיע יום הפקודה, להכרית מן העולם את האויב הראשון שנלחם עם העם.

המלך נצטוו להכות באויב מן הראש ועד הזנב, אך בגלל שחמל, לא השלים את "המלאכה". הנביא שמע על הכשלו, אך "הזעקה הלילית", לא מנעה את רוע הגזרה.

עם בוקר יצא הנביא להוכיח את "הראש", שלא יהא קטן בעיניו, והדגיש כי ציות עדיף על "חלב". הפגישה הסתיימה בקריעה, ובקרע לתקופה ארוכה, בין הנביא והמלך שמשח.

בצו ה' נשלח האבן, אל ביתו של "הרע הטוב", ושם טעה בזיהוי המועמד, שהיה דומה לנבחר הראשון.

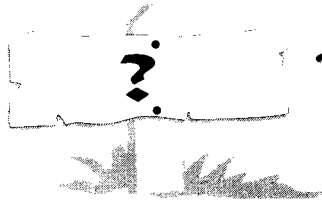
משיחת המלך החדש הייתה מאופקת ולא היה בה ביטוי של חיבה, כמו במשיחה הראשונה. נגינת רועה הצאן, הובילה אותו אל ארמון המלכות, ומיתריו הטיבו עם ביעותי המלך.

איש הביניים, קם לחרף וימים רבים לא נמצא לו יריב. רועה הצאן הגיע בעקבות עשרה לחם וחרוצי חלב, "בא במקלות", ובשם ה' הכניע את "הערל המקלל". "האלפים והרבבות", הובלו לעוינות, שכמעט וגרמה למותו של הגבור.

זורק האבן, נמלט אל הרואה שמשחו, ובעקבותיו הגיע גם מטיל החנית. התוצאה הבלתי צפויה היתה "התרוממות רוחנית" של כל הנוכחים, ובתמיהה ידועה בעם.

1. צטטי: _____ 2. _____ 3. צטטי: _____
4. _____ 5. צטטי: _____ 6. מהי הגזרה?
7. _____ 8. צטטי: _____ 9. צטטי: _____
10. מה נקרע? _____ 11. צטטי: _____ 12. _____
13. _____ 14. _____ 15. _____ 16. במה ניגן דוד?
17. _____ 18. _____ 19. כיצד הגיע דוד?
20. _____ 21. _____ 22. צטטי: _____
23. _____ 24. _____ 25. _____
26. _____ 27. צטטי: _____

3 א זרה

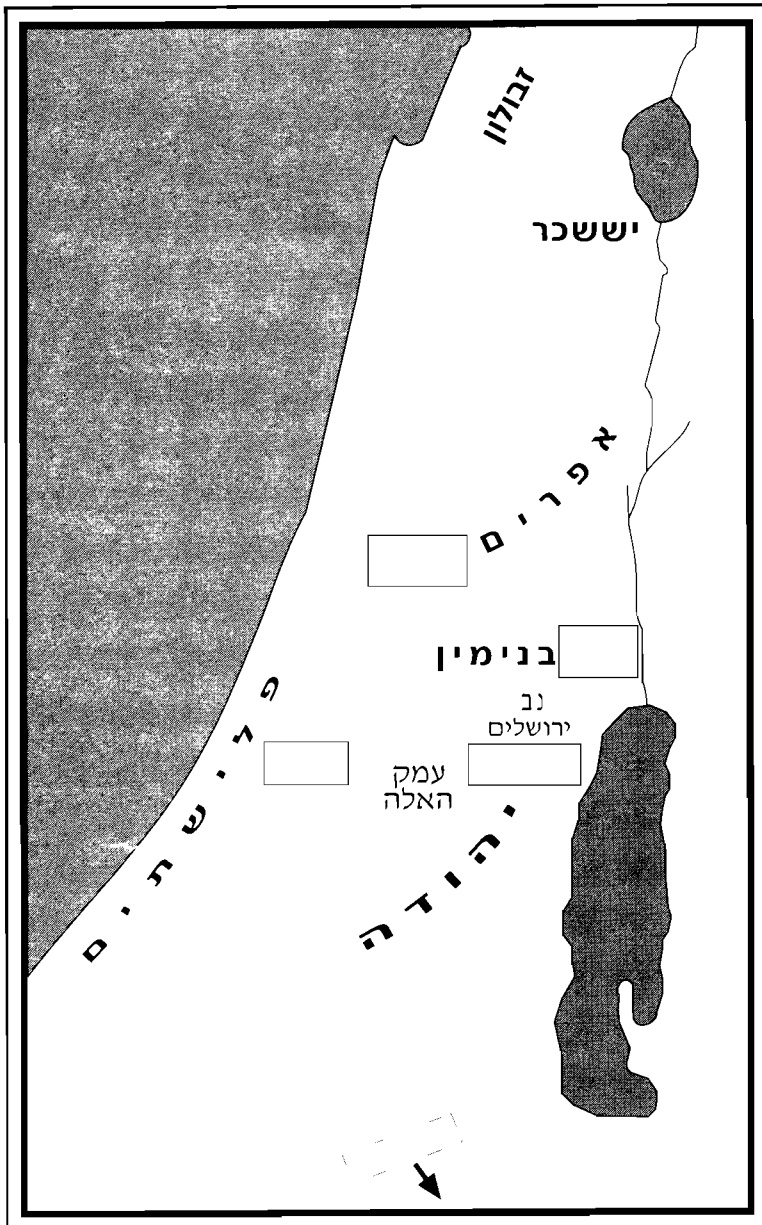

מהו המקום?

עני על השאלות, וסמני את המקומות במלבנים המתאימים במפה. (חלק מן המקומות כבר מסומנים!)
שם הומלך שאול בשלישית והתקבל בשמחה על ידי כל העם.

שם נכשל שאול בנסיון הראשון, כאשר לא המתין לשמואל והקריב את הקרבנות.

לאחר שנכשל שאול בשנית, פגש שם את שמואל, וזה הודיעו כי המלכות תילקח ממנו.

עירו של שמואל.

עימם נלחם שאול, ונצטוה להחרים ולא לחמול.

שם נמשח דוד "בקרב אחיו".

שם התנהל הקרב בין דוד וגלית.

המרכז הרוחני (שנחרב ע"י שאול),
-עיר הכהנים.

אל המלך בעיר זו, ברח דוד מפני שאול, ועשה עצמו משתגע.

33 גזרה אפרקים טו - כב

מי אמר למי?

1. "כַּאֲשֶׁר שִׁכְלָה נָשִׁים חֲרָבָה כֵּן תִּשְׁכַּל מְנַשִּׁים אִמָּה" _____
2. "כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמַּלְחָמָה יִרְדְּתָ" _____
3. "לָכוּ סֵרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ עַמְלָקִי" _____
4. "הִתְמוּ הַנְּעָרִים" _____
5. "בְּרוּךְ אַתָּה לֵה' הַקִּימְתִי אֶת דְּבַר ה'" _____
6. "לָמָּה כָּכָה רַמִּיתִנִּי וְתִשְׁלַחֵנִי אֶת אִיבִי" _____
7. "לֹא אוֹכַל לָלֶכֶת בְּאֵלֶּה כִּי לֹא נִסִּיתִי" _____
8. "כִּי כִפְשָׁע בִּינִי וּבֵין הַמּוֹת" _____
9. "בֶּן מִי זֶה הָעָלָם" _____
10. "מִחֵר חֹדֶשׁ וּנְפַקְדָתְךָ כִּי יִפְקֹד מוֹשֶׁבֶךָ" _____
11. "מִדוּעַ אַתָּה לְבַדְּךָ וְאִישׁ אֵין אִתְּךָ" _____
12. "חֲסֹר מְשֻׁגָעִים אָנִי כִּי הִבַּאתֶם אֶת זֶה לְהִשְׁתַּגַּע עָלַי" _____
13. "הִנֵּה הַחֲצִצִּים מִמֶּךָ וְהַלְּאָה" _____
14. "רְאִיתִי אֶת בּוֹנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּא נֹבָה אֶל אַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחֲטוֹב" _____
15. "אֲנֹכִי סִבְתִּי בְּכָל נֶפֶשׁ בֵּית אָבִיךָ" _____
16. "סִבּוּ וְהִמִּיתוּ לַהֲנִי ה'" _____
17. "חֲלָה הוּא" _____

על מי נאמר?

1. "ראש שבטי ישראל אתה" _____
2. "וילך _____ מעדנת"
3. "אך נגד ה' משיחו" _____
4. "אדמוני עם יפה עינים" _____
5. "איש הבנים... גבהו שש אמות וזרת" _____
6. "ותרד _____ את־דוד בעד החלון"
7. "וילך הלך ויתנבא עד באו בנוית ברמה" _____
8. "בן נענות המרדות" _____
9. "אביר הרעים אשר לשאול" _____
10. "הנה היא לוטה בשמלה אחרי האפוד" _____
11. "וישנו את טעמו בעיניהם ויתהלל בידם... ויורד רירו אל זקנו" _____

השלימי את הפסוקים:

"החפץ לה' בעלות וזבחים כשמע בקול ה'

הנה _____ מזבח _____, _____ מחלב _____"

"קרע ה' את ממלכות ישראל מעליה היום ונתנה לרעה" _____

"כי לא אשר יראה האדם כי" _____

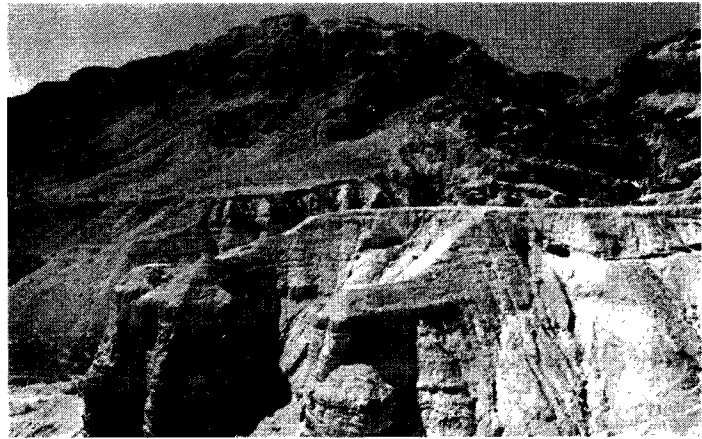
" _____

"ותענינה הנשים המשחקות ותאמרן, הכה _____ באלפו" _____

פרק כו

שאל מחפש את דוד

דוד ממשיך בנדודיו, באזור מדבר יהודה. במדבר יהודה מצויות גבעות רבות אפורות וצחיחות, וכן מערות רבות הנמצאות בצלעי ההרים. כמות מי הגשמים באזור זה נמוכה מאוד, אך בעונת הגשמים יש במדבר מרעה רב. בקיאותו של דוד במדבר, בשביליו, מערותיו, נחליו ומצודותיו – סייעה לו להימלט מיד שאול.

הפרק עומד בסימן של מלחמה כפולה. מלחמת פלשתים בישראל, ומרדף שאול אחרי דוד.

סדרי את הארועים הבאים, לפי סדר התרחשותם. (סמני מספר על יד כל ארוע)

פגישתם האחרונה של דוד ויהונתן.	☐
דוד מושיע את יושבי קעילה מיד הפלשתים.	☐
הזיפים מודיעים לשאול על המקומות בהם מסתתר דוד.	☐
שאול מבקש להרוג את דוד בקעילה.	☐
דוד ניצל מיד שאול, כאשר המלאך מודיע לשאול כי הפלשתים פשטו על הארץ.	☐

בפרקנו מופיעות ארבע שאלות של דוד בה'. שתי שאלות לפני שנלחם בפלשתים, ושתי שאלות לאחר שניצחם.

א. "האלך והכיתי בפלשתים האלה?"

ב. "ויסוף עוד דוד לשאול בה" (דוד חוזר על שאלתו הראשונה)

ג. "היסגרני בעלי קעילה בידו?"

ד. "הירד שאול?"

1. מה היתה תשובת ה' לכל שאלה? עני בהמשך השורה של כל שאלה.

2. מרוב התרגשות ובהילות שאל דוד שתי שאלות שלא כסדר הראוי. מה הן?

3. איזו שאלה שאל דוד כדי לחזק את לב אנשיו שלא רצו לקחת סיכונים מיותרים?

בעיצומו של המרדף מגיע יהונתן כדי לפגוש את דוד.

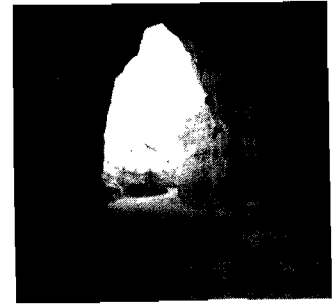
1. מה הייתה מטרת הביקור?

2. מה אנו לומדים מכך על אופיו של יהונתן?

פרק כז

מפגש שאול ודוד במערה

בפרקים הקודמים, דוד נרדף בידי שאול. בפרקנו הרודף נופל בידיו של הנרדף, ונוצרת הזדמנות לדוד ולאנשיו להינקם משאול.

1. המערה בה מתרחש כל המסופר בפרק נמצאת במדבר

2. מדוע שאול נכנס למערה?

דוד ואנשיו ישבו בירכתי המערה כאשר נתברר להם, כי הזדמנות נדירה נפלה בידם, להרוג את שאול, מבקש נפשו של דוד. שערי אלו טיעונים ונימוקים נשמעו במערה בעד ונגד הריגת שאול. חשבי על נימוקים הקשורים למצב דוד ואנשיו המתחבאים בהרים, על השפעת הרצח על העם, השפעתו על מלכות דוד בעתיד, ועוד...

1. המשיכי את המשפטים המותחלים בעננים.

2. כתבי טיעונים נוספים בענן הריק.

דבר זה יש להשאירו בידי שמים...

כמה זמן עוד נוכל...

הבא להרגך...

העם תומך במלכות שאול

מה רצו אנשי דוד לעשות, ומדוע?

1. מה עשה דוד?

2. מה הייתה הרגשתו לאחר מעשה זה?

3. כיצד נימק דוד את מעשהו, לאנשיו במערה?

דרשו רבותינו: כל המבזה את הבגדים לסוף אינו נהנה מהם שנאמר "והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו".

(ברכות סב)

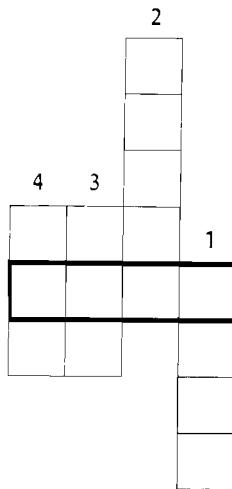
1. כיצד מכנה דוד את שאול, בדבריו? פס' י _____ פס' יא _____ פס' יד _____
2. מה אנו לומדים מכך על יחסו של דוד לשאול?
3. שאול עונה לדוד בכינוי מקביל, מהו? (פס' ט"ז)

בעקבות מעשה דוד מתפתחת שיחה כנה ומלאת רגש בין שני משיחי ה' – מלך ישראל בהוה, והמלך שעתידי לתפוס את מקומו בעתיד. דוד משתדל לדבר אל הגיונו של שאול וגם אל ליבו. הוא מבטל ומשפיל את עצמו, ומדגיש כי אין לו כל כוונה לפגוע בשאול, משיח ה'.

1. מהי תגובת שאול לדברי דוד?
2. איזו בקשה ביקש שאול מדוד, ודוד אכן נענה ונשבע לקיימה?

התאימי בין חלקי הפסוקים, בטור א', ב' וג'.

וְאֲנִי גִמְלָתִיךָ הָרַעָה	בְּנֵי דָוִד	כְּאֲשֶׁר יֹאמֵר מֶשֶׁל הַקְּדָמָנִי
וַיְדִי לֹא תִהְיֶה בְּךָ	כִּי מֶלֶךְ תִּמְלֹךְ	"הַקְּלָה זֶה"
וְקָמָה בְּיָדְךָ מִמְּלַכַת יִשְׂרָאֵל	מִרְשָׁעִים יֵצֵא רָשָׁע	"צְדִיק אֶתָּה מִמְּנִי
וַיֵּשָׂא שְׂאוֹל קֶלֶו וַיִּבֶךְ	כִּי אַתָּה גִמְלָתִנִּי הַטּוֹבָה	וַיַּעַתָּה הִנֵּה יָדַעְתִּי

1. שם הסך שאול את רגליו
2. השכיח חמתם
3. התחרט
4. בחשאי

עני על ההגדרות בתוך המשבצות. איזו מילה קיבלת בשורה המודגשת?

1. המילה המבוקשת:

2. באיזה הקשר הופיעה בפרק?
3. היכן כבר הופיע בגד זה בהקשר לשאול, בפרקים הקודמים?
4. מה סימל אז המעשה שנעשה בו?

"ידעתי כי מלך תמלוך": מנין ידע? לפי שאמר לו שמואל "קרע ה' את ממלכות ישראל" אמר לו שאול: מי הוא זה? אמר לו: אינו אומר לך אלא רמוז אני רומז לך - מי שהוא קורע מעילך, עתיד ליטול מלכותך, וכיון שקרע דוד את כנף מעילו, ידע שאול... ואמר לדוד "הנה נא ידעתי כי מלך תמלוך".

פירי כר

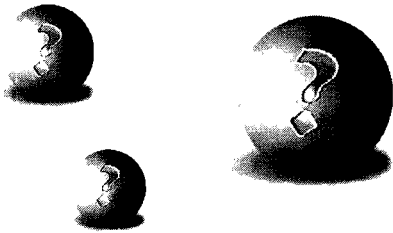
דוד ואביגיל

וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקְבְּצוּ כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפְּדוּ לוֹ
וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּבֵיתוֹ בְּרָמָה

כל ימי שמואל לא נגלה הדבר ששמואל משח את דוד...
ובמות שמואל נתגלה הדבר, או על ידי שמואל עצמו
לפני מותו, או על ידי תלמידיו אחרי כן...

מה עשה דוד לאחר מות שמואל? מדוע?

סמני בעיגול את התשובה הנכונה לכל שאלה.

מי היה נבל?

1. רועה צאן, קשוח ואמיץ, החי ביערות הכרמל.
2. אדם חכם, עדין ואציל נפש.
3. מבני משפחת כלב (משבט יהודה), איש עשיר ובעל מידות רעות.

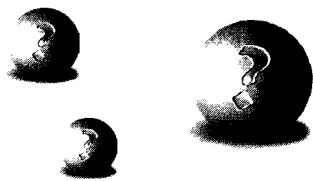
מה ביקש דוד מנבל?

1. דוד ביקש מנבל שיכיר במלכותו.
2. דוד ביקש מתנת מזון לאנשיו, בתמורה להגנה שסיפק לרועי נבל מפני שודדים ואויבים.
3. דוד ביקש להיות אחד מרועי צאנו של נבל.

מה השיב נבל לדוד?

1. נבל חרף וגידף את דוד על "בקשתו החצופה".
2. נבל חשב שאנשי דוד שיקרו, ולא הגנו על צאנו, ולכן סירב בתוקף לבקשתם.
3. נבל הודה לדוד על מעשהו והזמינו לחג הגז.

מה היתה תגובת דוד לדברי נבל?

1. דוד יצא עם אנשיו כדי לשכנע את נבל, לתת להם את שכרם.
2. דוד המשיך בנדודיו.
3. כיון שנודע ברבים כי שמואל משח את דוד למלך, ראה דוד בנבל מורד במלכות ובהתייעצות עם אנשיו פסקו דינו למיתה.

אביגיל שומעת מפי אחד הנערים את סיפור המעשה, ומיד פועלת לשינוי המצב. היא יוצאת לכיוון דוד ואנשיו, ובידה מנחה לדוד.

הקיפי בעיגול את הנימוקים שהעלתה אביגיל בדבריה, לדוד:

1. נבל – כשמו כן הוא, לו ראיתי את נעריך הייתי נוהגת עימם כראוי.
2. נבל אדם חלש, חולה לב, וימיו ממילא מועטים.
3. אתה תמלוך בעתיד, אך עתה שאול עדיין מולך בישראל ולכן נבל אינו נחשב מורד במלכות, ואל לך להרגו.
4. נבל היה שיכור בעת שדיבר עם נעריך.
5. הריגת נבל שלא כדיון, תהיה למכשול למלכותך בעתיד, ותיצור רושם שאתה שופך דמים.
6. הקב"ה רוצה למנוע ממך שפיכות דמים ולכן סיבב כי תפגשני בדרך, ה' יושיעך וינקום את נקמתך בנבל.
7. אם תהרוג את נבל, קרובי משפחתו ירצו לנקום את דמו, וירדפו אחרריך.

ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל...
שרה, מרים, דבורה, חנה, אביגיל, חולדה ואסתר.

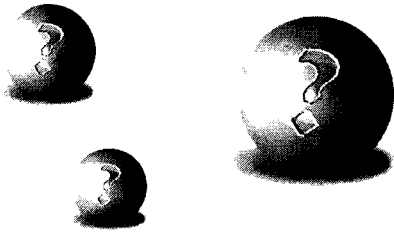

באלו מדברי אביגיל אנו מוצאים נבואה לעתיד?

מה היתה תגובת דוד לדברי אביגיל?

1. ברך את אביגיל וקיבל את דבריה.
2. דוד לא שוכנע מדבריה, אך ריחם עליה ועל בני ביתה, ולא הרגם.
3. דוד לא שמע לתוכחתה, והרג את המורד במלכותו.

מה היה סופו של נבל?

1. מת שיכור במשתה בביתו.
2. נרצח על ידי אחד מנערי דוד.
3. לאחר ששמע את דברי אביגיל פחד, חלה, ומת כעבור עשרה ימים.

1. מה הציע דוד לאביגיל לאחר מות נבל?

2. איזו אשה לקח דוד לפני שנישא לאביגיל?

מילה ודגימה

השלימי את המילים החסרות בפסוקים. בכל שורה מילה והיפוכה.

1. "וְהָאִישׁ _____ מְאֹד."

"וְלֹא הִגִּידָהּ לּוֹ דָבָר _____ וְגָדוֹל עַד אֹר הַבִּקְרָה."

2. "וְלֵב נָבֵל _____ עָלָיו."

"וְהָאִישׁ קָשָׁה וְ _____ מְעַלְלִים."

3. "מִי דָוִד וּמִי בֶן יִשָּׁי הַיּוֹם רַבּוֹ _____ הַמִּתְפָּרְצִים..."

"אֵל נָא יֵשִׁים _____ אֶת לְבוֹ אֵל אִישׁ הַבְּלִיעֵל."

4. "וְאֵתָה _____ וּבֵיתְךָ _____ וְכָל אֲשֶׁר לְךָ _____"

"כִּי _____ ה' אֲדַנִּי _____ וְרָעָה לֹא תִמְצָא בְּךָ מִיָּמֶיךָ."

5. "וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדָנִי צְרוּרָה בְּצָרוֹר _____"

"וְ _____ לְבוֹ בְּקִרְבוֹ וְהוּא הָיָה לְאָבוֹן."

6. "וַיֵּשֶׁב לִי _____ תַּחַת _____"

7. "חֹמֶה הָיוּ עָלֵינוּ גַם _____ גַם _____"

פרק כו

המפגש האחרון בין שאול ודוד

לאחר פגישת שאול ודוד במדבר עין גדי (פרק כ"ד), התחרט שאול על נסיונותיו לרדוף ולפגוע בדוד, וחזר לביתו. בפרק כ"ו שוב רודף שאול אחר דוד ומנסה להרגו.

"...וילך שאול לביתו".

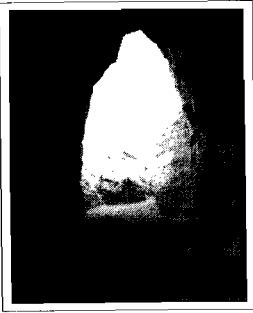
כיון שהלך לו שאול, אמרו לו גבורי שאול, לשאול: "וכי בשביל שלא הרגך דוד במערה היה צדיק? יודע היה שהוא בפנים, ואנו בחוץ, ואם שולח בך יד, היינו נכנסים ומוציאים אותו משם ומחתכין אותו איבר איבר - ונתירא!"
כיון ששמע שאול כך, קיבל מהם ורדף אחריו.

במהלך המרדף שוב מזמנת יד ההשגחה את שאול בידי דוד, והמעשה המסופר כאן מקביל ודומה למעשה המסופר בפרק כ"ד. צטטי/השלימי את הפרטים החסרים בטבלה.

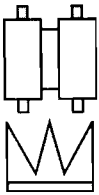
הענינים המשותפים	האירוע	במדבר עין גדי (פרק כ"ד)	בגבעת החכילה (פרק כ"ו)
כיצד ידע שאול את מקומו של דוד?	"ויגדו לו לאמר הנה דוד במדבר עין גדי" (א)		
		"ויקח שאול שלשת אלפים איש בחור... וילך לבקש את דוד" (ב)	"ויקם שאול... אל מדבר זיף ואתו שלשת אלפים איש בחורי ישראל לבקש את דוד" (ב)
הצעת אנשי דוד	"הנה היום אשר אמר ה' אליך הנה אנכי נתן את איביך בידך" (ד)		
		"ויקם דוד ויכרת את כנף המעיל אשר לשאול בלט" (ה)	"ויקח דוד את החנית ואת צפחת המים..." (יב)
נימוק דוד למעשהו	"חלילה לי מה' אם אעשה את הדבר הזה לאדני למשיח ה'" (ו)		
			"ויבר שאול את קול דוד ויאמר הקולך זה בני דוד?" (יז)

מלבד העניינים הדומים, ישנם הבדלים בולטים בין שני האירועים. כתבי ליד כל משפט, איזה אירוע הוא מתאר, בעין גדי או בגבעת החכילה.

1. • המעשה אירע ביום. _____
- המעשה אירע בלילה. _____
2. • מקום המעשה בגבעה על אם הדרך. _____
- מקום המעשה במערה. _____
3. • דוד מתכנן ויוזם את המפגש עם שאול. _____
- ההזדמנות לפגוע בשאול באה במפתיע. _____
4. • אנשי דוד מציעים לו להרוג את שאול בעצמו. _____
- אבישי מתנדב להרוג את שאול, ויד דוד לא תהיה בדבר. _____
5. • אם דוד היה הורג את שאול – אנשי שאול יכולים היו לתפסו בקלות. _____
- אם דוד היה הורג את שאול – דוד יכול היה לברוח מיד באין רואה. _____

באיזה משני האירועים, היה הנסיון שעמד בפני דוד קשה יותר? מדוע?

בשני המאורעות הללו לא שמע דוד לעצת אנשיו ולא פגע בשאול, שם נתגלתה מידת צידקותו, חסידותו ואמונתו של דוד בה'.

לפניך הסבר לאחד הפסוקים בפרקנו.

1. קראי את ההסבר, וצטטי את הפסוק המתאים.
2. פסקי פסוק זה בצורה נכונה.

דוד פונה לשאול: אם הרדיפה אחרי היא עונש מה', אקריב מנחה לפניו, ואתפלל שיקבלני ברחמים. ואם בני אדם גרמו לך לרדוף אחרי, הרי ארורים הם, שאילצו אותי לברוח מארץ ישראל, וכל הדר בחוץ-לארץ כאלו עובד עבודה זרה.

המפגש המסופר בפרקנו הוא המפגש האחרון בין שאול לדוד. מה היו המילים האחרונות שאמר שאול לדוד? צטטי:

על מי נאמר?

1. "שִׁכַּב בַּמַּעְגָּל וְהָעַם חָנִים סָבִיבוֹתָו" _____
2. "מְעוֹכָה בְּאֶרֶץ מְרֵאֲשֹׁתָו" _____
3. "וְאִין רָאָה וְאִין יוֹדַע וְאִין מְקִיץ" _____
4. "אִישׁ אֶתָּה וּמִי כְמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל" _____
5. "הַקּוֹלֵךְ זֶה בְּנֵי _____" _____
6. "הִנֵּה הַסְּפֵלְתִי וְאֲשָׁגָה הָרֶבֶה מְאֹד" _____

פרק כ"י

דוד בורח לארץ פלשתים

הפרק הקודם הסתיים במפגש שאול ודוד במדבר זיף. אך גם לאחר דברי הברכה של שאול, דוד חושש מפגיעתו בו, ומחליט לברוח ממלכת ישראל, לארץ פלשתים.

1. לאיזו עיר ברח דוד? _____

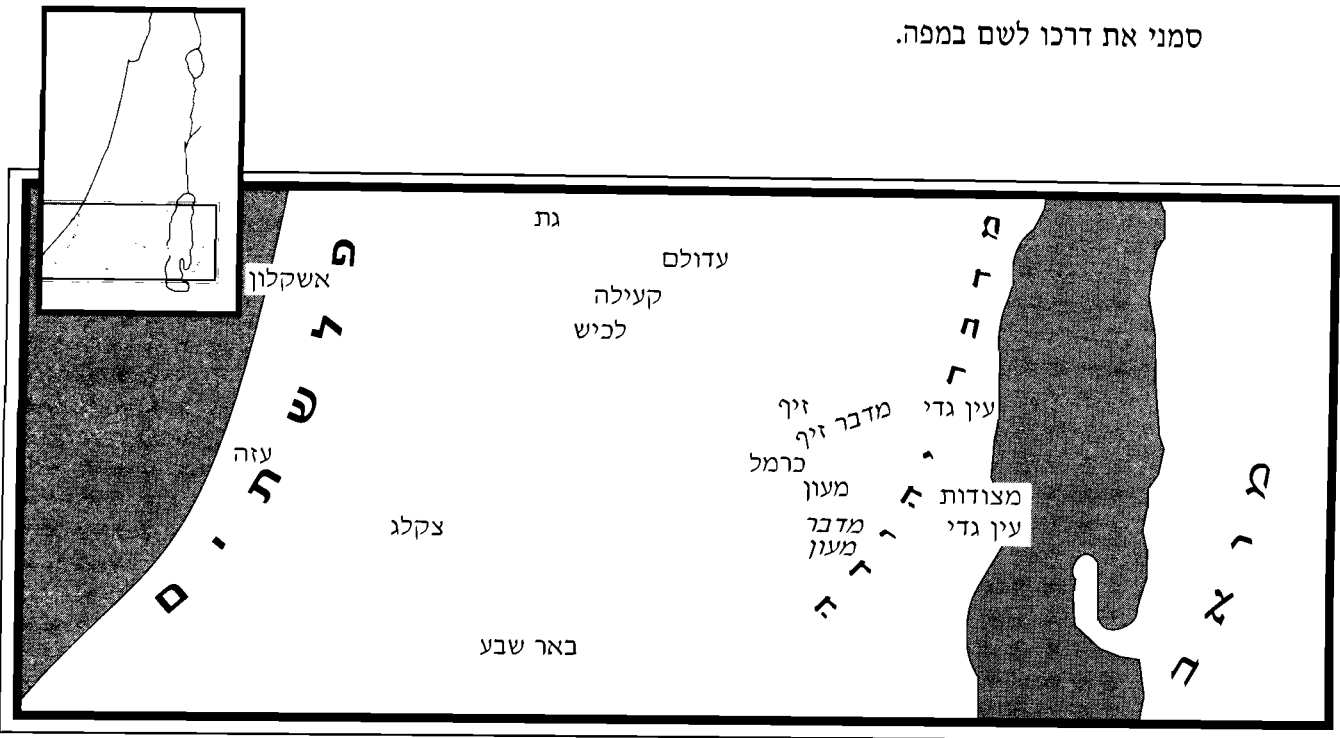
2. מי ברח עמו? _____

3. כיצד הגיב שאול על בריחתו? _____

1. סמני בצבע במפה את דרכו של דוד ממדבר זיף, אל העיר אליה ברח.

2. דוד ביקש מאכיש לשבת באחת מערי השדה. איזו עיר קיבל מאכיש? _____

סמני את דרכו לשם במפה.

כמה זמן שהה דוד בשדה פלשתים? _____

דוד נילחם בעמים שישבו במדבר ופגעו בישובי הפלשתים וגם בישובי ישראל שבאותו אזור.

1. באלו עמים נלחם דוד? _____

2. כדי להוכיח לאכיש את נאמנותו לו, מספר דוד לאכיש, כי נלחם גם ב _____

בנוסף לכך, כדי שאכיש לא יגלה את מעשיו האמיתיים של דוד המגן על עמו,

דוד הורג את כל _____

ומביא לאכיש: _____

פרק כר

פסוקים א-ב

בריחתו של דוד אל אכיש הוכיחה את עצמה עד עתה כצעד נכון. דוד ניצל מפגיעתו של שאול, רוכש את אמונו של אכיש, ובה בעת הוא מסייע לישובים הישראליים באזור זה. אולם המצב משתנה, ודוד ניצב בפני בעיה קשה...

1. מה הציע אכיש לדוד?

2. בפני איזו בעיה ניצב דוד?

3. דוד עונה לאכיש תשובה סתומה, שאין בה כל אמירה ברורה.

צטטי את תשובתו:

4. כיצד הבין אכיש את תשובת דוד?

שאלות מצריה לפירוק כז, ופירוק כח, פסוקים א-כ

א כל התשובות לשאלות הבאות, מתחילות באות

1. מלך גת

2. שתי נשי דוד

3. מילה נרדפת למילה "אהרג"

4. אותם לא החיה דוד כדי שלא יספרו

את האמת למלך גת.

היכן הופיעו המספרים:

12³

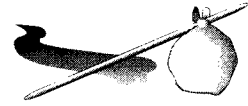
1

4

600

נדודי דוד

סיכום

1. השלימי את שמות המקומות החסרים בקטע.
2. בעמוד הבא מופיעה מפה. סמני בה בצבע, מספרים - לפי סדר המקומות בהם נדד דוד.

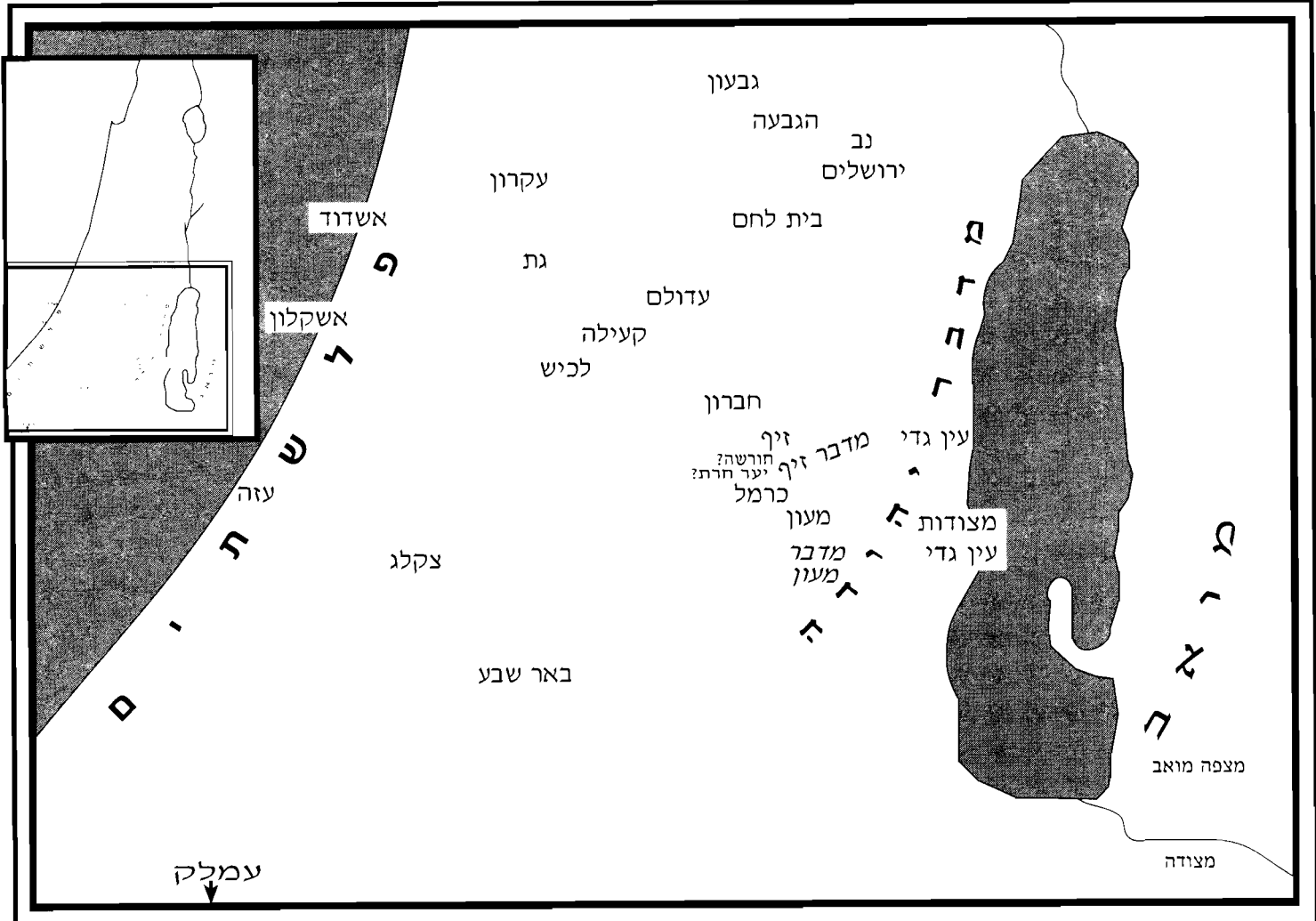
לאחר מסיבת ראש־חודש בבית שאול, התברר לדוד סופית כי אין הוא יכול להמשיך ולשהות בבית שאול. דוד פונה ל _____ שם ביקש מהכהן מזון ונשק. משם יצא מחוץ לארץ ישראל אל _____. דוד קיווה כי שאול לא יצא לחפשו באזור פלשתי וכך יוכל להסתתר מפניו, אך נמצאו אנשים מעבדי אכיש אשר זיהו את דוד כאיש אשר היכה את גולית, ודוד בורח משם בהציגו עצמו כמשוגע.

דוד בורח אל _____ שם הצטרפו אליו בני משפחתו ועוד אנשים שהיו להם צרות ומצוקות. כדי שלא לטלטל את הוריו ממקום למקום, פנה דוד אל מלך _____ והעביר לשם את הוריו. בהנחיית גד הנביא חוזר דוד ושוהה ב _____ לשם גם נמלט אביתר השורד מנוב, ומצטרף אל דוד.

שמועה על פשיטה פלשתית לעיר _____ מגיעה לאזני דוד, הוא יוצא עם אנשיו, מכה בפלשתים, ומושיע את יושבי העיר. פעילות זו חושפת את מקום הימצאו של דוד, ושאול יוצא ללכדו. דוד ואנשיו נאלצים לשנות את אזור המסתור ועוברים ל _____, שם נערכת גם פגישה סודית ונרגשת בין דוד ויהונתן. אנשי המקום מדווחים לשאול על מקום הימצאו של דוד. שאול יוצא למרדף שכמעט והוכתר בהצלחה, אלמלא נודע לשאול על פלישה פלשתית באזור אחר, והוא ממחר למקום העימות עם הפלשתים, ומניח לדוד.

דוד נאלץ להרחיק ולנדוד אל תוך המדבר, והוא יושב ב _____. אף לשם מגיע שאול, ובמהלך המרדף הוא נכנס למערה בה שהו אנשי דוד. דוד מונע פגיעה בשאול וכורת את כנף מעילו. לאחר מכן מתנהל דו־שיח בין שאול ודוד. דוד ואנשיו הגנו על רועי נבל שגר ב _____, אך נבל התעלם ממעשיהם וביזה אותם. דוד יוצא לנקום ולפגוע בנבל, אך חוזר בו לאחר ששמע את דברי אביגיל.

הזדמנות נוספת לפגוע בשאול הייתה בגבעת _____ אשר במדבר _____
 דוד ואבישי התקדמו בלילה למרכז מחנה שאול, ודוד לקח את חנית שאול וצפחת המים.
 גם שם התנהל דו־שיח נרגש בין שאול ודוד.
 לנוכח הלחץ הגובר מצד שאול ואנשיו, מחליט דוד להימלט שוב אל _____
 כדי למצוא בה מקלט מדיני.
 הפעם מקבל אותו אכיש, הסבור כי שאול הוא אויב משותף לו ולדוד.
 דוד מפגין יחס של קירבה לאכיש ומסתיר את עמדתו האמיתית ביחס לשאול.
 כדי להקל על עצמו במשחק כפול זה, הוא מבקש להתרחק מעיר המלוכה, אל אחת מערי
 השדה, ומקבל מאכיש את _____.
 לשם הגיעה אליו הבשורה על מותם של שאול ובניו.

תיאור נדודי דוד בספר תהלים

בספר שמואל מספר הנביא את העובדות על נדודי דוד, אך אין בספר תיאור רגשותיו ותחושותיו של דוד בימים קשים אלו.

בספר תהלים מתאר דוד עצמו את שעבר עליו בתקופה זו.

בפרקי התהלים נמצא את תיאור מצוקתו הקשה בעודו רחוק מביתו, נמלט מידי שאול. את תפילתו וצפייתו לישועת ה', ואת אמונתו כי כל מעשי ה' לטובה - "וחסד אֵל כל היום".

עייני בספר תהלים בפרקים: לד, נב, נד, נז, נט, סג.
צטטי את הפסוק בו מופיע האירוע המוזכר בכל מזמור.

תהלים לד: _____

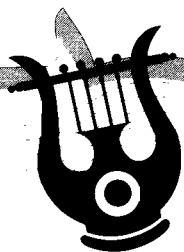
תהלים נב: _____

תהלים נד: _____

תהלים נז: _____

תהלים נט: _____

תהלים סג: _____

הביאי דוגמאות מפרקים אלו לתיאור רגשותיו של דוד.
צטטי את הפסוקים המתאימים בטבלה (שלש דוגמאות לכל נושא).

אמונה ובטחון בה'

תפילה ובקשה

תיאור המצוקות והקשיים

אמונה ובטחון בה'	תפילה ובקשה	תיאור המצוקות והקשיים
1	1	1
2	2	2
3	3	3

דור דור

שאל בעין דור

הפרק הקודם הסתיים במינוי דוד לשומר ראשו של אכיש, ובכוונת הפלשתים לצאת למלחמה בישראל. פרקנו מספר על הנעשה באותה שעה בממלכת ישראל.

ושמואל מת ויספדו לו כל ישראל ויקברו ברמה ובעירו (א)

1. אלו קשיים עולים בקריאת פסוק זה? (עייני גם בפרק כ"ה, א)

2. כיצד עונים הפרשנים על קשיים אלו?

...אלא לפי שבא לדבר בשאל שהצורך לדרוש בבעלת האוב, פתח ואמר

רש"י

"ושמואל מת", שאילו היה קיים, ממנו היה שאל דורש'.

ויונתן תרגם... כל ישראל שבאו לקברו ספדו לו שם ברמה, ואותם שלא באו, ספדו לו כל אחד בעירו

כי בכל ערי ישראל ספדו לו, בשכר שהיה מחזר בכל המקומות לשפטם.

רד"ק

ויקבצו פלשתים את מחניהם לצבא להלחם בישראל (א)

1. היכן נאספו פלשתים?

סמני את המקום במפה בצבע אדום.

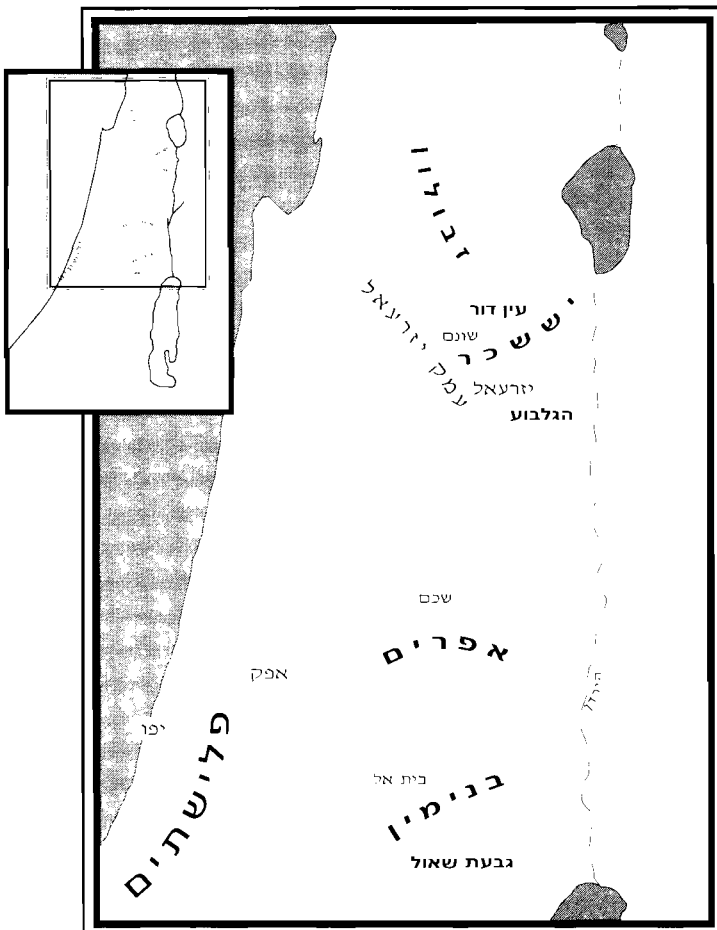
2. היכן נאספו ישראל?

סמני את המקום במפה בצבע כחול.

מה הייתה תגובת שאל
כשראה את מחנה הפלשתים?

1.

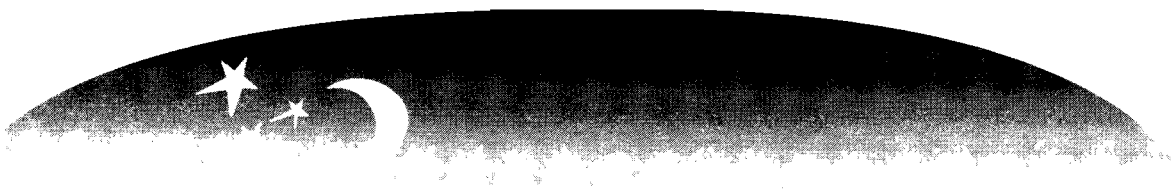
2.

אמר רבי שמעון בן לוי: משל למה שאול דומה?
למלך שנכנס למדינה, אמר המלך: כל תרנגולין שיש במקום הזה ישחטו בלילה.
ביקש לצאת לדרכו בבוקר ושאל: אין כאן תרנגול שיקרא?
אמרו לו: לא אתה הוא שציווית לשחטן!

(ילקוט שמעוני א. קל)

עייני בדברי חז"ל, כיצד הם מתקשרים לפרקנו?

השלימי את המילים החסרות:

שאול אומנם הסיר את _____ מהארץ, כפי שציותה התורה, אך בכל זאת
נשאר עוד אנשים מעטים, שעסקו בסתר במעשה הכישוף.
במצוקתו, פונה שאול אל _____ שישבה ב _____ (סמני מקום זה במפה בעמוד הקודם).
כדי שלא יכירוהו, שאול _____ ויוצא בלילה עם שנים מאנשיו אל האשה.
בתחילה סרבה האשה להענות לבקשתו כיון ש _____ . רק לאחר שנשבע לה
שאול שלא תיפגע, נענתה לבקשתו.
האשה מעלה באוב את שמואל, ו _____ בקול גדול. מדרך עלייתו שהיה בה כבוד
לשאול, הבינה האשה כי האיש שמבקש לדבר עם שמואל אינו אדם פשוט אלא מלך הוא.
היא מתארת את האיש שהיא רואה באוב, "איש _____ עוֹטָה _____"
ואז ידע שאול שאכן זהו שמואל.
שאול הסביר לשמואל כי פנה אליו, והחרידו ממנו, כיון ש _____
שמואל ענה כי אין בידו לסייע לשאול, כי ה' סר מעליו בגלל חטאו בענין _____
והמלכות ניטלה ממנו וניתנה לדוד.
ועוד הודיע לו שתי ידיעות קשות, האחת הקשורה לכלל ישראל: _____
והשניה קשורה לו ולבניו: _____
בשמעו את הדברים הללו, שאול, _____
רק לאחר הפצרות חוזרות ונשנות של האשה, קם שאול ו _____

וַיֹּאכְלוּ וַיִּקְמוּ וַיֵּלְכוּ בַלַּיְלָה הַהוּא (כה)

הפרשנים נתלבטו בפרוש ענין בעלת האוב, האם יש בה ממש אם לאו.

כולם נשתוו כי האוב הבל ותוהו ודברי כזב והיתול... אבל יש מהם אומרים
כי לא דיבר שמואל עם שאול, וחס ושלוש לא עלה שמואל מקברו ולא דיבר,
אבל האשה עשתה הכל ברמאות, כי מיד הכירה כי שאול הוא...
ודרך בעלת האוב להביא אדם שמדבר מתוך מחבוא בלשון נמוך...
והיא שמה בפני המגיד הדברים הנאמרים בפרשה..."

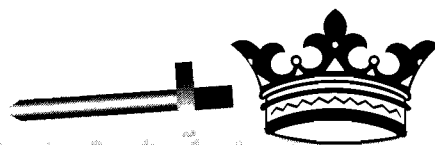

אמת כי רחוק הוא, שתדע האשה העתידות, וכן שתחיה את המת
בחכמת האוב. אך הבורא יתברך החיה את שמואל, כדי לספר
לשאול את כל הקורות העתידות לבוא עליו...

וַיִּתֵּן ה' גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בַּיּוֹם פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר אֶתְּךָ וּבְנֵיךָ עִמִּי (ט)

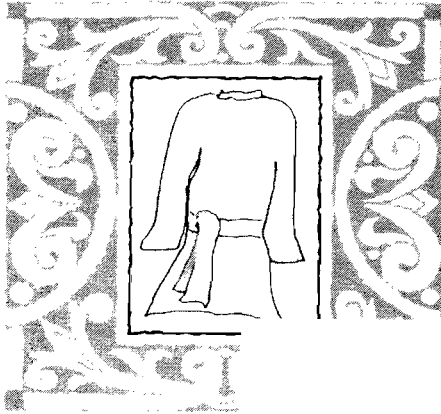
בלילה האחרון, כאשר שאול נמצא לכאורה בשפל ירידתו הרוחנית, ונאלץ ללכת מחופש לבית בעלת
האוב, שם הוא חוזר למעלתו הראשונה, ומקום ירידתו נהפך לו למקום עליתו מחדש. הוא שומע
בקול הנביא (המת), ויוצא לקרב עם בניו עטור בסמלי מלכותו, אינו מהרהר אחרי דברי הנביא ומקבל
עליו את הדין.

"מיד יצא למלחמה ונטל את שלושת בניו עמו, יהונתן ואבינדב ומלכישוע...
באותה שעה אמר הקב"ה למלאכי השרת: בואו וראו בריה שבראתי בעולמי,
בנוהג שבעולם אדם הולך לבית המשתה, אינו נוטל בניו עמו, מפני מראית עין,
וזה יורד למלחמה, ויודע שהוא נהרג, ונוטל בניו עמו, ושמוח על מידת הדין
הפוגעת בו".

ועוד רמז לו שמואל: "ומָחָר אֶתְּךָ וּבְנֵיךָ עִמִּי" - "עִמִּי" במחיצתו,
שיהא במחיצת שמואל לעולם הבא.

מעילו של שמואל

היכן נזכר בפרקנו מעיל?
צטטי את הפסוק המתאים, וכתבי את התשובה
בדף "דרכו של שמואל" (עמ' 21), במשבצת האחרונה.
המעיל שהכינה חנה לבנה, היה מעיל מיוחד:

את כל דמעוטיה ותפילותיה, את כל אהבתה וכל לבה,
נתנה חנה הנביאה אל תוך המעיל הקטון.

וכל זה חדר ונספג אל תוך המעיל והפך הוא עצמו למקור שופע אהבה וחסד...
ויחד עם המעיל גדל שמואל, וה' עמו.

(שיחות מוסר, רבי חיים שמואלביץ)

מדברי חז"ל למדנו כי מעיל זה נעשה בו נס, והוא גדל עם שמואל, ובו נקבר בסוף ימיו.

"איש זקן עולה והוא עטה מעיל" – ולהלן כתיב "ומעיל קטן תעשה לו אמו"
תנא: הוא המעיל אשר בו גדל, בו נקבר, בו עלה.

(תנחומא אמור ב')

1. לפניך פסוקים המתארים ארועים בחיי שאול. פתחי במקורות הבאים והשלימי את המילים
החסרות בפסוקים:

- א. (שמואל ט, יט) "וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת שְׁאוּל וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הִרְאֵה עֲלַי לִפְנֵי הַבַּמָּה וְאֶכְלֶתֶם עִמִּי וְשִׁלַּחְתִּיךָ וְכָל אֲשֶׁר בְּלִבְבְּךָ אֶגִּיד לְךָ"
- ב. (ט, כו) "וַיִּשְׁכְּמוּ וַיְהִי כִּי וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל שְׁאוּל... וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת פֶּדֶּי הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל רִאשׁוֹ וַיִּשְׁקֵהוּ"
- ג. (י, ט) "וְהָיָה כִּהִפְנָתוֹ שְׁכְמוֹ לִלְכַת מֵעַם שְׁמוּאֵל וַיִּהְיֶה לוֹ אֱלָקִים לֵב אַחֵר וַיָּבֹאוּ כָּל הָאֱתוֹת הָאֵלֶּה הַהוּא"
- ד. (יא, יא) "וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיִּשֶׂם שְׁאוּל אֶת הָעֵם שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיָּבֹאוּ בַתּוֹךְ הַמַּחֲנֶה בְּ... וַיְכּוּ אֶת עֲמוֹן עַד חָם"
- ה. (טו, יא) "וַיְהִי דְבַר ה' אֶל שְׁמוּאֵל לֵאמֹר נַחֲמָתִי כִּי הִמְלַכְתִּי אֶת שְׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֵת דְּבָרַי לֹא הִקִּים, וַיַּחֲר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל ה'..."
- ו. (יט, י) "וַיִּבְקֹשׁ שְׁאוּל לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדוֹד וּבִקְרִי... וַיִּךְ אֶת הַחֲנִית בְּקִיר וְדוֹד נָס וַיִּמְלֹט"
- ז. (כח, ח) "וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׁאוּל וַיִּלְבֹּשׁ בְּגָדִים אַחֲרָיִם וַיִּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אַנְשֵׁי עַמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר קִסְמִי נָא לִי בְּאוֹב"

2. בפסוקים הללו מתוארות שתי תקופות בחייו של שאול. באלו תקופות מדובר?

א. _____ ב. _____

3. צייני רמז סמלי הקשור בעיתוי בו התרחשו המאורעות שבכל תקופה.

וידין וידין

מעשי דוד בארץ פלשתים

הפלשתים נאספים למלחמה בישראל. בצר לו, פנה שאול לבעלת האוב, ולמרות הבשורות הקשות ששמע, הוא מתכוון לצאת בראש הלוחמים למערכה. בפרקים כ"ל, מסופר כיצד סיבב הקב"ה את הדבר שלא נטל דוד חלק במלחמה, אף על פי שהיה בין אנשי אכיש מלך גת, וכיצד נהג דוד כאשר חזר לצקלג ומצא כי עמלק שבו את כל הנשארים בעיר. בפרק ל"א - יספר הכתוב על מהלך המלחמה בין ישראל והפלשתים.

לפניך פסוקים מפרק כ"ט.

1. סדרי אותם לפי סדר התרחשותם (סמני מספר על יד כל אירוע).

2. כתבי ליד כל פסוק - מי אמר למי?

וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת כָּל מַחְנֵיהֶם אֶפְקָה... (א)

"הלווא זה דוד עבד שאול"

"מה העברים האלה"

"טוב אתה בעיני כמלאך אלקים"

"ולא יהיה לנו לשטן במלחמה"

"ועתה שוב ולך בשלום"

"מה עשיתי... כי לא אבוא ונלחמתי באיבי אדני המלך"

וַיֵּשְׁבֶם דָּוִד הוּא וְאֲנָשָׁיו לְלֶכֶת בְּבִקְרָ לְשׁוּב אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים (א)

'זכה - מלאכתו נעשית בידי אחרים' - הדגימי מאמר חז"ל זה מפרקנו.

מה לדעתך היה עושה דוד, לו הסכימו הסרנים שישתתף במלחמה נגד ישראל?

דוד ואנשיו חוזרים לצקלג, מה אירע בעיר בעת העדרם? (פרק ל')

סמני בעיגול את מספרי התשובות הנכונות:

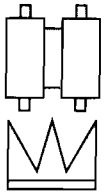
מה היתה תגובת דוד ואנשיו כשראו את שאירע בעיר?

1. אנשי דוד התאבלו, קרעו בגדיהם וצמו עד הערב.
2. דוד והעם בכו – עד שלא היה בהם כוח לבכות.
3. העם הציע לדוד לרדוף אחר האויב ולהציל את השבויים.
4. אנשי דוד כעסו עליו מאוד, ורצו לסקלו כיון שהשאיר את צקלג בלא שמירה.

מה עשה דוד בשעה קשה זו?

1. דוד נבהל מאוד מתגובת העם – ויצא מיד לרדוף אחרי האויב.
2. דוד פייס את אנשיו, ויחד טיכסו עצה כיצד ללחום בעמלק.
3. למרות הנסיבות הקשות, דוד בטח בישועת ה', ופנה לשאול באורים ותומים.

השלימי את המספרים החסרים:

1 2 3

לאחר שדוד נענה באורים ותומים, יצא עם _____ איש עד נחל הבשור, שם נותרו _____ איש, ו _____ האחרים המשיכו לרדוף עם דוד. בשדה מצאו נער מצרי חלש ותשוש, שלא אכל ולא שתה _____ ימים ו _____ לילות. לאחר שהחיו את נפשו, והבטיחו לו שלא יסגירו אותו לאדוניו, הובילם הנער אל מקום הגדוד העמלקי. הקרב היה ממושך, אך הסתיים בנצחונו של דוד, שהיכה את העמלקים, מלבד _____ אנשים שנמלטו עם גמליהם.

וַיִּשְׁמָה לַחֵק וּלְמִשְׁפַּט לְיִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ל, כה)

מהו החוק המוזכר כאן, שנקבע לדורות? צטטי והסבירי.

הפרק מסתיים במנחה ששלח דוד לזקני יהודה. הם הסתירו אותו, וסייעו בידו בברוח מפני שאול. ואף דוד השיב להם טובה וחילק להם משלל עמלק.

באיזה הקשר נזכרו הפריטים הבאים בפרקים כט"ל?

1. שירת הנשים – "הִכָּה שָׂאוֹל בְּאַלְפּוֹ וְדוֹד בְּרַבְבְּתוֹ"

2. "פָּלַח דָּבְלָה וּשְׁנֵי צִמְקִים"

3. "כָּל אִישׁ רָע וּבְלִיעַל"

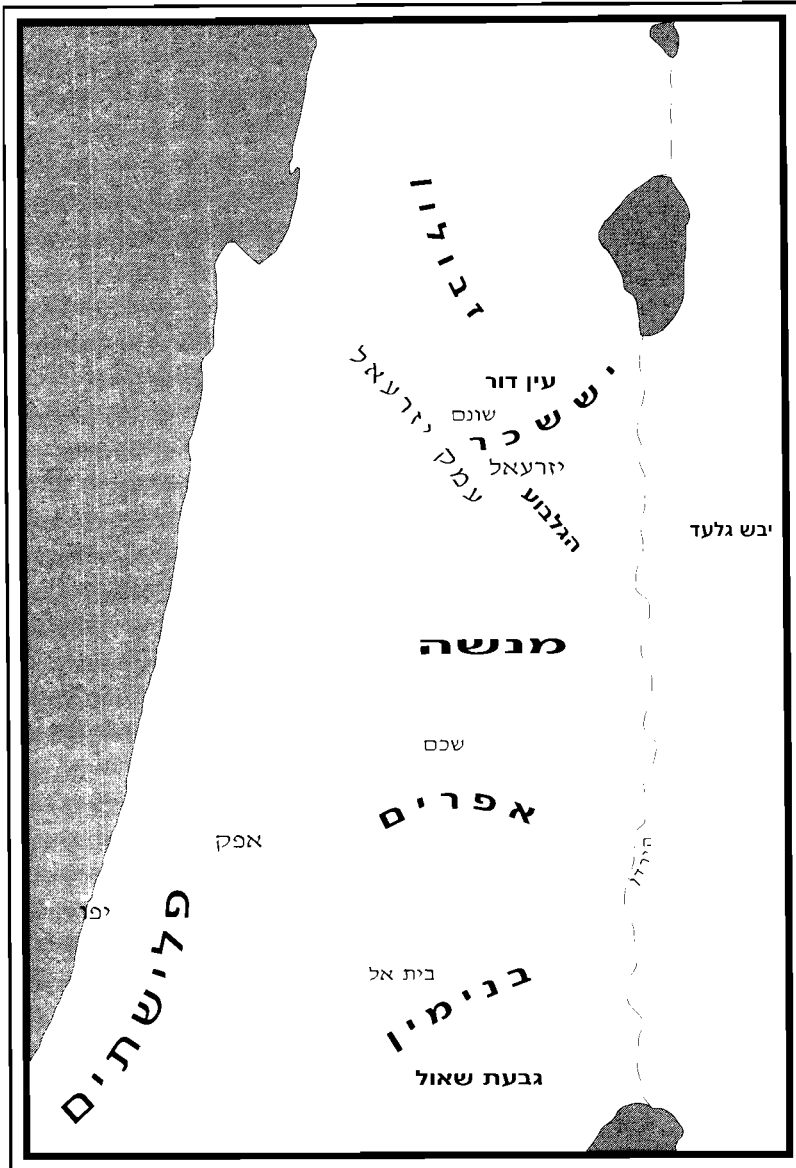
4. "חֲבֵרוֹן"

5. "אֲכָלִים וְשִׁתִּים וְחֲגָגִים"

פרה לא

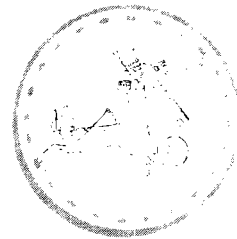
מות שאול

פרק ל"א הוא המשכו של פרק כ"ח (שאול בעין דור), אלא שנפסק הענין בסיפור מעשי דוד באותה שעה, כדי להקדים את יסוד מלכות דוד לסיפור מפלת שאול.

היכן היה הקרב בין ישראל לפלשתים? (סמני מקום זה במפה)

מה אנו לומדים מכך על התפשטות אנשי הפלשתים בארץ ישראל?

הפסוקים הראשונים מתארים בהדרגה את התגברות המלחמה בין פלשתים לישראל, עד שהפלשתים מגיעים אל שאול.

צטטי:

פס' א:

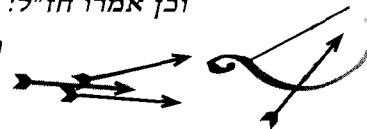
פס' ב:

פס' ג:

ממה מפחד שאול? ("המורים" = אנשים היורים בקשת)

"ולא חטא שאול בהרגו עצמו, ואע"פ שכתוב "אך את דמכם לנפשותיכם אדרש" (בראשית ט, ה) כלומר מידכם אדרוש אותו, אם תהרגו את עצמכם... אף על פי כן לא חטא, לפי שהיה יודע שאול כי סופו יהיה למות במלחמה, כי כן אומר לו שמואל.

ועוד כי ראה כי מצאוהו המורים - אנשים בקשת המלחמה, ולא יכול להמלט מידם, טוב היה שיהרוג הוא את עצמו, ולא יתעללו בו הערלים. וכן אמרו חז"ל: "אך את דמכם לנפשותיכם אדרש" - יכול כשאול? תלמוד לומר "אך". (בראשית רבה לד)

1. איזה קושי מעלה הרד"ק בענין מיתתו של שאול?

2. כיצד עונה הרד"ק על קושי זה?

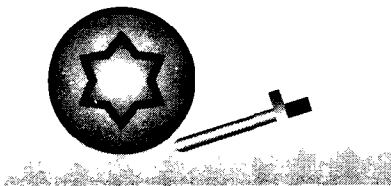
מדוע לא ביצע הנער את בקשת שאול?

כיצד הפלשתים מבזים את שאול ובניו?

1. אנשי יבש גלעד סיכנו את חייהם בכך ש: _____

2. היכן נקבר שאול? _____

3. עייני בפרק י"א. מדוע דוקא אנשי יבש גלעד עשו מעשה זה?

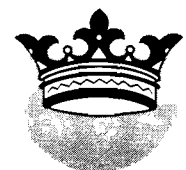

מה מעיד הצום בן שבעת הימים על מות שאול?

השלימי בדף "מאה שנות מאבק בפלישתים" (עמ' 23), את משבצת מס' 7.

"ויקומו כל אנשי חיל" (י"ב) - אנשי יבש גלעד.

אמרו: אותו האיש היצלנו מחרפת בני עמון, אין אנו חייבים לגמול לו חסד? אמר להם הקב"ה: אתם גמלתם חסד עם שאול ובניו, אף אני נותן שכרכם לבניכם לעתיד לבוא. וכשעתיד הקב"ה לקבץ את ישראל, ראשון הוא מקבץ חצי שבט מנשה.

פתרי את הרמזים המופיעים בכתב החידה.

כנס אוזיה
זפיקים כח-א-10

דרכיהם של שמואל ושאל נקשרו זה בזה בחייהם ובמותם.
 למותו של הרואה, הייתה השפעה על מצבו של המלך.
 כל עוד חי שמואל, היו ה"ערלים"¹, יראים ממנו. ומשמת
 (והוא בן 52 שנה), התקבצו הללו למלחמה נוספת כנגד
 ישראל. מסיר האובות², ששאלותיו לא נענו³, פנה בצר לו
 לדרוש בעולמות אחרים⁴. המלך התפשט מהדר מלכותו⁵,
 ובסתר הלילה יצא לבקש את עזרת הנביא שמשחו.
 הזקן עוטה המעיל⁶, לא בישר טובות לכלל⁷, ולפרט⁸.
 ואף ציין שסיבת האירועים קשורה לציות חלקי לדבר ה'
 במלחמה ההיא⁹. נחמה אחת נרמזה בדברי "העולה מן הארץ"¹⁰,
 ל"נופל ארצה"¹¹, והיא קשורה בעתידו בעולם הבא במחיצת
 הנביא¹².
 ולמרות שידע המלך את העתיד לקרות לו ולבניו, לא ברח
 מן המערכה, ומת מות גיבורים בשדה הקרב.

1. _____ .2 _____

3. צטטי: _____

4. _____ .5 _____ .6 _____

7. _____ .8 _____

9. _____ .10 מיהי הדמות? _____ צטטי: _____

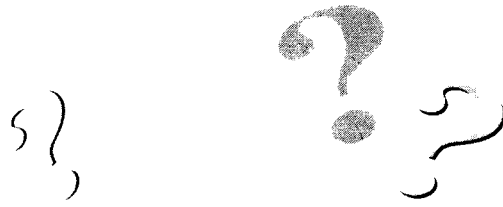
11. מיהי הדמות? _____ צטטי: _____

12. צטטי: _____

בן אברהם אפרקים כג-לא

מי אמר למי ובאיזה הקשר?

1. "נִכַּר אֶתֹּו אֱלֹקִים בְּיָדַי כִּי נִסְגַּר לְבוֹא בְעִיר דָּלְתִים וּבְרִיחַ" _____
2. "בְּרַכִּים אַתֶּם לֵה' כִּי חִמַּלְתֶּם עָלַי" _____
3. "מִהֲרָה וּלְכָה כִּי פָשְׁטוּ פְלִשְׁתִּים עַל הָאָרֶץ" _____
4. "הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵלַיךָ הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן אֶת אִיבֶיךָ בְּיָדְךָ" _____
5. "כֹּאֲשֶׁר יֹאמַר מֶשֶׁל הַקְּדָמְנִי מְרַשְׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע וְיָדִי לֹא תִהְיֶה בְּךָ" _____
6. "צַדִּיק אַתָּה מִמֶּנִּי" _____
7. "וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבֵיתְךָ שְׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם" _____
8. "מִי דָוִד וּמִי בֶן יִשָּׁי הַיּוֹם רַבּוּ עֲבָדִים הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדָנָיו" _____
9. "כִּי כִשְׁמוֹ כֵּן הוּא נָבֵל שְׁמוֹ וּנְבֻלָּה עִמּוֹ" _____
10. "וְלֹא תִהְיֶה לְךָ לְפוֹקָה וּלְמַכְשׁוֹל לֵב לְאֲדָנִי וּלְשִׁפְךָ דָם חֲנָם" _____
11. "וּבְרוּךְ טַעֲמֶךָ וּבְרוּכָה אַתָּה" _____
12. "הֲלוֹא אִישׁ אַתָּה וּמִי כְמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא שָׁמַרְתָּ אֶל אֲדָנֶיךָ" _____
13. "גַּם עָשָׂה תַעֲשֶׂה וְגַם יִכַל תּוֹכַל" _____
14. "לָכֵן אַתָּה תִדַּע אֶת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה עִבְדְּךָ" _____
15. "לָמָּה רָמִיתָנִי וְאַתָּה שְׂאוּל" _____
16. "אֱלֹהִים רָאִיתִי עֲלִים מִן הָאָרֶץ" _____
17. "צַר לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּי וְאֱלֹקִים סָר מֵעָלַי" _____
18. "הֲשֵׁב אֶת הָאִישׁ וְיֵשֵׁב אֶל מְקוֹמוֹ... וְלֹא יִהְיֶה לָנוּ לְשִׁטָּן בְּמַלְחָמָה" _____
19. "רֹדֶף כִּי הִשַּׁג תִּשְׁיַג וְהִצַּל תִּצִּיל" _____
20. "כְּחֻלְק הַיַּרְדִּי בְּמַלְחָמָה וְכְחֻלְק הַיֵּשֵׁב עַל הַכְּלִים יִחַדּוּ יִחַלְקוּ" _____

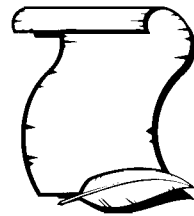
על מי נאמר?

1. "וְאִישׁ בְּמַעוֹן וּמַעֲשָׂהוּ בְכַרְמֶל"
2. "טוֹבַת שְׂכָל וַיִּפֹּת הָאָרֶז"
3. "וַתִּקַּח קֶמַח וַתָּלֶשׁ וַתִּפְהוּ מִצוֹת"
4. "וַיַּחַל מְאֹד מִהַמּוֹרִים"
5. "וַיִּתְחַזַּק בְּה' אֱלֹקָיו"
6. "וַיִּלְבֹּשׁ בְּגָדִים אַחֲרֵיהֶם"

באיזה הקשר נזכרו?

1. כנף המעיל
2. פרעוש אחד
3. גזיזת צאן
4. צפחת מים
5. נער מצרי
6. צום שבעת ימים

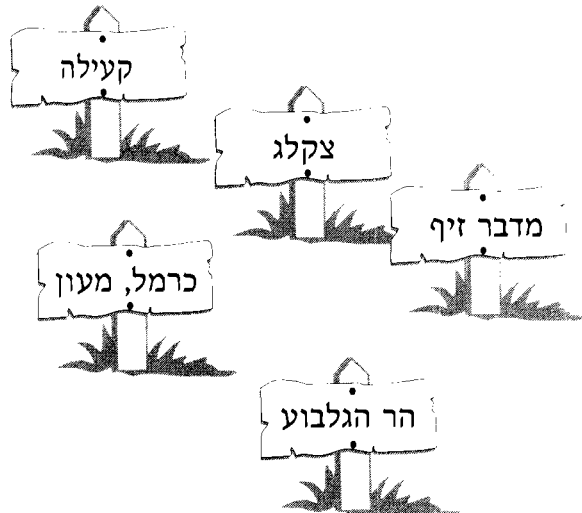

מה ארע במקומות הבאים:

_____ 1. קעילה	_____ 4. צקלג
_____ 2. זיפים	_____ 5. עין דור
_____ 3. סלע המחלקות	_____ 6. הר הגלבוע
- _____ 7. מעון, כרמל

מתחי קו בין שם המקום ותיאור מיקומו.

- ישוב במדבר יהודה
- עיר סמוכה לגבול פלשתים בנחלת יהודה
- עיר בנגב שהייתה תחת שלטון פלשתי
- מקום ישוב בנחלת יהודה
- רכס הרים מעל עמק יזרעאל

ארבעה מנהיגים היו לעם ישראל בתקופה המתוארת בספר שמואל. עלי ושמואל – אחרוני השופטים, שאול ודוד – ראשוני המלכים. וכולם (מלבד עלי) צמחו ופעלו, בעוד המנהיג הקודם ממשיך ופועל בהנהגת העם.

מבנה ספר שמואל

דעת אתר לימודי יהדות ורוח

הנושאים בספר שמואל עלי (א-ד)

שמואל עולה וגדל בנבואה ובמידות טובות, בעיני כל ישראל, "מדן ועד באר שבע". ועלי עדיין שופט וכהן במשכן שילה. **שאול** נמשח למלך ונלחם בבני עמון, ושמואל עדיין מנהיג ושופט. **דוד** נמשח למלכות, נלחם בגולית ומגן על ישובי ישראל, בעוד שאול מנהיג ומולך על כל ישראל. רק לאחר מות שאול, עברה המלכות לדוד.

עד שלא כבתה שמשו של עלי, זרחה שמשו של שמואל...

(קידושין עב)

שמואל (א-כד, כח)

① משפחות עלי ואלקנה במשכן שילה

② **שמואל גדל בבית עלי**
③ הארון נישבה בידי הפלשתים. נדודי הארון
④ העם מבקש מלך

עד ששב לישראל ⑤ המלכת שאול. ⑥ שמואל הנצחון על נפרד נחש העמוני מן העם

שאול (ט-לא)

דוד (טז-לא)

⑩ דוד נמשח למלך
⑪ דוד מנצח את גולית
⑫ שאול רודף את דוד
⑬ נדודי דוד ימי שאול
⑭ אחרית שאול

⑧ מלחמת עמלק, קריעת הממלכה משאול
⑦ המלחמה בפלשתים – קרב מכמש

כתבי לאיזה נושא בספר שמואל קשור כל פסוק. (העזרי בתרשים).

1. "וַיָּבֹאוּ אֲלֵהֶם טָרִם יָבֵבָה וְשִׁמּוֹאֵל שָׂכַב בְּהִיכַל ה'..."

2. "אֵת בְּנֵיהֶם יָקַח וְשָׂם לוֹ בְּמַרְכָּבָתוֹ... וַרְצוּ לִפְנֵי מַרְכָּבָתוֹ..."

3. "הַחֲפֹץ לֵה' בְּעֵלוֹת וּבַחַיִּים כְּשָׁמַע בְּקוֹל ה' הִנֵּה שָׁמַע מִזִּבְח טוֹב..."

4. "רָמָה קָרְנֵי בַּה'... וַיִּתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וַיִּרַם קֶרֶן מִשִּׁיחוֹ..."

5. "אֲתָהּ בָּא אֵלַי בְּחָרָב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאֶנְכִּי בָּא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם ה'..."

6. "וַיִּשְׁרָנָה הַפְּרוֹת בְּדַרְדָּר... הֲלֵךְ וְגַעַז וְלֹא סָרוּ יָמִין וְשִׁמּוֹאֵל..."

7. "וַיַּעַל הָאִישׁ הַהוּא מֵעִירוֹ מִיָּמִים יָמִימָה... וּלְזִבְח לֵה' צְבִיאוֹת בְּשִׁלָּה..."

8. "וַיִּקֶּם דָּוִד וַיִּכְרַת אֶת כִּנֹּף הַמַּעִיל אֲשֶׁר לְשִׁאוֹל..."

9. "אֵת שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי וְחִמּוֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֵת מִי עֲשָׂתִּי..."

10. "בְּנִקְוֹר לָכֶם כָּל עֵין יָמִין וְשִׁמְתִּיהָ חֲרָפָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל..."

11. "וַיִּתְחַפֵּשׂ שָׁאוֹל וַיִּלְבֹּשׂ בְּגָדִים אַחֲרָיִם... וַיָּבֹאוּ אֶל הָאִשָּׁה לְלֵילָה..."

12. "כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיִם וְה' יִרְאֶה לְלֵבָב..."

13. "וַיְבַרְוּ טַעֲמָה וַיְבַרְוֶהָ אֶת, אֲשֶׁר כָּלְתַנִּי הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְּדָמַיִם..."

14. "וַיִּקְחוּ אֶת עֲצַמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת הָאֶשֶׁל בְּיָבֵשׁה וַיִּצְמּוּ שִׁבְעַת יָמִים..."

מי אני ומה שמי?

השלימי את המילים החסרות בחידות, וכתבי באיזו דמות מדובר.

מימים ימימה עולה אני
אל העיר _____ , המרכז הרוחני,
את אשתי ניחמתי רבות בשנים
"הלא אנכי טוב לך _____".

הדמות: _____

אלקי העברים לבושה אותי נתן,
כפות ידי ורגלי כרותות על ה _____
ניסו להעמידני חזרה במקומי
אך שוב נפלתי וחללתי את שמי.

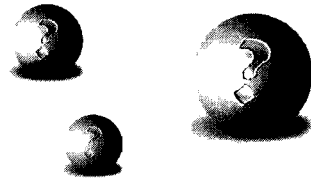
מי אני? _____

אני גר במעון, ב _____ פרנסתי
אשה חכמה ויפה היא אשתי
אני רע מעללים ובעל מידות רעות,
אשתי הייתה אחת משבע _____

הדמות: _____

דוד דיבר עם אחימלך וחשב שאין רואים,
אך אני הייתי שם, "אביר" _____ "
לשאלו סיפרתי על החרב, ועל לחם _____
בגללי חרבה _____ , עיר ה _____ .

הדמות: _____

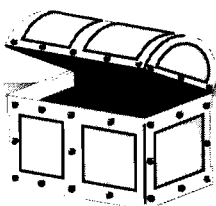

שמועות רעות שמעתי על _____ ,
למרות תוכחתי, לא הקשיבו אלי,
יושב על כסאי, לא אוכל _____
ליבי חרד, מפני הבאות.

הדמות: _____

הלכנו ישר בלי לסטות
הבאנו עמנו ארגז מתנות.

מי אנו? _____

מארץ _____ צעדו הפרות
נשאנו עינינו, שמחנו לראות.

מי אנו? _____

שש אמות וזרת קומתי
כמנור אורגים עובי חניתי
עמדתי בין שני המחנות החונים
ולבסוף נוצחתי בחמש _____

הדמות: _____

במשכן שילה הרביתי לבכות
קולי לא ישמע, רק שפתי
בן נולד לי לרוב אושרי
בפרים שלושה קיימתי _____

הדמות: _____

סובבתי בדרכים, לבוש במעילי
לא רציתי להנות מרכוש לא לי
שני _____ בשמן משחתי
על הראשון עד _____
התאבלתי.

הדמות: _____

את בעלי הצלתי מיד הרודפים,
במיטתו הנחתי כביר עיזים ו _____
אבי הישיאני בשנית ל _____
לא היה לי ולד עד יום מותי.

הדמות: _____

כמעט ונמצאתי חוטא,
טעמתי מן הדבש בקצה ה _____
עם דוד כרתי ברית ידידות
ידעתי כי בו בחר ה' למלכות.

הדמות: _____

בן יקר לי עלם חמודות
יצא בעקבות _____ אבודות
ועתה מששב, כולם מתפלאים
"הגם _____?"

הדמות: _____

